VANDAAG

KIBBELAAR ... uitzichtloos...

108STE JAARGANG — NO.: 123 ZATERDAG 1 JUNI 1991

AMIGOE

Darwin Gregg Escapes if La Toya doesn't come...

OOK NIET OP VERZOEK

DA'91 belooft Nieuw Front steun in 's lands belang

Lubbers: nooit militaire interventie van Nederland

PARAMARIBO/DEN HAAG - De Nederlandse premier Lubbers wijst een militair optreden van Nederland in Suriname volledig van de hand, ook al zou daardoor een democratisch gekozen regering in Paramaribo om worden gevraagd. "Ik vind dat wij ons niet moeten bemoeien met de binnenlandse aangelegenheden van Suriname", aldus Lubbers vrijdag voor de NOS-televisie. In Paramaribo heeft de partij DA het Nieuwe Front steun toegezegd in het belang van het land.

"Als ze daarom zouden vragen zou ik er simpelweg nee op willen zeggen. Je moet een democratie niet op poten zetten door een ander land te vragen dat te doen. Je moet dat zelf doen", aldus premier Lubbers over de militaire optie, een onderwerp dat de laatste weken de gemoederen bezig hield in Nederland, Suriname en ook in Washington.

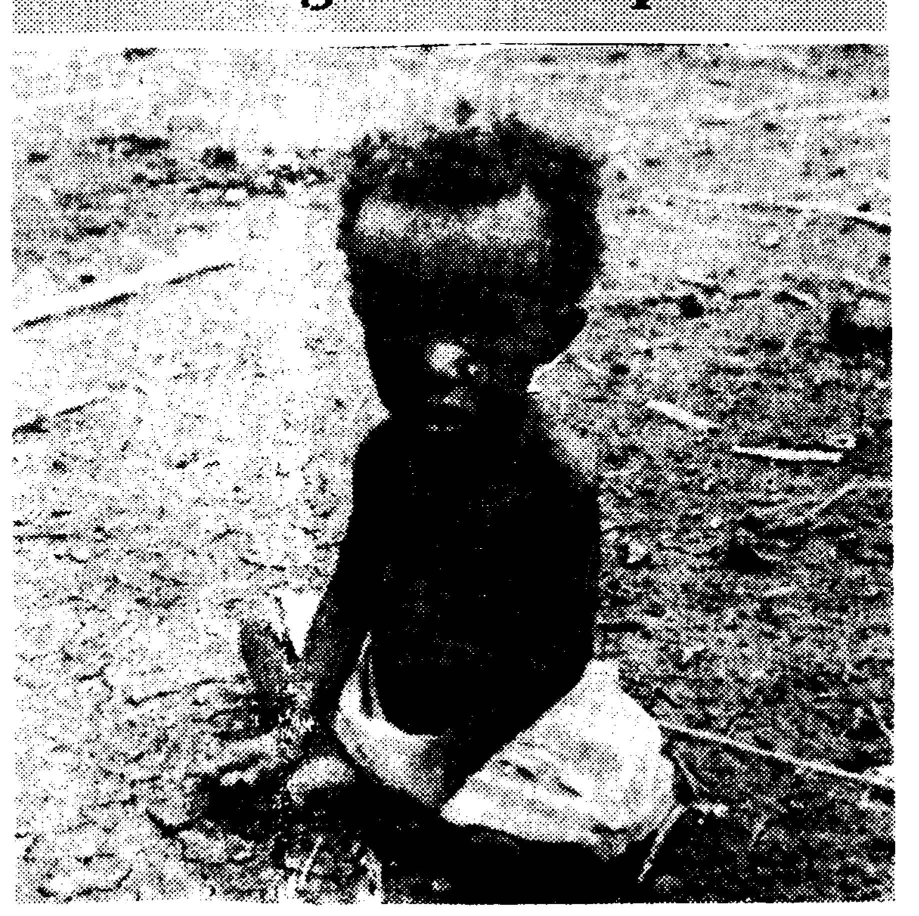
Mocht het leger in Suriname de gekozen regering aan de kant zetten, dan ligt het volgens Lubbers meer in de lijn van de Verenigde Naties om stappen te ondernemen. Eerder deze week had de minister van Buitenlandse zaken, Hans van den Broek, gezegd militair optreden van Nederland, samen met andere landen, in Suriname niet uit te sluiten, mocht de regering in Paramaribo daarom vragen.

DA'91, Democratisch alternatief '91, heeft in Paramaribo het Nieuw Front (NF) verzekerd van steun "in het belang van land en volk". Deze verzekering staat in een telegram waarin het presidium van DA '91 de leiding van het NF feliciteert met de stembusoverwinning. Het NF behaalde volgens de nog steeds niet officiele uitslag van de verkiezingen van afgelopen zaterdag dertig zetels in het Surinaamse parlement. DA '91 kan rekenen op negen parlementszetels.

Zonder steun van DA '91 kan het NF geen nieuwe president kiezen, omdat hiervoor een tweederde meerderheid is vereist. Eenzelfde meerderheid is nodig voor het doorvoeren van grondwetswijzigingen. "Wanneer U het belang van land en volk voor ogen blijft houden, zult U ons aan Uw zijde vinden", aldus DA '91. Het telegram is verstuurd in een tijd waarin fors gespeculeerd wordt over samenwerking tussen deze partijcombinatie en het NF.

DA '91 zegt ervan overtuigd te zijn dat de komende regering een daadwerkelijke ommekeer brengt in de precaire situatie in Suriname. Volgens DA '91 moet het NF openheid, tact en integriteit aan de dag leggen en een "moedig" beleid voeren.

Honger in Etiopie

■ *KELAFO - De honger grijpt steeds meer om zich heen in Etiopie. Deze foto is genomen van een kind in een der vluchtelingenkampen voor wie de eventuele voedselhulp uit het buitenland te laat komt. Etiopie heeft volgens het Wereldvoedsel-programma dit jaar behoefte aan 1,2 mijoen ton aan voedsel. Slechts veertig procent daarvan is tot heden toe toegezegd.*

VN-secretaris Perez de Cueller:

Tot 30% Iraks oliegeld voor herstel van schade

NEW YORK - VN-secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar heeft aangekondigd dat Irak tot dertig procent van de opbrengst van zijn olie-export moet afstaan om de schade van de Golf-oorlog te vergoeden. Dit heeft een VN-woordvoerder vrijdag meegedeeld.

Krachtens een resolutie van de Veiligheidsraad van 3 april moest Perez de Cuellar een plafond instellen voor het bedrag dat Irak van elk vat olie moet afdragen voor de wederopbouw van Kuwayt. Een vijftien leden tellende commissie moet het uiteindelijk bedrag nog vaststellen, maar diplomaten verwachten niet dat dat veel zal afwijken van het advies van de secretaris-generaal. Verwacht wordt dat de olie-export Irak in 1993 rond 21 miljard dollar zal opleveren.

De Verenigde Staten hadden een heffing van veertig tot vijftig procent voorgesteld, maar op Kuwayt na achtte geen enkel land dit haalbaar. Resolutie 687 waarin de voorwaarden zijn opgenomen voor een permanent staakt-het-vuren bepaalt dat het plafond niet zo hoog moet zijn dat Irak niet over genoeg financien beschikt om zijn schulden af te betalen, zijn bevolking te voeden en zijn economie en infrastructuur te herbouwen. De schade die moet worden vergoed, waaronder de verliezen van Kuwayt, is overigens reusachtig. Geschat wordt dat alleen al aan Kuwayt zestig miljard dollar moet worden betaald.

Over militaire optie Suriname

Van den Broek: oneens met Lubbers

DEN HAAG - Met zijn uitspraak dat militair ingrijpen door Nederland in Suriname moet worden uitgesloten heeft premier Lubbers zich een politiek conflict met minister Van den Broek van Buitenlandse zaken op de hals gehaald. Van den Broek is het oneens met zijn CDA-partijgenoot Lubbers, zo maakte hij zaterdag duidelijk voor de TROS-radio.

De minister van Buitenlandse zaken blijft vasthouden aan zijn eerder ingenomen standpunt dat als een democratisch gekozen regering in Suriname om militair ingrijpen vraagt, niet moet worden uitgesloten dat Nederland aan zo'n verzoek voldoet. De uitspraken van premier Lubbers hebben Van den Broek verrast, zo zei hij. Hij was vrijdag door buitenlands verblijf niet in de ministerraad en zei niet te weten of het standpunt van de minister-president op een besluit van de ministerraad berust.

Van den Broek wijst erop dat Lubbers met zijn uitspraak verder gaat dan de overgrote meerderheid van de Tweede Kamer in het debat van afgelopen week. Die heeft immers gezegd dat er nu niet over militair ingrijpen moet worden gepraat, maar heeft niet uitgesproken dat dit nooit het geval mag zijn, aldus Van den Broek.

De minister van Buitenlandse zaken kapittelt zijn premier ook over diens opmerking dat in geval van een staatsgreep het eerder een zaak van de Verenigde Naties is om in te grijpen. De VN bemoeit zich niet met binnenlandse aangelegenheden, alleen met conflicten tussen staten, aldus Van den Broek. Hij zei over het meningsverschil nog geen contact met Lubbers te hebben gehad.

Lissabon in feeststemming

UNITA en Angola maken eind aan zestien jaar oorlog

LISSABON - De Angolese president Jose Eduardo dos Santos en de leider van de Angolese verzetsbeweging UNITA, Jonas Savimbi, hebben vrijdag in Lissabon het vredesakkoord ondertekend waarmee formeel een eind komt aan de zestien jaar durende burgeroorlog in Angola. De voormalige vijanden schudden elkaar langdurig de hand nadat zij het vredesverdrag, waarover zij dertien maanden lang onderhandeld hebben, getekend hadden. "Dit is een moment van enorme vreugde en emotie", zei Dos Santos na de ondertekening. En Savimbi viel hem bij: "Er is geen reden meer voor wapens". Hij voegde daaraan toe dat het voornaamste nu is dat "het Angolese volk werkelijk in de vrede gelooft". Zij riepen de Angolezen samen op tot verzoening en nationale eenheid. Dos Santos en Savimbi willen de vrede in hun land een goede kans geven. Daarbij zullen zij het, zo waarschuwde men van Amerikaanse zijde, wel eens moeilijk kunnen krijgen.

Bij de ceremonie in het Portugese ministerie van Buitenlandse zaken waren vele hoge buitenlandse functionarissen aanwezig. Onder hen de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken James Baker, zijn Sovjetambtgenoot Aleksandr Bessmertnych en de Portugese premier Anibal Cavaco Silva, die bemiddelde bij de voorbereidende besprekingen. (Angola was tot 1975 een Portugese kolonie). Ook secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar van de Verenigde Naties en Yoweri Museveni, de voorzitter van de Organisatie voor Afrikaanse eenheid, woonden de plechtigheid bij.

ONMIDDELLIJK

Het akkoord, dat voorziet in vrije parlements- en presidentsverkiezingen tussen september en november 1992, wordt onmiddellijk van kracht. Waarnemers van de VN houden toezicht op de uitvoering ervan. In Angola was al sinds 15 mei een voorwaardelijk staakt-het-vuren van kracht als gevolg van een overeenkomst die de Angolese regering en Unita (Unie voor de totale onafhankelijkheid van Angola) op 1 mei in het Portugese Estoril tekenden. Op grond van het nu getekende vredesakkoord zal een politiek-militaire commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de Angolese regering, Unita en waarnemers van de Sovjetunie, de VS en Portugal, toezicht houden op het bestand en de voorbereiding van de verkiezingen.

Groot-Brittannie en Frankrijk zullen helpen bij de vorming van een vijftigduizend man sterk leger, waarin eenheden van het regeringsleger en Unita-leden worden opgenomen. De VS en de SU, die respectievelijk Unita en de regering steunden, hebben toegezegd na ondertekening van het akkoord de wapenhulp aan beide partijen op te schorten.

Dos Santos, Savimbi en Cavaco Silva drongen net als Baker en Bessmertnych in korte toespraken aan op "pijnlijk nauwkeurige handhaving en uitvoering" van de overeenkomst. Alle vijf zagen zij de ondertekening als "een bijdrage aan de wereldvrede" en een voorbeeld voor andere conflicten, in het bijzonder de bloedige burgeroorlog in Mocambique.

Baker prees Dos Santos en Savimbi omdat zij de wereld hebben laten zien dat vrede bereikt kan worden door dialoog en politieke wil. De VS zullen alles doen om de overgang naar een democratie te helpen, zei de Amerikaanse minister. Hij waarschuwde wel dat er nog een moeilijke periode zal volgen. "De implementatie van deze bindende overeenkomst zal niet eenvoudig zijn. De komende maanden en jaren zal steeds opnieuw de wil van het Angolese volk en zijn leiders zwaar op de proef gesteld worden".

De afgelopen jaren namen de VS de plaats in van Zuid-Afrika als de voornaamste bondgenoot van Unita, terwijl Moskou en Cuba de eenpartijregering van Dos Santos steunden. Dit alles veranderde echter met het eind van de Koude oorlog en de ondertekening in 1988 van de regionale akkoorden tussen Angola, Cuba, Zuid-Afrika en de VS waarin de onafhankelijkheid van Namibia verbonden werd aan de terugtrekking van de vijftigduizend Cubaanse militairen uit Angola. De aftocht van de Cubanen werd vorige week voltooid.

In heel Lissabon luidden de kerkklokken na de ondertekening. Duizenden Angolese ballingen in de Portugese hoofdstad feestten om het einde van de burgeroorlog te vieren, die aan tenminste driehonderdduizend mensen het leven heeft gekost en de potentieel welvarende economie van het land volledig heeft verwoest.

Sovjetpresident Michail Gorbatsjov heeft Dos Santos vrijdagavond gefeliciteerd met het akkoord, zo meldde het Sovjetpersbureau TASS. Gorbatsjov zei ondermeer dat hij hoopte dat de overeenkomst duurzame vrede en democratie zal garanderen. Bij de pogingen "om deze doeleinden te bereiken mag de Angolese regering rekenen op de voortdurende steun van de SU", aldus de Sovjetleider.

De Amerikaanse vice-minister voor Afrikaanse zaken Herman Cohen legde tegen journalisten uit dat Angola, in de ogen van de VS, een moeilijke periode tegemoet gaat.

In Pakistan:

Doden bij explosie

ISLAMABAD - Bij een ontploffing in een munitie-opslagplaats in de garnizoensplaats Nowshera in het noorden van Pakistan zijn vrijdag minstens zes mensen om het leven gekomen.

Zeker honderd mensen werden gewond. Na de eerste ontploffing volgden nog een reeks na-explosies. De stad ligt 120 kilometer ten noordwesten van de hoofdstad Islamabad. Uren na de explosies hingen er nog grote rookwolken over de stad. De branden waren inmiddels onder controle gebracht, zo deelde het leger mee.

Boodschap ANC-jeugd

■ *PRETORIA - Een jeugdige aanhanger van het African National Congress maakt duidelijk waar het om gaat tijdens een protest-demonstratie: er moet een grondwetgevende vergadering komen en een overgangs-regering.*

BEZETTING KATHEDRAAL VOORTGEZET

Johannes Paulus II voor vierde maal naar zijn vaderland:

Voor het eerst protest

WARSCHAU - Paus Johannes Paulus II zal zondag geen bezoek brengen aan de bezette St. Johannes de Doper-kathedraal in Przemysl in het zuidoosten van Polen. De ontmoeting met leden van de Oekrains-katholieke kerk zal in een andere kerk plaatshebben, heeft een woordvoerder van de Poolse RK kerk meegedeeld.

De kerk is sinds begin april bezet door een aantal Rooms-katholieken die zich verzetten tegen teruggave van de kerk aan de Oekrains-katholieke kerk. Deze kerk, die de paus als hoofd van de kerk erkent, werd na de Tweede Wereldoorlog in Polen verboden. Haar kerken werden aan de Rooms-katholieke kerk overgedragen.

De bezetters hebben een voorstel van een afgevaardigde van president Lech Walesa om de bezetting op te geven afgewezen. Volgens de woordvoerder willen de Poolse bisschoppen geen geweld gebruiken om de bezetters uit de kerk te krijgen.

Aan de vooravond van zijn vierde bezoek, dat vandaag (zaterdag) begint, heeft de paus zijn landgenoten opgeroepen te bidden, dat de toenemende politieke en economische problemen in hun land worden overwonnen. Volgens de paus is het gebed onontbeerlijk om te ontdekken hoe het best gebruik kan worden gemaakt van de vrijheid en hoe het nieuwe Polen moet worden opgebouwd.

Volgens opiniepeilingen zal de belangstelling voor het bezoek van de paus aanzienlijk geringer zijn dan bij zijn vorige bezoek in 1987. Slechts 27 procent van de ondervraagden is zeer geinteresseerd, zo blijkt uit een peiling van de Poolse staatstelevisie. Vier jaar geleden lag dat percentage tweenmaal zo hoog. Slechts veertien procent van de ondervraagden gaf te kennen aan een van de bijeenkomsten met de paus te willen deelnemen.

Bovendien loopt de paus de kans voor het eerst met protesten tegen zijn beleid te worden geconfronteerd, georganiseerd door feministes of anarchisten. Vele Polen hebben zich de afgelopen twee jaar geergerd aan de houding van de kerk tegenover abortus en het godsdienstonderwijs op de openbare scholen.

Ruimte in beeld

TOT EN MET 15 juni is in Gallery 86 een expositie te bezichtigen van aquarellen van Cora Moret. Het zijn landschappen van Curaçao, de noordkant, de vlakte van Hato, San Pedro, Boca Brown, de Christoffel of St.Joris. Het zijn wijdse landschappen met veel ruimte. Ruimte is het woord dat voortdurend door mijn hoofd speelde bij het zien van deze aquarellen.

De expositie werd gisteravond geopend door Ria Houwen, de vaste partner van Cora Moret op zondagochtend als zij aan de noordkant gaan schilderen. Ria Houwen legde er de nadruk op dat een 'smeuige', huilende vlek op een aquarel geen toevalligheid is, maar ontstaat in vrijheid vanuit een geestelijke instelling. Het is slechts toeval in de zin dat je alle ingrediënten ervoor in je vingers hebt. Ria Houwen noemde Cora Moret een bouwer van het landschap.

Cora Moret bracht haar middelbare schooltijd door op Curaçao, waar haar ouders indertijd woonden. Daarna ging zij naar Nederland waar zij een opleiding volgde aan de Rijksacademie in Amsterdam. Nu is zij voor enkele jaren terug op Curaçao geweest in verband met het werk van haar echtgenoot. Het eiland laat niet gemakkelijk los wat het eenmaal te pakken heeft.

Cora Moret geeft Curaçao niet weer in de straten en landhuizen, ook niet in de rotsblokformaties, zoals Agnes Kersten, de vorige zondagochtendpartner van Ria Houwen, maar Cora Moret zoekt Curaçao in de wijdheid, in de ruimte. Met ruime penseelstreken zet ze de basis van het landschap neer, geen details, de grote lijnen moeten het doen en daarmee weerspiegelt ze meteen het licht in de kleur. Daar waar ze die wijde penseelstreek handhaaft zijn voor mij ook de mooiste aquarellen. Daar waar ze met kortere toetsen in meer kleuren gaat werken, verliezen haar aquarellen ruimte, worden de beelden minder scherp.

De prijzen van de aquarellen liggen, inclusief lijst tussen de 400 en 900 gulden. De expositie is te bezichtigen tot en met 15 juni a.s.

NEL CASIMIRI

Ondanks wegblijven Fernandito Villalona

Eerste avond merengue festival groot succes

WILLEMSTAD — Het eerste internationale merengue festival, dat gisteravond (en ook vanochtend) in het Curacao Festival Center werd gehouden, ging op grootse wijze van start. Dit ondanks het feit dat de attractie van de avond, Fernandito Villalona, niet optrad. De organisatoren hielden vanochtend een persconferentie waar het een en ander werd uitgelegd. Het bleek dat van hun kant alles geregeld was voor de komst van de Dominicaanse artiest. Villalona liet pas gisteravond weten dat hij niet meer naar Curacao kon komen, daar zijn visum niet geregeld was.

Ondanks dit alles kan men toch over een zeer geslaagde merengue-avond spreken. De lokale groepen die optraden, ERA, O.K, Kuarteto Alegre en de Caribbean Band, gaven het in groten getale opgekomen publiek (geschat op ongeveer 7000 mensen) letterlijk 'waar voor hun geld'.

Het waren vooral de muziekgroepen ERA en Caribbean Band die het publiek vermaakten. ERA presenteerde een repertoire dat uitsluitend uit merengue-nummers bestond. De Caribbean Band, die momenteel een van de meest populaire groepen van Curacao is, bracht verschillende nummers van Fernandito Villalona. Onder anderen de 'Delirante Amor' (Door de Dominicaanse zanger Rafelin gezongen) en 'America Latina'. Op gegeven moment dacht iedereen dat Villalona er toch was.

Kuarteto Alegre is een van de oudste muziekgroepen op het eiland. Dit quartet bestaat al acht lustra. Het kostte de organisatoren veel inspanning om de groep weer bijeen te krijgen. Zij brachten echte oude merengue. In Sto. Domingo staat dat bekend als merengue ripiao, die met gitaar, een tambora, guïro, marimbula (die de rol van de contrabas op zich neemt) en een handharmonica wordt gespeeld. Een foutje werd echter gisteren door de organisatoren begaan: Kuarteto Alegre moest eigenlijk het programma openen en niet als derde groep optreden. Klaarblijkelijk viel hun muziek niet in de smaak bij het zeer jonge publiek.

De zeer jonge muziekgroep O.K maakte ook een goede beurt. Zij traden na ERA op. O.K heeft nog steeds een orgel in hun band. Het verschil tussen hen en ERA, die kortgeleden tot een 'brasssection' overging, was groot.

CONTRACT

Het is niet duidelijk dat men in de kwestie Villalona over contractbreuk kan spreken. De Dominicaanse zanger, die momenteel in Puerto Rico verblijft, eiste 9500 dollar om op te treden. Op 3 mei werd door de organisatoren een bedrag van 5000 dollar op de rekening van Villalona in de Verenigde Staten gestort.

Volgens een lokaal ochtendblad, dat vanochtend een broer van Villalona sprak, wisten de organisatoren van te voren dat de zanger niet naar Curacao zou komen. Als reden noemde hij dat zijn broer kortgeleden naar Puerto Rico verhuisde waar hij het Amerikaanse burgerschap aanvroeg. Doordat de aanvraag nog in behandeling is loopt Villalona de kans dat als hij naar het buitenland reist, hij niet meer op Amerikaans grondgebied wordt toegelaten.

De organisatoren hebben besloten om morgen een 'make-good'-concert te organiseren. Iedereen die vanavond binnenkomt krijg gratis een entreekaartje voor het concert van zondag. Sergio Vargas samen met zijn broer, Kaki, zal onder anderen optreden.

Het merengue festival gaat vandaag met optreden van Sergio en Kaki Vargas en Aramis Camilo door. Beide artiesten zijn op Curacao aangekomen. Entree kaarten kosten 35 gulden en zijn bij het Curacao Festival Center en bij Tik Tak (Middenstraat en Rooseveltweg) te koop.

BOB HARMS

Reconstructie Schottegaweg O[...] in eindfase

WILLEMSTAD — De r[...]structiewerkzaamheden [...] de Schottegat Oost, ge[...] Biesheuvel Cas Coraweg [...] in de eindfase beland. [...] week van maandag 3 ju[ni] en met vrijdag 7 juni [...] zullen asfalteringswerkz[aam]heden plaatsvinden.

Hierbij zullen achte[r]volgens de oostelijke e[n] westelijke rijbaan van [...] toplaag van asfalt wo[rden] voorzien, waardoor [...] nemen van onderstaande [ver]keersmaatregelen gen[oodzaakt] zaakt zal zijn:

Maandag 3 en dinsd[ag ...] juni 1991 zal de kruising [...] de Schottegatweg Oost [...] de Cas Coraweg ged[...] overdag gesloten zijn.

Verkeer komende va[n] Zuikertuintje richting B[ies]heuvel zal via de kaya F[lam]boyan worden omgeleid (K[...]nda Palomba) vervolgen.

Het verkeer op de [...] Coraweg komende uit de [rich]ting Schout bij Nacht D[oor]manweg met bestemming [rich]ting Zuikertuintjeweg [...] gedurende genoemde d[...] via de Kaya Urdal en [...] Magdalenaweg naar de [Zui]kertuintjeweg worden o[mge]leid.

Op woensdag 5 juni [...] donderdag 6 juni 1991 z[al] westelijke rijbaan [...] genoemd wegvak worden g[eas]falteerd. De dan te ne[men] verkeersmaatregelen zu[llen] niet veel verschillen va[n] nu van kracht zijnde [ver]keersmaatregelen.

Tijdens deze werkza[am]heden zal het voorkomen [...] het verkeer vanuit de r[ich]ting Biesheuvel afwissel[end] via de westelijke en de oo[ste]lijke rijbaan gelegd [...] worden. Dit zal tijdig [...] duidelijk worden aan[ge]geven.

De verkeersdeelnem[ers] worden verzocht met d[e] wijzigingen rekening [te] houden, langzaam te rij[den] en de aanwijzingen op [...] verkeersborden op te vol[gen], zo maakt de DOW bekend.

Tien jaar geëist tegen Antilliaan

AMSTERDAM — Officier van Justitie mr. Franken bij de rechtbank van Amsterdam heeft vrijdag tien jaar gevangenisstraf geëist tegen de 27-jarige Antilliaan L.W. uit Amsterdam wegens doodslag en een poging tot doodslag.

Volgens de officier schoot W. op 19 oktober vorig jaar bij het Antilliaanse ontmoetingscentrum Het Roothaanhuis aan de Rozengracht in Amsterdam zijn 29-jarige landgenoot H. Mathilda dood. Daarnaast verwondde hij V. Maduro ernstig, aldus de officier.

De juiste toedracht van de schietpartij is niet helemaal duidelijk, ondanks een reconstructie die in maart gehouden werd. Zeker is wel dat er die avond ruzie was tussen de drie Antillianen over een vrouw. Hierop volgde een schietpartij, die volgens de verdachte werd uitgelokt door het zwaargewonde slachtoffer. Deze zou als eerste hebben geschoten, aldus de verdachte.

W. bekende wel een paar schoten op de gewonde man te hebben gelost en een schot in het wilde weg. Volgens hem echter zijn er te veel twijfels of hij de andere man ook gedood kon hebben. Raadsman mr. G. Hamer wees de rechtbank op allerlei twijfelachtigheden in de zaak en bepleitte vrijspraak.

Nanzi duikt op in Den Haag

= door Jos de Roo =

DEN HAAG/WILLEMSTAD — De spinverhalen zijn de verhalen van de overlevers. Dat zei dr. Wim Baart bij de presentatie van de tweede vermeerderde druk van zijn boek 'Cuentanan di Nanzi' aan de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen, Edsel Jesurun. Baart promoveerde in 1983 in Leiden tot doctor in de godgeleerdheid op een onderzoek naar de oorsprong, betekenis en functie van de Papiamentse spinverhalen. Als predikant werkte hij van 1950 tot 1957 op Aruba en van 1979 tot 1990 op Bonaire.

Volgens Baart is Kompa Nanzi grensverleggend aan het werk en maakt hij het onmogelijke, mogelijk. Waar hij optreedt, wordt de nacht tot dag, wordt wie zwak was sterk en wie oppermachtig was krachteloos.

De van oorsprong Afrikaanse spinverhalen liggen niet veraf van de mythen. Baart vertelde die oorsprong te zijn nagegaan en te hebben ontdekt dat de spin in oorsprong een aparte relatie had tot God de Schepper. Zijn rol is die van "trickster", de bedrieger en dubbelzinnigefiguur, de cultuurbrenger ook. Hij wordt geacht in de oertijd de hand te hebben gehad in het ontstaan van sommige facetten van de wereld, zoals wij die nu kennen.

KUNSTVORM

In zijn speech bracht Baart ook dank aan dr. Lou Lichtveld, die hem had geïnspireerd tot zijn onderzoek. Lichtveld had in 1930 de spinfiguur verklaard als het symbool van de zon. Deze uitleg werd meer dan een halve eeuw in Nederland klakkeloos overgenomen, terwijl er ondertussen een stroom van publicaties was die in een andere richting wees.

Van bijzonder belang vond dr. Baart het dat de spinverhalen een kunstvorm zijn, waarbij geldt dat de beleving ervan belangrijker is dande theorievorming. In dit verband citeerde hij de Amigoe die bij het verschijnen van zijn proefschrift schreef dat het feit dat iemand promoveert tot doctor in de godgeleerdheid met een onderzoek naar de Nanzi-verhalen op zichzelf al een streek van Nanzi is.

De gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen, Edsel Jesurun, zei dat het proefschrift van "deze sympathieke, enthousiaste, bescheiden Europese Nederlander" voor de cultuurgeschiedenis van de Antillen van bijzonder belang is. Hij heeft op wetenschappelijk verantwoorde basis de Papiamentu spinverhalen toegankelijk gemaakt voor een publiek dat vele malen groter is dan de gehele Antilliaanse bevolking. Daarom had de minister zich graag ingespannen om een vernieuwede druk van dit werk mogelijk te maken. Bij gebrek aan eigen fondsen daartoe van het Antillenhuis had Jesurun de Maduro & Curiel's Bank gepolst of deze steun wilde verlenen. Jesurun: "Ik wil geen namen noemen, maar 'Paps' was direct bereid te helpen".

De presentatie werd onder meer bijgewoond door de gevolmachtigde minister van Aruba, prof. Harry Hoetink, dr. L. Lichtveld, Juancho Evertsz en drs. Eric Kleinmoedig.

Nieuwe aanpak winkeldiefstal

WILLEMSTAD — Op 3 juni 1991 wordt door de CHS officieel een nieuw aangifteformulier in gebruik genomen. Het door de CHS zelf ontworpen aangifteformulier is na overleg met de hoofdofficier van Justitie en de politie ingevoerd ter verhoging van de aangiftebereidheid met betrekking tot winkeldiefstal gepleegd bij de winkeliers.

In de praktijk is gebleken dat veel winkeliers geen aangifte van winkeldiefstal doen omdat vaak de tot aangifte bevoegde personen op dat moment niet gemist kunnen worden in hun bedrijf. In de praktijk zal de procedure als volgt verlopen: De winkelier betrapt een winkeldief en door middel van de paniekknop of het alarmnummer wordt de CHS gewaarschuwd. De CHS-beambten brengen de verdachte ter voorgeleiding voor een hulp-officier van justitie direkt over naar het politiebureau en dragen de verdachte aldaar over aan de politie. Hierna vult de winkelier het aangifteformulier in dat meteen hierna door de CHS wordt afgeleverd bij de politie. Dit bespaart zowel de politie als de winkelier veel tijd. De politie zelf maakt hierna het officiële procesverbaal op.

[Da]rwin Gregg: "Geruchten ongegrond"

[']Echte' LaToya Jackson [v]anavond in Escape disco

[W]ILLEMSTAD — 'Een-[i]er die kan bewijzen [da]t de persoon die van-[avo]nd in Escape optreedt [ee]n dubbelgangster van [La]Toya Jackson is, krijgt [he]t entreegeld terug'. Zo [re]ageerde Darwwin Greg, [ma]nager van d nieuwee [dis]co-dancing, Escape, op [de] talrijke geruchten die [de] ronde doen. Volgens [de]ze geruchten zou de [La]Toya, die vanavond op [he]t eiland zou aankomen, [nie]t de 'echte' zijn, maar [ee]n dubbelgangster. Deze [haa]lt op Aruba enorme [succ]es met haar imitaties [va]n de Jackson-zus, aldus [de] geruchten.

[V]olgens een ander gerucht [ko]mt noch de echte noch de ['im]itatie' LaToya naar [Cu]racao, De organisator, [Da]rwin Gregg, reageerde [fe]l op deze praatjes. Het [pu]bliek mag vanavond zelf [oo]rdelen, aldus Gregg.

Feit is wel, dat er uit [or]ganisatorische bronnen [tw]ee verschillende aankomst-[tij]den aan de pers werden [v]orgegeven. Een is in de [na]middag vanuit Washinton [D]C, en de andere s'avonds [va]nuit Atlanta. De allereerste versie was dat ze vandaag vanuit Aruba aankomt en en morgen vertrekt.

Over de verblijfplaats van de artieste werd ook geen informatie verstrekt. Wel is het zo dat LaToya niet minder dan zes hotelsuites heeft besteld. Ook werden er twee limousines voor geserveerd. Jackson zou morgen naar Europa vertrekken.

Entreekaarten voor dit optreden van LaToya Jackson kosten 100 gulden voor nietleden van Escape en 50 gulden voor leden. Het optreden vangt om 12 uur aan en zal 'live' uitgezonden worden door TeleCuracao.

Verbouwing AL M-kantoor Gomezplein

WILLEMSTAD — Maandag wordt begonnen met de verbouwing van het ALM-kantoor op het Gomezplein in Punda. Hierdoor zal de ALM alle klanten tijdelijk ten dienste zijn in het gebouw net naast haar kantoor, oftewel het Wulfsen & Wulfsen-gebouw. Gedurende de komende twee maanden zal hert ALM-kantoor in Punda geheel omgebouwd worden tot een modern en efficiënte ruimte. De geplande veranderingen zullen de klant die een ticket komt kopen of komt reserveren, in de gelegenheid stellen om comfortabel te zitten, terwijl zij/hij wacht of wordt afgehandeld.

De verbouwingswerkzaamheden zullen ongeveer negen weken in beslag nemen. Gedurende deze periode zal het personeel van het ALM-kantoor te Punda elke klant ontvangen op de eerste verdieping van Wulfsen & Wulfsen.

[P]ubliek [g]evraagd [v]oor 'Kontakto'

[W]ILLEMSTAD — Voor [de] aanstaande woensdag uit [te] zenden tv interviewpro-[gra]mma 'Kontakto' worden [me]nsen gevraagd die aan-[we]zig willen zijn om vragen [te] stellen. Thema van dit [pr]ogramma van Chacho de [Ca]stro is deze keer 'Europa [92]'. Het programma wordt [VA]NAVOND (zaterdag) opge-[no]men. Mensen die in het [pu]bliek willen zitten worden [ver]zocht om uiterlijk kwart [vo]or 8 in de studio van Tele-[Cu]racao aanwezig te zijn. Om [8] uur precies wordt [beg]onnen met de opnames.

[A]anrijding [m]et gewonden

WILLEMSTAD — Ter [h]oogte van de Rooseveltweg/[Ar]ubaweg vond vanochtend [om] 4 uur een aanrijding [pl]aats nadat de bestuurder [J].L. zonder aanwijsbare [re]denen naar links uitweek [e]n tegen een personenwagen [be]stuurd door H.R opreed. L. [lie]p verschillende kapwonden [o]p aan het gelaat, terwijl R. [ee]n kneuzing opliep aan de [li]nkerelleboog en rechterknie. [O]ok klaagde hij over pijn in [d]e borststreek. Inzittende [A].M kreeg een kapwond op [h]et achterhoofd. Allen [w]erden per ambulance naar [h]et Sehos gebracht waarna [z]e huiswaarts konden keren.

[V]VV: achterop-[a]anrijdingen [t]e vermijden

[W]ILLEMSTAD — Achterop [a]anrijdingen zijn gemakke-[l]ijk te voorkomen door [a]fstand te houden en niet de [h]ard te rijden waardoor men [o]p elk gewenst moment kan [s]toppen, zo maakt de Vereni-[gi]ng Veilig Verkeer (VVV) [b]ekend. Achterop aanrij-[d]ingen wegens onoplettend-[h]eid en het niet verlenen van [v]oorrang waren vorig jaar de [b]elangrijkste oorzaken van [v]erkeersongevallen op Curacao.

De VVV vindt dat automobilisten zich tegenwoordig [o]nvoldoende aan de regels [h]ouden. Ook zitten velen niet [m]et de nodige aandacht [a]chter het stuur. Men wordt [w]el en vaak afgeleid door [v]oetgangers of mede-passa-[gi]ers; ook wordt veel aan 'window shopping' vanuit de auto gedaan, constateert de VVV.

TV-film

WILLEMSTAD — Maandag-[a]vond om half 8 wordt er een [o]p Curacao opgenomen film [u]itgezonden over de situatie [va]n lichamelijk gehandi-[ca]pten: Het leven gaat door. Middels deze presentatie wil de organisatie van lichame-[l]ijk gehandicapten Fuphapi [v]oorlichting geven over het wel en wee van mensen met een handicap.

'We hebben toch lekker gelopen ...?'

WILLEMSTAD — Enthousiast komt een nogal gezette vrouw demonstratief haar T-shirt 'showen': 'Korta mal Kostumber' voorop met een schaar die de peuk doorknipt, en achterop 'Skohe pa Salu'. Ze doet mee aan de wandelmars in verband met de anti-rookdag, gisteravond. Wat ze denkt te bereiken? 'Het is een groot succes, no?', lacht hardop en probeert de meterslange groep weer in te halen, wat haar overigens niet lukt.

Uit alle hoeken en gaten van de straten komen de mensen kijken; de verbazing druipt van hun gezichten af. De één krapt op zijn hoofd en roept: 'Kiko ta pasa, yu?' Duidelijk heeft hij de Extra de afgelopen week niet gelezen. De ander werpt een blik, probeert de groep aan te moedigen maar sluit weer snel de gordijnen van zijn huis achter zich.

De enthousiastelingen zijn het over één ding wel eens: de sigaret moet worden uitgedrukt, in elk geval voor een periode van 24 uur. 'Je moet jezelf leren beheersen, probeer jezelf te domineren. Als dat vandaag lukt dan lukt het misschien ook morgen en overmorgen, en overovermorgen', zegt een deelneemster, die vindt dat de vier kilometer lange wandelmars veel te kort is. Is ze dan niet moe? 'Nee hoor, ik kan wel verder', en steekt gretig een groot stuk sinaasappel in haar mond.

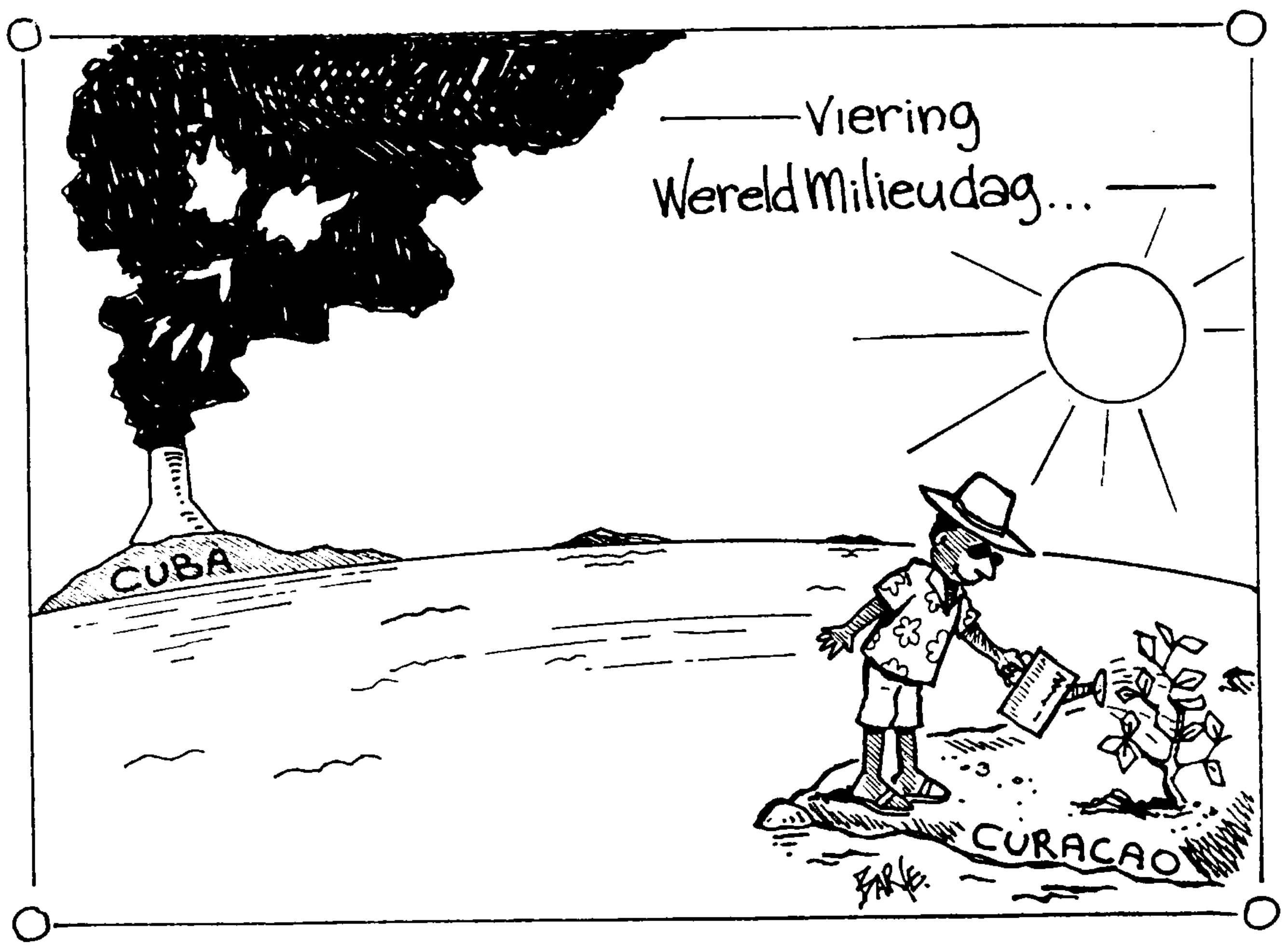
Opstoppingen worden als normaal beschouwd, autobestuurders raken ongeduldig en knijpen in hun claxons. Een dikke corvette heeft lak aan de stoplichten en rijdt door rood. Bij Punda is de groep volkomen uit haar eenheid geraakt; helemaal achteraan sjokken zes deelnemers, kennelijk bijna uitgeput, maar gelukkig hoeven ze nog maar enkele meters. Vooraan loopt minister Stanley Inderson van volksgezondheid, maar de moeheid is duidelijk van zijn gezicht af te lezen.

De truck met grote luidsprekers die de deelnemers op moet krikken, laat lang op zich wachten. Een klein probleempje, is de verklaring. Pas bij het Waaigat komt die met een enorme vaart op de menigte af en draait de volumeknop naar het maximum.

LACONIEK

Wat niemand die ook maar in de buurt van de wandelmars stond in zijn hoofd haalde, deed een buitenstaander wel. Laconiek steekt hij een Camelsigaretje op, maar is hoogst waarschijnlijk een Van der Valk-toerist (die hebben namelijke een speciale 'style') die niet begrijpt waarom het zo druk is in Punda.

Bij het eindpunt, het Wilhelminaplein, stormen de deelnemers af op de grote juice-boxen; degene met een megafoon probeert ze te bedwingen door ze een rij te laten vormen die na een seconde weer uit elkaar valt. Minister Inderson houdt nog een praatje. Hoe slecht roken wel niet is voor de gezondheid, daar wil hij niet al te diep op ingaan. 'We hebben toch lekker gelopen met z'n allen.....'

Andere obstakels niet opgelost

AGV krijgt vijf extra werknemers

WILLEMSTAD — De afdeling Algemene Geestelijke Volksgezondheidszorg AGV van de GGD heeft toestemming van de overheid gekregen om vijf extra personeelsleden aan te trekken. Het tekort aan werknemers was één van de grootste obstakels die twee weken geleden tot een crisissituatie bij de AGV leidde.

Het vacature-probleem keert echter elk jaar terug, aldus Oswald Dalnoot, woordvoerder van de AGV gistermiddag op een persconferentie. Een systeem waarbij dit probleem wordt opgelost is dus een vereiste. Al zeker een jaar staan er dertien vacatures bij de afdeling open. Ook moet een gedeelte van de vrouwelijke werkgevers binnenkort op zwangerschapsverlof, waar geen vervangers voor zijn. Nu krijgt de afdeling vijf extra werknemers om het grote gat op te vullen.

De afdeling heeft nu zelf een commissie opgericht die zich gaat buigen over de verscheidene problemen die de ABVO, die bemiddelt tussen de afdeling en het bestuurscollege, op papier heeft gezet.

VERVOER

Eén daarvan is dat er gezorgd moet worden voor vervoer voor patiënten van het AGV die geen auto hebben om op het spreekuur te komen. Een ander probleem is dat het hoofd van de AGV geen toestemming heeft om extra uit te betalen aan het personeel die vaak vrijwillig in het weekend werkt. Daar komt nog bij dat de erkenning van diploma's en de overplaatsing van werknemers naar hogere functies uitblijft.

Mac Kibbelaar, direkteur van de GGD, meent dat het belangrijk is snel oplossingen te vinden om de pijn en de last bij het personeel weg te nemen. Twee weken geleden brak de crisissituatie uit en kon de afdeling een dag lang geen patiënten opvangen. Het personeel wilde absoluut niet onder dezelfde omstandigheden blijven werken en eiste binnen 24 uur gesprekken met Nelson Monte. De gedeputeerde liet een dag later van zich horen maar wilde eerst dat Mac Kibbelaar terug kwam van vakantie voordat de vergaderingen op gang konden worden gezet. 'De volgende twee maanden gaan we hard werken om oplossingen te vinden voor de verschillende obstakels', aldus Dalnoot.

■ *WILLEMSTAD — De Nederlandse deskundige op het gebied van pensioenverzekeringen, Henk Beliën, heeft onlangs een bezoek afgelegd bij minister Eithel Pieterz van sociale zaken. Deze deskundige was vergezeld van Roque Koeyers en Hein van Ziechem van de vakcentrale SSK. Beliën heeft onder andere meegewerkt aan de oprichting van het Islapensionfonds en dat van de ALM. Aanwezig waren directeur Elko Karel van het departement van arbeid en sociale zaken en Andres Constancia van de SVB.*

WILLEMSTAD — Op de Piscaderweg vond gisteravond rond half 12 een aanrijding plaats. Onderzoek wees uit dat bestuurder Ch. K.. roekeloos had gereden waardoor hij tegen een lantaarnpaal botste. Hierna ging hij zijn roes uitslapen voor een perceel aan de Piscaderaweg. Hij werd aangehouden voor het rijden onder invloed en werd ter ontnuchtering opgesloten.

FOL/SI is van mening:

''Democratie op Curaçao functioneert naar behoren''

WILLEMSTAD — De democratie op Curacao functioneert, sinds 40 jaar geleden de Eilanden Regeling Nederlandse Antillen (ERNA) werd ingevoerd, naar behoren. Dit constateerden gisteren Shon Garcia, woordvoerder van de politieke partij SI, tijdens het radio-praatje.

Op 1 juli aanstaande wordt het feit herdacht dat 40 jaar geleden voor de eerste maal de Curaçaose eilandsraad bijeenkwam en Curacao politieke autonomie kreeg. In deze periode werden 10 eilandsraden gekozen, terwijl niet minder dan 20 Bestuurscolleges kwamen en gingen van verschillende politieke kleuren. Volgens de SI is het waar dat die tot stand kwamen op basis van politieke compromissen. Maar het is niet erg, vindt men. "Onze democratie functioneert goed en in de geest van de ERNA," aldus Shon Garcia van de SI.

Deze enkele jaren geleden opgerichte partij constateert verder ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de eilandelijke autonomie dat er aan bepaalde voorwaarden voldaan moet worden opdat alles goed kan draaien: het Bestuurscollege moet altijd een weerspiegeling zijn van de wens van de meerderheid van de kiezers, er moet synchronisatie zijn tussen het eilandsbestuur en de landsoverheid en er moet politieke stabiliteit zijn.

In het radiopraatje werd weer gesproken over de formatie van het nieuwe Bestuurscollege, terwijl ook teruggeblikt werd op het verleden. De SI- woordvoerder benadrukte weer dat de (oppositiepartijen) MAN en DP hun conclusie moeten trekken, na de laatste verkiezingen steeds aan stemmen te hebben ingeboet. "Zelfs hun anti-campagne over corruptie (bij de SI) heeft niet mogen baten," zo bracht hij naar voren.

Hij maakte tot slot melding van de nodige 'offers' die iedereen zal moeten brengen en "maatregelen" die genomen moeten worden om compensatie te bieden aan de keerzijde van de medaille als het gaat om een groeiende economie. Feit is wel dat de SI, zo beloofde de woordvoerder, de kleine man niet voor niets te veel zal belasten. "Onze economie kan nu vergeleken worden met een vliegtuig dat net opgestegen is: no smoking and fasten your seatbelts. We moeten offers brengen opdat wij een evenwichtige economie bereiken. Erg belangrijk is daarbij politieke stabiliteit." Die stabiliteit kan gerealiseerd worden, zo liet Garcia indirect weten, indien SI deel uitmaakt van het Bestuurscollege.

Directeur Mac Kibbelaar:

'Eerst reorganisatie GGD, dan uitgaven verminderen'

WILLEMSTAD — Door de grote omvang van de Geneeskundige Gezondheidsdienst (GGD) is de situatie zo uitzichtloos dat de reorganisatie eerst achter de rug moet zijn voordat de dienst overgaat op het verlagen van de uitgaven. Dit heeft Mac Kibbelaar, directeur van de GGD, gisteravond aan de Amigoe meegedeeld.

Het hele systeem van zorgverlening is aan vernieuwing toe, omdat deze niet adequaat en doelmatig is, aldus Kibbelaar. Dit bereik je door een betere organisatie waarbij de taken en de programma's beter op elkaar afgestemd zijn en op een moderne manier worden opgesteld. 'Oude programma's moeten overboord'.

Een afdeling waarbij gegevens over de gezondheid op Curaçao op een verantwoorde manier vergaard wordt is een vereiste. 'Wat zijn de ziekten en wat zijn de klachten, dat is belangrijk'.

De GGD houdt zich in verband met de reorganisatie nu bezig met een afdeling financiële en economische zaken waarbij ze meer inzicht krijgt in de totale uitgaven van de overheid aan de gezondheidszorg. Een nieuwe Inspectie Volksgezondheid staat ook op het lijstje, maar omdat dit nog in de planning is, kan Kibbelaar daar niets over zeggen. Ook een betere afbakening van de afdelingen bij de GGD moet worden ingevoerd. De afdeling jeugdgezondheidszorg draait al 'geolied' zegt de directeur van de GGD.

PREVENTIEF

'In de toekomst gaan we vooral letten op de daling van de kosten, waarbij de kwaliteit van de zorg behouden blijft. En de zwaksten moeten toegang krijgen tot deze zorg. Dan kunnen we ons gaan richten op de preventieve maatregelen, bijvoorbeeld door de afvoer van vuil beter te regelen'.

De reorganisatie van de dienst gaat toch wel zeker nog vijf jaar duren. Pas dan kunnen de uitgaven verlaagd worden. 'De kosten komen de pan uit. De uitgaven in de praktische geneeskunde zijn te hoog. Maar eigenlijk is er van reorganisatie altijd sprake, die houdt nooit op'.

WAARSCHUWING

De commandant van de marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat er op **maandag 03 juni 1991 van 07.00 tot 15.00 uur**, een gevechtsschietoefening zal worden gehouden op het terrein CALIFORNIA.
Er zal geschoten worden met scherpe munitie.

Het onveilige zeegebied bedraagt 4000 meter, terwijl het onveilige gebied aan landzijde zal worden afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

AGENDA
ARUBA

[KAN]TOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ [14.0]0-17.30 uur; zaterdag gesloten.

[TEL]EFOON: 24333. Voor spoedgevallen [na k]antoortijd: 21639, 22316 en 24508. [Pi]epboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

[GI]ROREK. nr 10.815.445 Banco di [Caribe].

[POLI]TIE: 100

[ALAR]MCENTRALE: 115.

[ZOE]KERTJES verschijnen op dinsdag en [vrijda]g en kunnen iedere dag tussen 08.00-[12.00]/14.00-17.00 uur worden opgegeven; [behal]ve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die [op m]aandag en donderdag vóór 10.00 uur [binne]n zijn, kunnen de dag daarop (dus [dinsd]ag en vrijdag) verschijnen.

[BIO]SCOPEN
[DRIV]E-IN: 20.30+24.00 uur **Child's Play 2** [(horr]or, 18 jr.).
[MUNI]CIPAL: 20.30 uur **Havana** (romantic/ [dram]a, 18 jr.).

[APO]TICA (nachtdienst)
[Ser]o brug: Oduber, tel.: 21780.

[WA]CHTREGELING DOKTOREN
[(van] 18.00-07.00 uur):
[Oran]jestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki [Leen]dert, Paradera en Santa Cruz: dokter [...] Lacle, tel.: 23379/28442.
[Pos] Chiquito, Savaneta en San Nicolas: [dok]ter E. Westrate via Centro Medico San [Nic]olas, tel.: 48833.

[VO]OR BRANDGEVALLEN, ongelukken of [...] of ander ongeluk, gelieve Alarmcen[tral]e op te bellen, tel.: 115.

[CE]NTRO MEDICO CARABOBO (Enge[lan]dstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft [dr.] L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

[HE]T GELE KRUIS ARUBA
[Z]UIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, [tel.]:24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-[1]7.00 uur.
[Ma]andag te Paradera (tel.: 25543) van [0]8.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas [(4]5806)/Noord (23425) van 08.00-11.00 [uu]r; woensdag: Santa Cruz 28288) van [0]8.00-11.00 uur; donderdag: Dakota [(2]9008), Oranjestad (23168), Savaneta [(4]7020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 [uu]r.

[N]ARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: [te]l.: 38989 (24 uur per dag).

[AI]DS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/ [2]7382 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

[FU]NDAVPRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: [2]2999): voor inlichtingen omtrent preventie [a]lcohol/drugsmisbruik.

[A]MNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. [B]ox 1029, tel.: 27808/48124.

TELEARUBA
ZATERDAG: 16.00 Tennis/French Open; 18.15 Our House; 19.00 Leu fo'i [C]asa; 20.00 Nos cu Nos; 20.30 CNN International News; 21.20 Special; 21.50 Estreno: 'Runaway'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.
ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Sunday Movie; 18.45 Paradise; 19.30 Showtime; 20.30 Jesse Jackson; 21.15 Week in Review; 22.00 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

DIVERSEN
SPORT
BOKSEN (**Aruba Boxing Association**): 20.30 uur amateurwedstrijden tussen Aruba en Curaçao - Savaneta Entertainment Center (t/o Marinierskazerne Savaneta).

Aruba Scholarship Foundation
Hart onder de riem voor ASF met fiks startkapitaal

ORANJESTAD — "Nu meer dan ooit is belangrijk de opleiding voor het leven", was een der uitspraken van de gastspreker, ex-minister Don Mansur, op de fundraisinglunch van de Aruba Scholarship Foundation (ASF) in het Concorde Hotel.

De voorzitter van het fonds, Clayde Harms, benadrukte dat niet om giften werd gevraagd, maar belegging in de toekomst van de jongeren van Aruba. Zijn verwachtingen dat met deze lunch ruim 120.000 dollar bijeengebracht zou worden aan leningen, die over vijf jaar worden terugbetaald, werden met 26.000 dollar overtroffen. Unaniem schaarde Aruba — in het bijzonder de handel — zich achter het doel en streven van de ASF en bracht gistermiddag reeds een startkapitaal van 146 duizend dollar bijeen.

Onder de aanwezigen bevonden zich de minister van welzijnszaken Fredys Refunjol, minister van economische zaken ing. Eddy Briesen, waarnemend gouverneur mr. Maximo Croes, vertegenwoordigers van handel en industrie en vakbond FTA en een van de studenten van het fonds Bianca Werleman die dank zij de medewerking van Air Aruba uit Miami overkwam om de lunch bij te wonen.

Voorzitter Clayde Harms gaf een uiteenzetting van doel en streven van de ASF, dat in 1988 werd opgericht en Arubaanse jongeren bij hun studie de helpende financiële hand te kunnen bieden. De ASF had geld nodig om haar werk voort te kunnen zetten, vandaar dat getracht werd zestig aandelen, ieder van tweeduizend dollar, aan de handel en industrie te verkopen. Een bedrag dat **gisteren reeds met 26.000 dollar overschreden werd.** Over vijf jaar krijgt men zijn aandeel weer terugbetaald. Onder de aandeelhouders van de ASF schaarde zich Sun Development met twintigduizend dollar, terwijl de Kamer van Koophandel bijdraagt met vijfduizend dollar per jaar gedurende vier jaar. Als voorwaarde werd gesteld dat men graag wil zien dat de beurzen beschikbaar worden gesteld aan studenten die verder willen gaan in business administration.

Minister Refunjol bracht hulde aan een van de gasten, dr. Barbara Gothard, die hij een ambassadeur van Aruba in Florida noemde. De bewindsman van onderwijs juichte doel en streven van de ASF toe en merkte op, dat de studie in de Verenigde Staten zijn voordelen heeft, maar wel erg kostbaar is. Hij wees erop dat tot het sluiten van de Lago heel veel studenten naar de VS gingen doch na de sluiting van de Lago dit door middel van studiefinanciering in Nederland gebeurde, waarvan de resultaten echter niet zo goed waren.

Gastspreker Don Mansur wees erop dat de handel en industrie er belang hebben om zaken met onderwijs te doen, waarbij hij een artikel aanhaalde uit de Harvard Business Review, waarin enige interessante factoren ter overdenking: tussen de twintig en dertig procent van de werknemers in de VS heeft geen basisopleiding voor zijn werk; tweederde van beschikbare gelden in de VS voor verder studeren is voor hen die een diploma hebben. Mansur stelde dat de toekomst van Aruba nauwe banden heeft met de kwaliteit van de rechten van de mens, zeker indien wij onze huidige levensstandaard willen handhaven of verbeteren. Wat de verdere studie betreft, zijn de studenten afhankelijk van de ouders of een lening van de overheid, waarbij nu ook de ASF komt.

Ten tijde van de Lago worden ieder jaar tien studiebeurzen gegeven, na sluiting daalde het aantal studenten naar de VS aanmerkelijk. Voorts wees hij erop dat negentig procent van de studenten uit de VS naar **Aruba terugkeert wanneer** de studie is afgerond, terwijl van studerenden in Nederland vijftig procent niet terugkomt naar Aruba. Alle waardering had Mansur voor de ASF waarin niet alleen de handel, maar ook de vakbond FTA een belangrijke rol speelt. Na het sluiten van de Lago is wel duidelijk geworden dat de beste wijze om in Aruba te investeren is: investeren in eigen mensen.

Hij maakte een financiële vergelijking over studeren in Nederland met overheidsfinanciering, terwijl studeren in de VS voor een periode van vier jaar ruim vijftig mille dollar kost waarvan de overheid 25 mille beschikbaar stelt. Tot slot benadrukte Don Mansur het belang om alle aandacht aan verder studeren te besteden omdat dit in de toekomst de positie van Aruba concurrerend kan maken.

Dr. Barbara Gothard had alle waardering voor de opzet van de ASF en was onder de indruk hoe het bestuur van de stichting op Aruba het geheel in elkaar zette. Ook zij benadrukte het belang van een goede opleiding voor de toekomst van Aruba en bevolking.

Bianca Werleman, die twee jaar geleden uit veertig studenten van de Bushiri Hotelschool gekozen werd voor een beurs van de ASF, vertelde over haar werken en ervaringen aan de Florida University, tezamen met de andere ASF-student Maritza Gonzalez werd onder meer Tallahassee bezocht. Zij deed een beroep op de aanwezigen in de ASF te beleggen, zodat in de toekomst nog meer studenten naar de VS kunnen gaan.

"Voor mij is de droom om in de VS te gaan studeren dank zij de ASF werkelijkheid geworden. Ik hoop dat nog meerdere studenten van Aruba hun droom op dit gebied werkelijkheid zullen zien worden", aldus besloot Bianca Werleman haar oproep om de ASF te steunen in haar werk en streven.

ZONDAG
SPORT
BASEBALL (**A-klasse**): 10.00 uur Formosa vs Amstel - Lago Sportpark.

SOFTBAL: 10.00-16.00 uur voortzetting wedstrijden op Duracell- en Caribe-terrein.

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MÙSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst o.l.v. ds J. Majoor.

Zaandam eist rectificatie

ORANJESTAD — TeleAruba-commissaris drs. Frank Zaandam heeft vrijdag in een telegram aan Adriaan Arends, van het televisieprogramma 'Quo Vadis', rectificatie binnen 2x24 uur geëist van de uitlating "Frank Zaandam tabata kier pa Jane Lampkin censura Quo Vadis", door Arends gedaan op een donderdag gehouden persconferentie.

"Een dergelijke uitlating van uw kant is een belediging voor mijn persoon als mens die de persvrijheid heel hoog houdt. Komt er binnen de gegeven tijd geen rectificatie, dan zal ik onmiddellijk een kort geding aanspannen tegen de schuldenaar van TeleAruba, Janchi Arends", aldus Zaandam in zijn telegram.

Ten aanzien van het aanbod of Arends bereid was voor vijftigduizend florin de zaak af te doen, verklaarde Zaandam dat hij aan Arends had meegedeeld dat indien er fouten waren in de nota's van TeleAruba hij (Zaandam) bereid was een korting van zelfs 25 procent te geven op het totaalbedrag van 150.000 florin dat Arends schuldig is. "Dit heeft niets te maken met politieke gunst", aldus Frank Zaandam, die in zijn telegram nog opmerkt dat Arends de twijfelachtige primeur heeft de eerste persoon te zijn van wie Zaandam in het openbaar rectificatie eist.

Adriaan Arends liet direct na het verzoek van drs. Frank Zaandam om te rectificeren in de TeleAruba-zaak weten dat het geenszins zijn bedoeling was om Zaandam te beledigen en mocht deze het toch zo zien, dan vraagt hij excuus ervoor. "Zaandam heeft altijd een goede indruk op mij gemaakt als commissaris van TeleAruba", aldus Arends, die eraan toevoegde dat wanneer Zaandam het voor het zeggen heeft bij TeleAruba de problemen bij het tv-station niet dergelijke omvang zouden hebben genomen.

Arends betreurt het niet aan het verzoek van Zaandam te kunnen voldoen omdat wat hij verklaarde de volle waarheid is en niets anders dan de waarheid. "Ik geloof niet dat Zaandam slecht wil, maar ik verzoek hem wel om zijn geheugen op te frissen en hij zal dan ervaren dat wat ik verklaarde de waarheid is. Indien hij een rechtszaak wil beginnen, is dat zijn zaak maar ik kan de garantie geven dat ik voor de rechter zal herhalen wat ik verklaard heb".

Miss Aruba

ORANJESTAD — Uit negen kandidaten werd vrijdagavond Jerusha Rasmijn (Radiance Computer) tot Miss Aruba gekozen.

Sandra Croes (La Quinta) werd Miss Aruba World, Terry Davis (Air Aruba) eerste finaliste, Saskia Klaphaak (Rams) tweede finaliste en Lisa de Windt (Paradise Village) derde finaliste.

Cruiser uit Costa Rica

■ *ORANJESTAD — Het cruiseschip 'TSS Enchanted Isle', van de Commodore Cruise Line, voer deze week voor de eerste keer de haven van Oranjestad binnen. Het schip kwam uit Calderas, Costa Rica, met 691 passagiers aan boord.*
Op de foto overhandigt Antonio Leo van directie Toerisme een herinneringsplakkaat aan kapitein Eric Bjurstedt in het bijzijn van Mingo Salazar van SEL Maduro & Sons, vertegenwoordiger van Commodore Cruise Line.

AEROPUERTO REINA BEATRIX — Op de Arubaanse luchthaven werd de nodige consternatie veroorzaakt toen de piloot van een Amerikaanse vliegtuig dat uit de VS kwam en op het punt stond te vertrekken naar Trinidad de toren verzocht om naar het platform te mogen terugkeren.

Een passagier, die de VS was uitgezet en terug moest naar Trinidad, veroorzaakte problemen en viel piloot en bemanning steeds weer lastig. De man S.M. (49) was met een andere man door de autoriteiten in de VS op het vliegtuig gezet om welke reden was op Aruba niet bekend.

De man werd door veiligheidsagenten van boord gehaald. De man zou een zitprobleem hebben en moest tijdens de vlucht steeds blijven staan. Hij werd ingesloten en zal per eerstvolgend vliegtuig naar Trinidad worden gezonden.

Zelfs belangstelling uit Nederland voor IPA
Pedagogische Academie stelt studentenstop in voor '91-'92

ORANJESTAD — Van de waarnemend directeur drs. Frank Zaandam van het Instituto Pedagogico Arubano (IPA) werd een overzicht ontvangen van inschrijving van kandidaten, waaruit blijkt dat de interesse om aan de IPA te gaan studeren erg groot is. Er kunnen geen nieuwe studenten meer worden aangenomen voor het komende studiejaar.

Dit jaar zijn er 34 kandidaten getest om na te gaan of zij tot de opleiding kunnen worden toegelaten. Gezien deze grote belangstelling ziet de directie van het IPA zich genoodzaakt om geen kandidaten meer te accepteren voor het jaar 1991-1992. Van 34 kandidaten dit jaar zijn er drie personen die het zogenaamde colloquim doctum hebben moeten afleggen. Dit is een speciaal vooropleidingsonderzoek voor die personen die niet over de juiste vooropleiding beschikken en die 23 jaar of ouder zijn. Dit onderzoek is door het IPA zelf ontworpen. Voor wat betreft de inschrijving zelf is er een drietal aspecten dat de aandacht trekt.

Allereerst het feit dat een groot aantal studenten van het Colegio Arubano die bezig is met de afronding van hun HAVO-studie opteren voor de studie van leerkracht op Aruba. Verder dat een groep studenten van de MTS de studie van leerkracht willen volgen. En het feit dat een zevental Arubaanse studenten uit Nederland na hun HAVO of eventueel zelf eerste jaar Hogere beroepsstudie de opleiding aan het IPA willen continueren.

Deze gegevens tonen aan dat de studenten van het jaar 1991-1992 voor het grootste gedeelte jonge studenten betreft die direct na hun HAVO-diploma hun studie wensen te vervolgen. Opmerkelijk ook is het feit dat de studie aan het IPA, Arubaanse studenten uit Nederland dermate aantrekt dat zij naar Aruba terugkeren om de studie hier te volgen. Door de instroom van MTS-studenten zijn er ook meer mannelijke kandidaten voor de opleiding. De directie van het IPA is zeer tevreden met deze grote belangstelling van de studie van leerkracht op Aruba.

Aanstaande dinsdagavond om zeven uur zal een televisieprogramma van de gehouden voorlichtingsavond voor nieuwe studenten van het IPA via TeleAruba worden uitgezonden.

ORANJESTAD — Frans (Dudu) Adonis werd ingaande 1 mei dit jaar benoemd tot hoofd van de afdeling Domeinbeheer.

Verkoop Divi Hotels gaat niet door

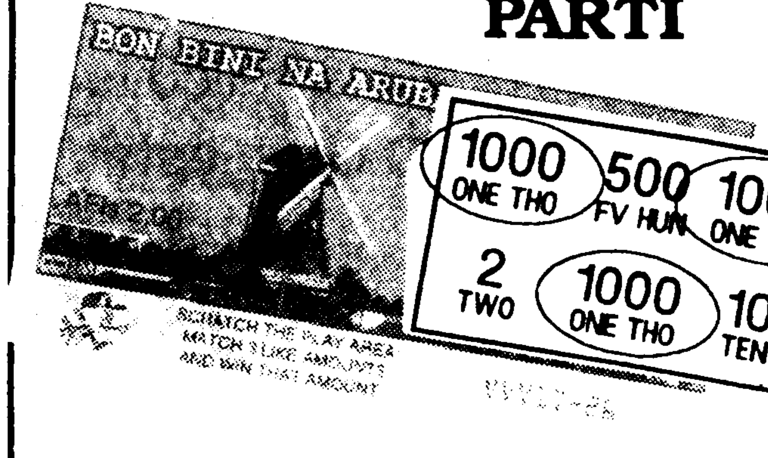
ORANJESTAD — De voor vrijdag 7 juni aangekondigde veiling van de hotelcomplexen Divi Divi Beach Resort en Divi Tamarijn Beach Hotel met de daarin aanwezige inboedel, inventaris en voorraden door notaris mr. M. Eman gaat niet door. Uit de Amigoe ten dienste staande gegevens blijkt dat de schuldeiser Pacific Security Bank een regeling heeft kunnen treffen met de schuldenaar.

Extra garantie Ramada

ORANJESTAD — Uit een bericht van Eaglebeach Hotel nv blijkt dat de Koninkrijksministerraad vrijdag 24 mei haar goedkeuring gaf voor extra garantie om de bouw van het Ramada Renaissance Hotel te kunnen voltooien. Dit geschiedde op verzoek van de Arubaanse regering.

Projectmanager van Eaglebeach Hotel nv ing. Ernesto Schvartzer keerde terug uit Nederland en was zeer tevreden over de ondervonden medewerking van gevolmachtigde minister Ella Tromp-Yarzagaray en haar medewerkers tijdens de diverse besprekingen die plaatsvonden met KABNA-functionarissen en die culmineerden in bovengenoemde goedkeuring.

Schvartzer verwacht deze week nog de officiële documenten uit Nederland, waarna de bouw in de eerste dagen van juni al voortgezet zal worden. Ramada Renaissance zal dan in december dit jaar de deuren kunnen openen met een 'soft opening', aldus Ernesto Schvartzer.

VS slaan wapens op

JERUZALEM - De Verenigde Staten gaan wapens in Israel opslaan voor het geval er weer oorlog uitbreekt in het Midden-Oosten.
Dit heeft minister van Defensie, Dick Cheney, gezegd na een gesprek met de Israelische premier Yitzhak Shamir. De minister liet er geen twijfel over bestaan dat Washington Israel steunt. Twee dagen nadat president George Bush zijn voorstel indiende voor een indammen van de wapenwedloop in het Midden Oosten heeft Washington eerst meegedeeld dat het een flink deel van de kosten van het Israelische Arrow-anti-raket-raketprogramma voor zijn rekening neemt en nu ook dat het er wapens gaat opslaan. "Wij vullen een afspraak nader in die we eerder met Israel hebben gemaakt, dat we hier materieel en uitrusting opslaan", aldus Cheney.

Honeckers naar Chili

MOSKOU - Oud-DDR-president Honecker wil binnenkort met zijn vrouw Margot voor een "lang bezoek" naar zijn dochter in Chili reizen. Daarna zal hij naar de Sovjetunie terugkeren, zo zei de vroegere leider van de DDR vrijdag tijdens een vraaggesprek met het vroegere Oost-duitse persbureau ADN en het weekblad Der Spiegel. Honecker kon met Sovjet-medewerking ontkomen aan vervolging door de Duitse rechtbank.

Rugpijn voor Connors

PARIJS - Jimmy Connors heeft het toernooi van Roland Garros niet verslagen verlaten, maar door opgave. Na zijn partij tegen Michael Chang gaf hij in de vijfde set op. Hij werd te veel 'geplaagd' door pijn in zijn rug. Op de foto trekt 'Jimbo'een pijnlijk grimas.

...ezin went niet in Baskenland

Topscorer Spanje wil terug naar Engeland

SAN SEBASTIAN - De Ierse international John Aldridge wil weg bij de Spaanse eerste divisieclub Real Sociedad.

Aldridge wil terug naar huis, omdat zijn kinderen ongelukkig zijn in Spanje. De voormalige aanvaller van Liverpool had een driejarig contract in Baskenland. Hij diende er daarvan twee uit.

"Ik ga terug naar Engeland, omdat mijn familie hier enorm veel problemen heeft met de taal en andere dingen. Het doet pijn, dat ik mijn kinderen hier iedere dag weer verdrietig aantref. Ze hebben geen vriendjes en niets beters te doen dan naar de televisie kijken", vertelde Aldridge, die in Spanje topscorer is met zeventien treffers.

Sociedads Welsh manager John Toshack verklaarde begrip te hebben voor de situatie en zei bezig te zijn een transfer te regelen. "Er gaan tal van geruchten, maar ik verzeker je, dat er geen concrete aanbiedingen zijn. We zullen wel alles in het werk stellen dit zo gunstig mogelijk voor beide partijen op te lossen".

Aldridge verdient in Spanje naar verluidt ruim vier ton per jaar. Zijn familie gaat hem echter voor alles. De Ierse international zei desnoods helemaal te stoppen met voetbal, wanneer een overgang naar Engeland onmogelijk blijkt.

Real Sociedad brak indertijd met de traditie alleen Baskische spelers te kopen. Aldridge kostte naar schatting 2,5 miljoen gulden.

Terry Marsh wil ring in

LONDEN - De Britse bokser Terry Marsh, voormalig wereldkampioen van de IBF in het lichtweltergewicht, wil na een afwezigheid van vier jaar de ring weer in.

Het 33-jarige enfant terrible was jarenlang geschorst en zat geruime tijd in de gevangenis.

Hij zegt van de atletencommissie in de Amerikaanse staat Nevada een proflicentie te hebben gekregen. De Britse boksbond voelt er niets voor Marsh weer een startbewijs te geven zonder een uitgebreid medisch onderzoek.

Marsh wil al in juni een gevecht tegen de Amerikaanse weltergewicht Mannning Galloway, titelhouder van de WBO.

Marsh werd destijds in Groot-Brittannië uitgesloten van de bokssport wegens aanvallen van epilepsie. Vorig jaar werd hij tien maanden in voorlopige hechtenis gehouden op verdenking van moord op zijn vroegere manager Frank Warren, maar uiteindelijk vrijgesproken.

Schot in 't voetje!

ASUNCION - Adriano Samaniego kan beter met een bal dan met een pistool overweg.

De "gevaarlijke" aanvaller van Olympia, topclub in Paraguay, schoot zichzelf in een bar per ongeluk in zijn voet. De onfortuinlijke schutter werd spoorslags naar het ziekenhuis vervoerd, waar de kogel operatief werd verwijderd.

Het projectiel bleek wonderlijk genoeg geen bot te hebben geraakt. Volgens de chirurg kan Samaniego over een paar dagen weer normaal lopen en voetballen.

Woensdag speelt Olympia, vorig jaar kampioen van Zuid-Amerika, de tweede wedstrijd tegen Colo Colo (Chili) in de finale van het toernooi om de Libertadores-beker.

Het eerste duel eindigde in Paraguay in 0-0.

ACHT JAAR NA INCIDENT MET ZOLA BUDD

Nu de beste seizoen-tijd op 1500 meter

Slaney-Decker wil via Tokyo goud in Barcelona veroveren

EUGENE - In los Angeles 1984 trapte ze in de Olympische finale van de 3000 meter op de hiel van Zola Budd en tuimelde voor het oog van de wereld jankend in het gras. Vier jaar later, in Seoul, was ze na blessures niet topfit en eindigde op de 1500 meter (8e) en 3000 meter (10e) in het anonieme achterveld.

De droom van Mary Slaney-Decker werd een spookbeeld. Wereldkampioene in '83 op de 1500 en 3000 meter, wereldrecordhoudster op de mijl, geen in aanleg natuurlijke afronding met Olympisch goud, ze werd er obstinaat van. In Barcelona 1992 wil ze nog een keer op jacht. Als ze, 33 dan inmiddels, blessurevrij blijft.

Voorlopig kijkt ze alleen met een schuin oog naar Barcelona. Het WK in Tokyo geldt voor haar als graadmeter. Al moet ze zich daarvoor nog kwalificeren tijdens de nationale titelstrijd in Juni in New York. Een plaats bij de eerste drie staat garant voor een toegangsbewijs.

Na de 4.04,92 op de 1500 meter bij haar rentree tijdens de Bruce Jenner Classic in San Jose, Californië, is ze weer vol vertrouwen. Het was de beste tijd in dit seizoen. Haar eerste overwinning op buitenbanen in drie jaar.

Mary Slaney-Decker, de 'Gazelle van Amerika', de lieveling van het Amerikaanse publiek, de ideale schoondochter met haar tandpasta-glimlach en aardige burgermans-maniertjes. Haar loopbaan was door en door Amerikaans. Ze was een 'winner'. Geen onvertogen woord kwam over haar lippen. Tot de finale in Los Angeles.

AMERIKA HUILT

Heel Amerika huilde met haar mee. Die Budd moest voor eeuwig geschorst worden. Een Zuidafrikaanse nog wel die notabene op een Engels paspoort de hamburger-spelen was binnengeloodst. Slaney-Decker was ontroostbaar, het hoogtepunt in haar carrière werd een catastrofe, een groot persoonlijk drama. En Budd kreeg de schuld. Hoewel televisiebeelden exact geregisteerd hadden dat Slaney-Decker op Budds hielen trapte. En niet andersom.

In Los Angeles brak iets in Slaney-Decker. Strijdlustig was ze alleen nog met de mond. "In Seoul ga ik afmaken wat in Los Angeles niet lukte." Op de baan volgde blessure op blessure. Ze laste een pauze in, werd in '86 moeder van dochter Ashley Lynn en kwam in '87 sporadisch in actie. Het jaar erop kwalificeerde ze zich wel voor Seoul, op de 1500 en 3000 meter.

De Olympische Spelen werden andermaal een trauma. Door trainingsachterstand, door blessures. "Ik had last van mijn achillespezen en kon nauwelijks voluit trainen. Ik had er beter aan gedaan helemaal niet naar Seoul te gaan. Eigenlijk waren de twee finaleplaatsen het hoogst haalbare voor mij." Desondanks volhardde Slaney-Decker in het doel dat ze zich op 14-jarige leeftijd voor ogen stelde: Olympisch goud.

Ze liet zich opereren aan de achillespezen en startte even zorgvuldig als voorzichtig de voorbereiding op het buitenseizoen. Op 11 mei liep ze 4.08,05 op de 1500 meter en werd er tweede mee achter haar landgenote Shelly Steely. "Dat was een grote sprong in de goede richting", zei haar agent Brad Hunt. "Dat was precies wat ze nodig had."

ZICHZELF VERRAST

In San Jose verraste Slaney-Decker de tegenstanders en zich zelf. "Ik had niet gedacht dat ik al in staat was 4.04 te lopen." Pattisue Plumer, na de periode Slaney-Decker de snelste Amerikaanse op de 1500 en 3000 meter, had het nakijken. "Dit riep herinneringen op aan de jaren '80", glom Slaney na afloop. "Ik liep heerlijk. Als in mijn beste jaren." En sportminded Amerika glom mee, sloot de gazelle weer in het hart.

Verblind door de prestatie raakt ze niet, daarvoor heeft ze al teveel leed achter de rug. "Ik ben allang blij dat ik weer elke dag zonder pijn kan trainen. Dat ik niet op alle pietluttige details moet letten om zonder pijn te blijven. Ik kan er weer hard tegen aan. Dat doet me de meeste vreugd."

Voorlopig concentreert ze zich op de 1500 meter. "Dat wordt de afstand waarop ik mij wil kwalificeren voor het WK in Tokyo. Daarna zien we wel verder. Misschien kom ik ook wel terug op de 3000 meter."

In dat geval is het gevaar niet denkbeeldig dat ze in Barcelona wederom Zola Budd tegen het lijf loopt. De naar Zuid-Afrika teruggekeerde atlete, getrouwd met atleet Pieterse, hoopt in '92 de terugkeer van haar land in de Olympische familie actief mee te maken.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
LTft5a/Wallé Construction vs Sta. Rosa Indians/Mennen Speedstick - Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * * * * * *

ZONDAG
BASEBALL
LTft5rpresa;
14.30 uur Wild Cats/Banco di Caribe vs Sta. Maria Pirates/Wallé Construction -Sta. Maria Ballpark.
10.30 uur Amstel Brewers vs Groot Kwartier Stars/ABN;
14.30 uur Sorpresa vs Sta. Rosa Indians/ Mennen Speedstick - Tio Daou Ballpark.
(A-klasse)
10.00 uur Basics vs Dynamics;
13.00 Top Flowers vs Eagle/Amstel -Bonamterrein.

VOETBAL
(Federashon di Futbòl di Kòrsou)
18.30 uur (eredivisie) Scherpenheuvel vs SUBT - Sentro Deportivo Kòrsou.

Hollen met de microfoon

KNVB-beker, Oranje en Schottegat-loop live!

WILLEMSTAD - Morgen, zondag 2 juni, zal Radio Hoyer 2, in samenwerking met de NOS, in het programma de Muzikale Sportexpress een rechtstreeks verslag verzorgen van de strijd om de KNVB-beker.

Deze gaat tussen Feyenoord en de eerste divisieclub BVV Den Bosch en wordt gespeeld in het Feyenoord-stadion. Het duel is geheel uitverkocht.

Ook het kwalificatieduel voor de eindronde om het Europees kampioenschap tussen Finland en Nederland zal door Radio Hoyer 2 rechtstreeks worden uitgezonden. Deze wedstrijd begint om 12.00 uur (Antilliaanse tijd).

Beide programma's worden hier vanuit de studio gepresenteerd door Maya van der Werve en Igor Meyer.

Op 16 juni zullen Maya en Igor aangevuld met Monique Kersten en Hennie Klein Klouwenberg een live-uitzending verzorgen van de Schottegat-loop. Zij zijn daarvoor op dit moment in training, want dit quartet verslaat deze ruim 17 kilometer lange loop om het Schottegat hijgend, zwetend, puffend en met de sportschoenen aan en de microfoon in de hand.

Om dit programma te kunnen beluisteren (vanuit uw bed met uw armen onder uw hoofd gevouwen), moet U het alarm van uw wekker wel op zes uur 's morgens zetten!

Van de Brom en De Jong alsnog opgeroepen

Oranje getroffen door veel blessures en afzeggingen

OISTERWIJK - Bij de begin van de publicitaire presentatie van het Nederlands elftal voor de wedstrijd van woensdag in Helsinki tegen Finland zaten precies vijf spelers in de zaal van Hotel Rosep te Oisterwijk.

"Schrik niet", zei bondscoach Michels. "Zo erg als het eruit ziet is het niet. Op de kamers heb ik er nog een paar achter de hand." In de loop van de dag kwam het totaal van voetballers, in Brabant bijeen, op vijftien. Dat is genoeg om te voetballen, dacht de bondscoach.

Michels deed aanvankelijk wat lacherig over de afwezigen. "De stem uit Israel -PSV verblijft daar voor enkele oefenwedstrijden- heeft gezegd dat Vanenburg niet mag komen", grapte hij. Uit het kamp van de andere titelkandidaat, Ajax, werd gemeld dat Roy en Bergkamp met spierblessure moeten thuisblijven. Van den Brom (Vitesse) en De Jong (PSV) werden als vervangers opgeroepen. De derde man wordt nog aangewezen.

Michels, even serieus: "Ik had dit aan zien komen. De strijd om de landstitel is in een beslissend stadium geraakt. Er worden in korte tijd veel wedstrijden gespeeld. De jongens, die niet helemaal fit zijn, krijgen steeds net niet genoeg tijd om te herstellen. Dan vindt er een culminatie van blessures plaats. Bovendien, en dat besef ik terdege, moeten ze na Finland weer voluit met hun clubs. Dat zal zeker een rol spelen."

Volgens Michels blijft er voldoende kwaliteit over voor een goed duel. De lijst van afwezigen is echter in lang niet meer zo groot geweest. Onder meer Gullit, Van Breukelen, Van Aerle, Vanenburg en Erwin Koeman voelen zich niet helemaal lekker en bleven weg.

De bondscoach heeft nog meer zorgen. Het gras in Helsinki bijvoorbeeld. "Vergeleken met de mat daar is het veld van Feyenoord een biljartlaken. In de wedstrijd Finland - Malta hebben we kunnen zien hoe dramatisch het is. Het verhaal gaat dat de Finnen er weinig voor voelen daar iets aan te doen. Technisch zijn ze minder, fysiek en qua loopvermogen doen ze, zo hebben we in de eerste wedstrijd kunnen zien, niet meer voor de rest onder. Ze zijn gebaat bij zo'n veld. En geloof me", zei Michels, "het is abominabel."

GEEN HOGE VERWACHTINGEN

Los van alle nadelige feiten heeft de bondscoach toch al niet de hoogste verwachtingen van de ontmoeting met de Finnen. "Het is geen duel dat op internationaal niveau geweldig tot de verbeelding spreekt. Niet de wedstrijd van de eeuw, bedoel ik. Het leeft niet tot in de toppen van ieders vingers."

Het belang is er evenwel niet minder om. "Winnen we, dan sluiten we het seizoen af in een positie die in termen van fietsen in het wiel wordt genoemd. Dan zitten we voor de eindsprint in een ideale positie. We beginnen met een voorsprong op Portugal aan de beslissende wedstrijden. Mooier kan het bijna niet."

Michels hoopt daarbij op een positieve instelling van Finland, dat eerder dit seizoen in Rotterdam door Oranje dankzij doelpunten van Van Basten en Gullit met 2-0 werd verslagen.

"Officieel roept hun bondscoach dat ze in deze groep een serieuze rol willen gaan spelen. Als dat meer is dan een woordenspel zullen ze moeten winnen om een kleine kans op kwalificatie voor het Europees kampioenschap te behouden. Dat betekent dat ze moeten aanvallen. Voorlopig hoop ik er maar een beetje op dat ze dat zullen doen."

AS Roma wint eerste duel: 3-1

ROME - AS Roma heeft de eerste wedstrijd van de finale van de strijd om de nationale beker van Italië gewonnen van Sampdoria. In de hoofdstad werd het 3-1.

Roma kwam goedkoop op voorsprong. Pellegrini schoot in de 12e minuut in eigen doel. Katanec maakte in de 29ste minuut gelijk voor de landskampioen.

Roma, onlangs verliezend finalist in de strijd om de UEFA-beker, kwam dankzij de Duitse internationals Berthold (36ste) en Völler (40ste, strafschop) nog voor rust op 3-1.

De tweede wedstrijd wordt op 9 juni in Genua gespeeld.

Audi, Nationale Nederlanden en Philips ook

PTT Post vierde grote top-sponsor voor NOC

PAPENDAL - Na Audi, Nationale-Nederlanden en Philips heeft het Nederlands Olympisch Fonds met PTT Post een vierde grote sponsor binnengehaald.

Met dit kwartet heeft NOC-voorzitter Wouter Huibregtsen ongeveer de doelstelling bereikt, die hij een jaar geleden bij zijn aantreding voor ogen had. "Ik heb destijds gezegd, dat ik bij drie miljoen tevreden zou zijn en bij vijf miljoen een gat in de lucht zou springen. We zitten er nu op jaarbasis precies tussenin."

De grote vier heten in het Olympisch jargon "Top-voor-Top-partners" en worden geacht jaarlijks op zijn minst een miljoen gulden binnen te brengen. Daarnaast kent het NOF "aanvoerders" (250.000 gulden) en "supporters" (10.000 gulden).

Een goede voorbereiding op Winter- en Zomerspelen van Olympische kanshebbers is uiteraard de eerste doelstelling van het NOF. Andre Bolhuis, chef de mission bij de Olympische Zomerspelen van 1992 in Barcelona, gaf echter ook enkele voorbeelden hoe het Olympisch fonds heeft bijgedragen aan de jongste Nederlandse sportsuccesen.

De boksers kregen trainingsfaciliteiten en gelegenheid extra toernooien te bezoeken in de aanlooptijd naar de Europese kampioenschappen, de judoka's hadden hun trainingsstage in Boedapest, de badmintonners maakten een trip naar het Verre Oosten en het wordt het vrouwen volleybalteam mogelijk gemaakt zich behoorlijk voor te bereiden op het Olympische kwalificatie-toernooi.

LOGISCH GEVOLG

Het toetreden van PTT Post tot sponsor van de nationale Olympische beweging is het logisch vervolg op het contract dat de de internationale EMS (Express Mail Service) met het IOC sloot.

EMS bracht indertijd de officiële uitnodiging deel te nemen aan de Olympische Winterspelen van Albertville over aan Huibregtsen. Dat was het startpunt van de relatie NOC-PTT Post. De beide organisaties gaan onder meer samen een actie voorbereiden, waarbij enerzijds de topsport wat breder zal worden neergezet, anderzijds op bescheiden wijze geld zal worden binnengehaald voor het Olympisch fonds.

Concreter kon of wilde PTT Post-directeur A.J. Scheepbouwer zich niet uitlaten.

"Wij komen dagelijks bij alle 6 1/2 miljoen huisadressen langs, elke dag stappen een miljoen mensen wel ergens een postkantoor binnen. Dat is een basis om samen met de georganiseerde sport iets te ondernemen."

Major League

American League
New York Yankees - Milwaukee Brewers 3-2; Boston Red Sox - Baltimore Orioles 7-2; Cleveland Indians - Detroit Tigers 11-9; Toronto Blue Jays - California Angels 5-1; Chicago White Sox - Oakland Athletics 5-4; Kansas City Royals - Minnesota Twins 4-1; Texas Rangers -Seattle Mariners 7-6.

National League
San Diego Padres - Houston Astros 5-4; Atlanta Braves- San Francisco Giants 5-2; Los Angeles Dodgers - Cincinnati Reds 7-4; Chicago Cubs - Montreal Expos 7-2; Pittsburgh Pirates - Philadelphia Phillies 5-1; New York Mets - Saint Louis Cardinals 10-5.

Asiento bridge-uitslagen

Brown voor alle dames te sterk

WILLEMSTAD - De bridgeclub Asiento Dames heeft zowel op 21 als 28 mei gebridged. Hierbij bleek in ieder geval één heer alle dames te hebben verslagen. Vernon Brown had hierbij assistentie van zijn vaste partner Mw. Geenen.

De uitslagen van beide ochtenden zijn:

21 Mei:

1. Mw. Geenen / Hr. Brown: 67,01%; 2. Ds. J. Henriquez / Rijnbeek: 62,15%; 3. Ds. Nebbeling /Kruisheer: 60,76%; 4. Ds. Senior / Van de Plank: 60,12%; 5. Ds. Beaujon / Kitty Blankevoort: 57,44%; 6. Ds. Henriquez / Henriquez: 54,17%; 7. Ds. Bouwmeester / Vlug: 50,69%.

Twaalf paren redden het niet en scoorden beneden de 50%.

28 mei:

1. Mw. Geenen / Hr. Brown: 67,46%; 2. Echtpaar Van Meijeren: 59,26%; 3. Ds. Senior / Van de Plank: 58,33%; 4. Ds. Nirmal /Padma: 58,20%; 5. Ds. G. Henriquez en partner: 58,02%; 6. Ds. Jillessen /Van Loon: 56,48%; 7. Ds. Breusers / Horsthuis: 56,08%; 8. Ds. Van Beek /Kitty Blankevoort: 54,76%; 9. Ds. Van Bochove / Wilgenhof: 51,85%; 10. Ds. Van de Jagt / Waller Dimont: 51,06%; 11. Ds. Tedder /Smeets: 50,31%.

De overige tien paren scoorden minder dan 50%.

OPSTANDELINGEN;PRIORITEIT

Hulporganisaties:vliegveld en landwegen meteen open

Miljoenen bedreigd door hongersnood in Etiopie

ADDIS ABEBA - De kans dat miljoenen Etiopiers de hongerdood sterven wordt steeds groter als de nieuwe machthebbers in het land niet onmiddellijk de luchthaven bij de hoofdstad en de landroutes openen voor voedseltransporten. "Kinderen zullen zeer snel sterven als ze niet binnen een week bereikt worden", zo heeft Paul Ignatieff van Unicef vrijdag verklaard. De nieuwe machthebbers in Etiopie noemen de bestrijding van de honger een prioriteit.

De hongersnood in Etiopie bedreigt bijna acht miljoen mensen en kan ernstiger worden dan de hongersnood van 1984-85 toen een miljoen mensen stierven, aldus hulpverleners. Buitenlandse hulpverleners en functionarissen van de Verenigde Naties vergaderden vrijdag met de opstandelingen die in Etiopie de macht hebben overgenomen, maar slaagden er niet in hen over te halen om de luchthaven bij Addis Abeba direct te openen. Tenzij de voedselvluchten en de landroutes naar de ergst getroffen gebieden niet snel worden geopend, vrezen de hulpverleners het ergste. De meeste aanvoerlijnen zijn geheel verwoest door de burgeroorlog.

ONTSNAPPINGSROUTE

De voorlopige Etiopische regering beloofde vrijdag weliswaar voorrang te zullen geven aan de hongerbestrijding, maar teleurgestelde hulpverleners hebben niet de indruk dat de nieuwe machthebbers veel haast maken. "Ze schijnen zich niet te haasten. Deze overgangsperiode zou wel eens op een grote ramp kunnen uitlopen. We willen daarom dat de luchthaven zo snel mogelijk geopend wordt", aldus een hulpverlener.

Een lid van de voorlopige regering van het Etiopisch democratische volksfront (EPDRF) zei dat de luchthaven pas op zijn vroegst volgende week geopend zal worden. De EPDRF wil er eerst zeker van zijn dat het vliegveld niet wordt gebruikt als ontsnappingsroute voor leden van de omvergeworpen regering van dictator Mengistu Haile Mariam die ruim een week geleden het land ontvluchtte.

WANHOPIG

De aanvoerlijnen waarlangs in Etiopie voedselhulp wordt verstrekt aan een miljoen vluchtelingen uit Somalie en Sudan en tweehonderdduizend Etiopische repatrianten uit die landen zijn vrijwel geheel verwoest. De situatie van de naar schatting zeven miljoen ontheemden in het land zelf of slachtoffers van de droogte is "wanhopig", zo verklaarde het Hoge commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties in Geneve.

Hulpverleners zeggen dat naar schatting vierhonderdduizend Sudanese vluchtelingen die zich in kampen bij Gambela in het zuidwesten van Etiopie bevonden de afgelopen dagen naar Sudan teruggekeren. Zij zijn bang voor de opstandelingen van het Oromo Bevrijdingsfront (OLF) dat door de Sudanese regering werd gesteund.

GEBOMBARDEERD

Bij aankomst in het zuiden van Sudan, dat in handen is van de verzetsbeweging SPLA, worden de Sudanese vluchtelingen gebombardeerd door toestellen van de Sudanese luchtmacht. Volgens een woordvoerder van het VN-hulpprogramma Sudan Lifeline was de grensplaats Jokou vrijdag gebombardeerd, en de nabijgelegen stad Akobo een dag eerder. Het aantal slachtoffers is vooralsnog gering.

De verjaagde Etiopische interim-president Tesfaye Gebre-Kidan heeft bescherming gezocht in de Italiaanse ambasade in Addis Abeba. De interim- president leidde het land tot de machtsovername door de opstandelingen. Zo heeft een woordvoerder van de Italiaanse ambassade vrijdag meegedeeld. Uit humanitaire overwegingen heeft Italie besloten enkele hogere functionarissen van de afgezette regering onderdak te bieden op de ambassade. Gebre-Kidan, een luitenant generaal, verving president Mengisthu Haile Mariam na diens vlucht naar Zimbabwe op 21 mei. De president nam de benen nadat bleek dat de opmars van de opstandelingen naar de hoofdstad niet meer te stuiten was.

OVERGAVE

Naar schatting 263 leden van het regime van ex-president Mengisthu hebben zich vrijdag in de Etiopische hoofdstad overgegeven aan de nieuwe machthebbers. Dit maakte de nationale radio bekend. Het EPRDF-verzet trok dinsdag als overwinnaar Addis Abeba binnen. De volgende dag stelde het een ultimatum aan het verslagen regime zich binnen 48 uur over te geven. Volgens de nationale radio bevonden zich onder de mensen die aan het ultimatum gehoor gaven, drie hoge militairen van de Etiopische luchtmacht. De personen die zich hebben overgegeven zijn allen overgebracht naar de militaire basis op het vliegveld Debre Zeit, ten zuiden van Addis Abeba.

Sprookje mag niet worden herdacht

■ *BEIJING - China viert Kinderdag. Dit gebeurt bij het naderen van de tweede verjaardag van de bloedige onderdrukking van het sprookje van de democratisering. De viering is 'toevallig' in een park bij het Plein van de Hemelse vrede waar de Chinese studenten twee jaar geleden droomden van vrijheid en democratie. Het plein waarop dit sprookje wreed werd verstoord was door politiepersoneel afgegrendeld om te voorkomen dat men die bloedige dag zou gaan herdenken. Burgers werden op wapens en andere zaken gefouilleerd. Want de Chinese leiders geloven niet in sprookjes.*

(AFP-satellietfoto)

Duitse oppositiepartij SPD:

Fiat voor deelname vredesmissies van VN

BREMEN - De oppositionele Duitse sociaaldemocraten zijn voor deelname van Duitsland aan vredesmissies van de Verenigde Naties. Het SPD-partijcongres in Bremen heeft zich vrijdag in grote meerderheid voor een verandering van de grondwet in die zin uitgesproken.

Elk verzoek om Duitse troepen voor acties van "Blauwhelmen" van de VN moet door het Duitse parlement worden goedgekeurd, zo vindt de SPD. Inzet van de Bundeswehr bij militaire acties buiten het gebied van de Navo wijzen de sociaaldemocraten echter af. Het besluit van de SPD viel na een emotioneel debat. Het was het eerste succes van de nieuwbakken voorzitter Bjorn Engholm. Samen met andere vooraanstaande SPD-politici pleitte hij voor instemming met de beperkte militaire betrokkenheid buiten het gebied van het Atlantisch bondgenootschap. Ook de herkozen vice-voorzitter Oskar Lafontaine en de voorganger van Engholm, Hans-Jochen Vogel, maakten zich sterk voor Duitse deelname aan VN-vredesmissies.

De SPD blokkeert met haar besluit evenwel plannen van de christenliberale regering van Helmut Kohl in de toekomst Bundeswehr-eenheden ook aan te bieden voor militaire acties naar het voorbeeld van de Golfoorlog. Kohl heeft namelijk voor een verandering van de grondwet met de vereiste tweederde meerderheid in het parlement de instemming van de SPD nodig.

De Duitse christen-democraten willen dat het Duitse leger ook buiten het NAVO-gebied kan worden ingezet. Het bestuur van de regerende CDU sprak zich hier vrijdag voor uit op een besloten congres nabij Bonn. De CDU vindt dat Duitse eenheden in de toekomst moeten kunnen deelnemen aan vredesacties in VN-verband of binnen een Europese strijdmacht. Bondskanselier Helmut Kohl benadrukte eens te meer dat hierover consensus in het parlement moet bestaan.

In Ulster:

Drie doden bij aanslag op kazerne

BELFAST - Zeker drie militairen zijn vrijdagnacht in Noord-Ierland om het leven gekomen bij een mortieraanval op hun kazerne in Glenann in het graafschap Armagh. Zeker achttien militairen en burgers raakten gewond. Dat heeft de politie in Belfast meegedeeld.

De gedode militairen behoorden tot het Ulster verdedigingsregiment (UDR), lokale hulptroepen die het Britse leger in Noord-Ierland assisteren en die voornamelijk uit protestanten bestaan. Het zoeken naar overlevenden wordt bemoeilijkt doordat men bang is dat de aanvallers mijnen hebben achtergelaten. Men veronderstelt dat het een IRA-actie is. Radio Downtown in Belfast berichtte dat op de versterkte kazerne meerdere raketten werden afgevuurd.

***

De directie van PAKHOED heeft in de jaarvergadering meegedeeld, dat de gang van zaken in het eerste kwartaal de in het jaarverslag uitgesproken verwachting van een lichte winststijging in 1991 ondersteunt.

Uit Irak:

Den Haag:fa[s] troepen fasegewijs terug

DEN HAAG - De [...] honderd Nederlandse m[...]tairen van de Koninkl[ijke] Landmacht belast met [...] humanitaire hulpver[le]ning in het noorden v[an] Irak, zullen vanaf 4 ju[ni] fasegewijs worden teru[g]getrokken.

Het Nederlandse kabi[net] besloot hiertoe vrijdag na[...] vast is komen te staan [...] het belangrijkste doel, [...] terugkeer van de honde[rd]duizenden Kurdische vlu[ch]telingen naar hun wo[on]plaatsen, goed op gang gekomen. Volgens het mi[nis]terie van Defensie zal met [...] terugtrekking van het tot[ale] personeel en materieel v[an] het Geniebataljon van de la[nd]macht ongeveer zes we[ken] gemoeid zijn. Over de ter[ug]trekking van de teams v[an] de Explosieven opruimi[ngs]dienst en de vierhonderd ma[ri]niers wordt in een later st[a]dium beslist.

***

BASS, de grootste Bri[tse] BIERBROUWER en h[et] grootste hotelconcern t[er] wereld, heeft in de eer[ste] helft van het boekjaar d[at] eind maart eindigt de wi[nst] voor belasting zien dalen m[et] 15,6 procent tot 209 miljo[en] pond (Nf 698 miljoen). [De] omzet bleef vrijwel onver[an]derd op 2,25 miljard po[nd] (Nf 7'52 miljard). In het bo[ek]jaar dat op 30 septemb[er] 1990 eindigde, maakte B[ass] eeen winst voor belasti[ng] van 535 miljoen pond (N[f] 1,79 miljard).

Genoeg wind op eerste dag surfevenement

Diskwalificatie zorgt voor opschudding bij Hi-Winds

EAGLEBEACH — "Er is gelukkig meer wind dan vorig jaar", was een veelgehoorde opmerking tijdens de eerste racedag van de Aruba Hi-Winds Pro-Am. Nadat minister Eddy Biresen gisteren rond tien uur 's morgens de countdown verrichtte voor de officiële aanvang van dit jaarlijks terugkerende surfevenement, werd de eerste slalomheat van de amateurs gewonnen dor Rudy de Miranda.

De finale aan het einde van de dag was een spannende race. Heyden passeerde de startlijn als eerste met achter zich de Argentijn Bonomi en de zeventienjarige Jeroen Weststrate. Sven Anton en Jean Pierre van den Eerenbeemt volgden hen op de voet. Weststrate kwam al snel aan kop te liggen en wist deze eerste positie, onder dreiging van een inmiddels in tweede positie varende Sven Anton, te handhaven en de ranglijst van deze eerste dag aan te voeren.

Verder verliep alles soepel en volgden de ene na de andere heat elkaar op. Tijdens de tweede heat ontstond er opschudding doordat acht surfers in de twaalfde heat werden gediskwalificeerd wegens het zogenaamde 'overearly' starten. Arubaanse toppers, zoals Roger Jurriëns, Cedric Pas, Humberto Kelkboom, Rudy de Miranda en de van Curaçao afkomstige Marius van Noord waren ervan overtuigd dat zij precies op tijd de startlijn passeerden. Maar de starter bleef voet bij stuk houden dat ze vijf seconden te vroeg de lijn overgingen. Jeroen Weststrate en Hense Verploeg bevonden zich achter deze groep en werden een diskwalificatie bespaard.

PBA-REGEL

Cedric Pas liet na de twaalfde heat weten dat de verontwaardiging vooral werd veroorzaakt door een nieuwe PBA-regel. Pas: "Als je te vroeg de startlijn passeert, word je onmiddelijk uit de race verwijderd. In voorgaande jaren kreeg je nog een zogenaamde 'general call' en had je nog een tweede kans maar nu ben je meteen uitgeschakeld".

Op zich hebben de Arubaanse surfers geen moeite met nieuwe regels. Maar onder andere De Miranda maakte zich kwaad over het feit dat alle acht de surfers worden geplaatst met nog eens vijf andere afvallers in de volgende ronde. Een totaal van dertien surfers in de verliezersheat. Een van de PDA-regels is dat er niet meer dan twaalf racers aan een heat mogen deelnemen. "Het is bijna niet te doen om met zoveel mensen in een race te zitten. Wat dat betreft, had de organisatie consequent moeten handelen", aldus De Miranda.

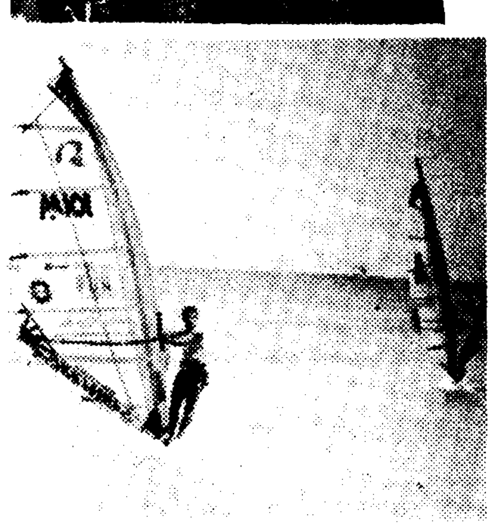
De dames amateurs moesten lang wachten voordat zij aan de eerste ronde konden beginnen doordat eerst de heren amateurs en de masters (ouder dan 35 jaar) werden afgewerkt. In totaal waren er twee heats met elk acht dames. Julie en Angie Renfro, Marrit Gorter en Veronica Posner bleken de beste Arubaanse surfsters te zijn. De Curaçaose Bep de Waard eindigde in de finale als tweede achter een zelfverzekerde en goed varende Marrit Gorter.

In de masters eindigde de Arubanen op een zesde (M. Friedman), zevende (G. Smith) en achtste plaats.

UITSLAGEN

Overall amateurs: 1. J. Weststrate (Aru), 2. S. Anton (Aru), 3. K. Bonomi (Argentinië); overall masters: 1. M. Bruggema (VS), 2. N. Hurnie (Bermuda), 3. J. Chao (VS); overall dames: 1. M. Gorter (Aru), 2. B. de Waard (Cur) en 3. A. Renfro (Aru).

■ *ORANJESTAD — Nadat donderdagavond de Aruba Hi-Winds Pro-Am ingeluid werd met een carnavalsparade volgden vrijdagmorgen de officiële opening en de eerste amateurraces. De officiële opening werd verricht met een toespraak van minister van toerisme ing. Eddy Briesen, die hierna de 'countdown' voor de eerste race deed.*

Op de foto's: de minister samen met leden van het organiserend comité en een overzicht van de windsurfers

Workshop 'performance management' in ITC

WILLEMSTAD — In de week van 3 tot en met 7 juni organiseert de Effective Management Group een workshop met als thema 'Performance Management'; aanpak, werkwijze en organisatie van produktiviteits- en kwaliteitsverbetering. De workshop is toegespitst op overheidsorganisaties, bank- en verzekeringswezen en financiële instellingen en produktiebedrijven.

Voor elke groep zal dezelfde workshop worden gehouden, maar dan wel specifiek gericht op de desbetreffende branche. Op 4 juni zal de workshop speciaal gericht zijn op bank- en verzekeringswezen en andere financiële instellingen. Op 6 juni op overheidsorganisaties en op 7 juni op specifiek produktiebedrijven. Allen zullen plaats vinden in het International Trade Center.

Door deelname aan de workshop worden de cursisten vertrouwd gemaakt met het organiseren en begeleiden van produktiviteits- en kwaliteitsverbeteringen in hun omgeving. De gastdocenten zijn dr. Anton Wentink en dr. Harry Zanders. Beide heren zijn verbonden als universitair hoofddocent aan de Katholieke Universiteit Brabant en tevens als bestuursleden en wetenschappelijke onderzoekers verbonden aan het Centrum Produktiviteitsonderzoek Informatie-arbeid (CPI). De heren hebben ruime ervaring in het ontwikkelen van plannen en implementatie van projecten gericht op produktiviteits- en kwaliteitsverhoging.

Voor meer informatie kunnen geïnteresseerden contact opnemen met Solinda Schoobaar (tel.: 626520).

Geen transfersom voor clubs binnen EG

Historische uitspraak rechter mijlpaal voor profvoetballers

BRUSSEL - Mr. Jim Janssen van Raay verwacht dat uiterlijk eind 1992 profvoetballers binnen de EG vrij zijn te spelen bij de club waar ze willen. Volgens de advocaat van de spelersvakbond VVCS zal het transfersysteem op korte termijn verdwijnen.

Janssen van Raay baseert zich op de uitspraak van het gerechtshof van Luik, die de Belgische voetbalbond (KBVB) gelastte voetballer Jean-Marc Bosman vrij te geven voor iedere club die van zijn diensten gebruik wil maken. Er mag door geen enkele vereniging een transferbedrag worden verlangd.

Bosman vertrok een jaar geleden bij Club Luik. Hij bereikte overeenstemming met een Franse tweede divisie-club, die echter geen transferbedrag voor de 26-jarige middenvelder wilde betalen. In Frankrijk is nationaal het transfersysteem reeds afgeschaft.

De Belgische voetbalbond weigerde de voetballer toestemming voor de overgang te geven. Op laste van een dwangsom moet de bond dat nu wel doen. De KBVB kan tegen de uitspraak in beroep gaan. Vooralsnog is Bosman speelgerechtigd voor zijn nieuwe club.

Het proces was door Janssen van Raay aangespannen namens de internationale belangenorganisatie voor voetballers (FIFPRO), de VVSC en de betreffende speler. De Euro-parlementariër noemde de uitspraak van de Belgische rechter een doorbraak.

"Er heeft altijd een tijdbom onder het transfersysteem gelegen. De Luikse rechter heeft nu de tijdklok aangezet. Eind 1992 zal het een voldongen feit zijn dat profvoetballers binnen de EG zelf bepalen waar ze spelen."

HISTORISCHE ZAAK

Janssen van Raay sprak van een historische zaak. "Hier heb ik 30 jaar op gewacht. Voor voetballers in de EG en dus ook in Nederland is dit de belangrijkste uitspraak sinds het geschil tussen Laseroms en Sparta, waarbij de voetballer de status van werknemer kreeg. Ik ben blij namens de VVCS en de FIFPRO dit succes te kunnen melden."

Karel Jansen, bestuurslid van de VVCS, zei dat de consequenties voorlopig moeilijk zijn te overzien. "Het gaat hier om een internationale overgang, die vrij verkeer tussen de landen van de EG garandeert. De op een na hoogste rechtbank van België, vergelijkbaar met het Nederlandse gerechtshof, heeft besloten dat er in dit geval geen vergoedingssom mag worden verlangd.

"Het lijkt me logisch dat als gevolg daarvan ook het nationale transfersysteem onder grote spanning komt te staan. Wat dat betreft is er inderdaad sprake van een doorbraak."

Het betekent volgens Jansen dat elke speler die naar een club in het buitenland vertrekt zich op deze uitspraak kan beroepen. "Aan de andere kant bestaat er internationaal tussen clubs een soort kartel. Wanneer de verenigingen in landen waar het transfersysteem nog werkt elkaar onderling voor spelers blijven betalen, ligt de situatie weer anders."

Voorlopig is de VVCS, nauw betrokken bij de zaak van Bosman, niet van plan in Nederland juridische stappen te ondernemen.

WILLEMSTAD — De Bon Bini Club organiseert woensdag 5 juni weer een contactochtend. De bijeenkomst begint om negen uur en het eerste deel van de ochtend zal in het teken staan van de enquête die vorig jaar onder de leden heeft plaatsgevonden. Ook nieuwe leden die deze enquête niet kennen, zijn van harte welkom.

Voor het tweede gedeelte van de ochtend is uitgenodigd Ana Alcantara van de Consumentenbond. Zij zal "consumentenvragen" over het leven op Curaçao graag beantwoorden. Zowel leden als niet-leden zijn van harte welkom en de toegang is gratis. Het adres is: Jeugdhuis De Tamarijn, Mahaaiweg/hoek Jasmijnweg.

LISSABON - De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken James Baker en zijn Sovjet-ambtgenoot Aleksandr Bessmertnych hebben zaterdag bekend gemaakt dat zij de nog bestaande problemen rondom het CFE-verdrag over conventionele wapens in Europa uit de weg hebben geruimd.

Hiermee is een zeer belangrijk struikelblok voor een nieuwe top conferentie van George Bush en Michil Gorbatsjov in Moskou aan de kant geschoven.

■ *WILLEMSTAD — Voorzitter Tico Vos van de stichting professionelen in het toerisme heeft onlangs een LP met daarop 'toerisme- liedjes' aangeboden aan minister Eithel Pietersz. Het is de eerste keer dat er een dergelijke LP wordt uitgebracht. De liedjes hebben vooral betrekking op de gevolgen van het toerisme voor de gemeenschap en handelen over zaken als de import van buitenlandse krachten en het belang van een schoon milieu.*

'Ban topa' Meet a friend

WILLEMSTAD — De Women's club Meet a friend organiseert zondag 2 juni een Ban topa waar allerlei snufjes verkocht zullen worden. Met deze activiteit wil men fondsen werven voor een uitstapje met kinderen in de grote vakantie. Dit jaar zullen circa 100 kinderen tussen 6 en 13 jaar aan bod komen. De ban topa van morgen duurt van 10 uur 's morgens tot 7 uur. Er zal volop lekker eten zijn. De feria wordt gehouden in het centrum van de organisatie: noord Sta Rosa 109. Entree bedraagt 1 gulden.

Twintigjarige Ecole de Dance: Eens...op een eiland

DINSDAG 4 JUNI zal in Centro Pro Arte een ballet worden gepresenteerd. Dat gebeurt wel vaker op Curaçao, dat immers verschillende balletscholen rijk is. Maar neemt de Ecole de Danse onder leiding van Lucia Schnog daar niet een apart plaatsje in? Vanaf het eerste grote ballet 'Het meisje met de Zwavelstokjes' in 1972 en de tot traditie verheven uitvoeringen van 'De Notenkraker' is de naam Ecole de Danse tot begrip verheven voor de artiestieke en muzikale belevingswereld van de dans. 4 Juni dus, de jubileumvoorstelling van het Antillean Dance Theatre (de selectieklasse van Ecole de Danse) in het ballet 'Little Mermaid', naar het sprookje van Andersen, met muziek uit de gelijknamige tekenfilm van Walt Disney. Lucia heeft er de titel 'Eens..... op een eiland' aangegeven, wat heel goed een Caribisch eiland kan zijn, daarom zijn er ook enige Caribische klanken in verwerkt.

Het Antillean Dance Theatre: de "beroepsdansgroep" van Ecole de Danse. Gevormd uit gevorderde leerlingen, die blijk geven over voldoende danstalent te beschikken om eventueel een beroepsopleiding te volgen. Het bekendste voorbeeld is wel Sjef Annink, die momenteel in Moskou zijn dansopleiding volgt.

Ecole de Danse, twintig jaar jong dus. Na haar dansopleiding aan de Stedelijke Balletschool in Delft te hebben voltooid, kwam Lucia naar Curaçao waar zij in 1971 haar eigen balletschool opent. Eerst nog in de kleine studio onder het woonhuis in de Kleermakersstraat, die met het groeiende aantal leerlingen al gauw te krap werd. In 1978 werd dan de nieuwgebouwde studio aan de Saliña Abaostraat in gebruik genomen. Geen balletschool zonder regelmatige leerlingenuitvoeringen en in 1972 werd het eerste ballet 'Het meisje met de Zwavelstokjes' op de planken gezet. Groot succes, naam gevestigd!

De school groeide. Van een honderdtal leerlingen in het begin naar zo'n 350 leerlingen nu. Om de twee jaar wordt een uitvoering gepland, en je moet daar niet gering over denken. Het instuderen van de dansen is maar een facet ervan. Maar de voorbereidingen....... kostuums, decors, nergens te koop, zelf maken dus, theater, repetities, belichting, continuïteit..... ga er maar aan staan! Maar met de werklust en het enthousiasme van Lucia komen er produkties tot stand, zoals 'De Notekraker', 'Pinokkio', 'Alice in Wonderland', 'Prikkebeen' — wat ook op Aruba met succes werd gebracht — 'Fiesta den Kunuku (33 voorstellingen voor de scholen!), 'La Boutique Fantasque' (het debuut van het Antillean Dance Theatre). Dat kan Lucia niet alleen aan: Helma is nu al twintig jaar vaste assistente. Rita kwam er vijf jaar geleden bij, en zo met z'n drieën houden zij de zaak draaiende.

Om nieuwe visies op te doen voor de leerlingen worden er regelmatig gastdansers en balletpedagogen uitgenodigd om workshops te geven. Zo kwamen en gingen: Dick Swanborn uit Nederland, Kip Watson uit de Verenigde Staten, Fred Traguth uit Duitsland, Mirjam Berns uit Venezuela. Het geven van dansdemonstraties voor de scholen is — naast het geven van workshops — een belangrijk aspect van de balletschool. Zo bij voorbeeld de derde leerlingenuitvoering 'Disneytrip', die door een kerngroep ook op Saba en Sint Maarten werd uitgevoerd.

Zo wordt enthousiast verder gewerkt aan het welzijn van danslustige leerlingen, die reeds op vijfjarige leeftijd kunnen starten met deze educatieve en artistieke vorm van bewegingskunst. Vallen leerlingen op door extra talent, dan kunnen zij naar twee en drie keer per week les, om eventueel geschikt te worden bevonden voor het Antillean Dance Theatre, dat, zoals aan het begin van dit artikel vermeld, op dinsdag 4 juni zijn jubileumvoorstelling geeft met 'Eens..... op een eiland'.

IMAN LANDHEER

WILLEMSTAD — Tijdens de vandaag te houden vergadering van de Toastmastersclub Simadan zal onder andere Jacqueline Krijger, Miss Curaçao 1991, aanwezig zijn. Zij zal vertellen over haar ervaringen tijdens de Miss Universe-verkiezing en welke voordelen zij heeft gehad van de korte training in public speaking die zij van de Toastmastersclub heeft ontvangen.

De vergadering begint om één uur 's middags en wordt gehouden in Trupial Inn.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Overwegend half bewolkt en op de meeste plaatsen droog. Matige, overdag af en toe vrij krachtige, oostelijke wind (tussen acht en 22 knopen).

WEEROVERZICHT:
In de komende 24 uur zal af en toe vrij veel hoge bewolking voorkomen boven de Bendenwindse eilanden. De kans op neerslag zal echter klein blijven.

Vandaag, 1 juni, begint officieel het orkaanseizoen 1991. Zoals gebruikelijk zal de Meteorologische dienst de ontwikkeling van tropische storingen nauwlettend in de gaten houden en, indien nodig, tijdig waarschuwingen uitgeven.

De namen die voor de eerste twaalf tropische stormen of orkanen gereserveerd zijn, luiden: 1. Ana, 2. Bob, 3. Claudette, 4. Denny, 5. Erika, 6. Fabian, 7. Grace, 8. Henri, 9. Isabel, 10. Juan, 11. Kate en 12. Larry.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 A.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	26	0.0
Bonaire	zwaar bewolkt	33	26	0.0
Curaçao	half bewolkt	32	26	0.0
St Eustatius	half bewolkt	31	25	sp
St Maarten	licht bewolkt	32	27	1.1
Amsterdam	zwaar bewolkt	16	08	0.0
Barranquilla	zwaar bewolkt	32	25	-.-
Bogotá	zwaar bewolkt	20	09	-.-
Boston	geheel bewolkt	19	13	0.5
Caracas	geheel bewolkt	30	21	0.0
Chicago	nevel	32	17	1.8
Detroit	nevel	31	19	4.1
Kingston	zwaar bewolkt	32	25	0.6
Medellín	motregen	23	14	-.-
Miami	licht bewolkt	34	24	0.0
New York	onbewolkt	32	23	0.0
Philadephia	half bewolkt	36	22	0.0
Port of Spain	geheel bewolkt	34	23	sp
San Juan	licht bewolkt	31	25	0.0
Sto Domingo	zwaar bewolkt	31	20	0.0

AGENDA BONAIRE

[PO]LITIE: 8000
[BR]ANDWEER: 8222
[TAXI]CENTRALE: 8845
[HO]SPITAAL: 8900

[LAN]DFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag [van] 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-[12.]00 uur; zondag gesloten.

[OP]ENBARE BIBLIOTHEEK
[(O]peningstijden voor het publiek)
[Maa]ndag en donderdag van 14.00-18.00 [uur], dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/[14.]00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 [uur].
[(O]peningstijden voor lezers)
[Woe]nsdag van 14.00-19.00 uur.

[PO]STSLUITING: maandag t/m vrijdag aan[get]ekende stukken om 15.30 uur; gewone [stu]kken om 16.30 uur.

[SE]RVICE CLUBS
[Lio]ns: informatie H. Nicolaas, tel.: 5520/[..].
[Rot]ary: woensdag 12.00 uur - Restaurant [..]eater.

[GA]LERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya [Gra]ndi 70): openingstijden: maandag t/m [vrij]dag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; [zat]erdag van 08.00-12.00 uur.

[PO]LITIECLUB (Weg naar Willemstoren): [ope]n op vrijdag van 20.00-24.00 uur; [zat]erdag van 12.00-24.00 uur.

[LV]V: openingstijden Slachthuis i.v.m. [afw]ezigheid van de keurmeester zal tot [nad]er order uitsluitend op donderdagen en [vri]jdagen geslacht en gekeurd worden.

• • • • • • • •

[K]ERKDIENSTEN
[Sai]nt Bernarduskerk, Kralendijk:
[Maa]ndag t/m zaterdag om 18.45 uur; [zon]dag om 08.00 en 19.00 uur.
[Pr]omotokerk, Antriol:
[Maa]ndag t/m zaterdag om 19.30 uur; [zo]ndag om 09.00 en 18.00 uur.
[Lu]dovicuskerk, Rincon:
[Maa]ndag t/m zondag om 19.30 uur.

KRALENDIJK — Bij het [ov]ersteken van de weg tussen [de] raadszaal en het Bestuurs[k]antoor ontmoette gezag[h]ebber Soliana ex-voorzitter [va]n de POB Broertje Janga [(m]idden) en ex-voorzitter van [de] PAN Arthur Sealy. Beide [he]ren protesteerden tegen het [we]ghalen van een van de [w]einige monumenten dat [B]onaire telt.

Janga had dat tekort trou[w]ens op een ludieke manier [op]gelost, want op de plaats [waa]r het gedenkteken van [Va]n Walbeeck had gestaan, [pl]aatste Janga een levens[gr]ote pop die de Amster[da]mmer (de eerste directeur [va]n Curaçao) moest voor[st]ellen.

Op de foto: het moment [w]aarop Janga zijn op schrift [ge]stelde bezwaren aan gezag[h]ebber Soliana overhandigt. [Va]n links af: Soliana, Janga [e]n Sealy.

Willem wil zelfde faciliteiten
Paboso wil gelijke monniken, gelijke kappen in onderwijs

KRALENDIJK — In een vrijdag uitgegeven verklaring herinnert partijleider Nochi Willem van Paboso aan de sluiting van de Stanislausschool te Rincon. Reden daarvoor was, aldus Willem, dat de klassen veertien tot twintig leerlingen telden. Meer dan vijf jaar hebben beide leerkrachten aldaar in combinatieklassen les moeten geven. Willem: "Om de doodeenvoudige reden dat het Bestuurscollege geenszins van plan was om een school te handhaven met zulke kleine klassen of om extra leerkrachten te betalen".

Willem wijst erop dat er wel legale argumenten gebruikt werden voor het sluiten van de school. Namelijk artikel 28 van het landsbesluit van 12 januari 1989 dat het basisonderwijs regelt. De overheid had ook andere middelen kunnen gebruiken en bij voorbeeld verwijzen naar artikel 4 dat een nieuw tijdperk op Bonaire had kunnen inluiden. Ook de Eilandsraad had met gebruikmaking van artikel 7 het aantal verplichte leerlingen per klas van veertig naar beneden kunnen brengen, zodat er een volledig betaalde nieuwe leerkracht aangetrokken had kunnen worden.

Maar dat gebeurde niet en de Stanislausstraat werd gesloten, zoals ook enige tijd daarna de St. Dominicusschool werd gesloten. Inmiddels blijkt dat op het Kolegio Luis Beltran te Rincon alweer verschillende klassen gesloten worden.

Willem: "Op scholen in Kralendijk zien we verschillende klassen van veertig leerlingen, terwijl er toch geen toestemming gegeven wordt om nieuwe leerlingen aan te trekken. Laten we vooral niet vergeten dat aantrekkelijke klassen van twintig kinderen geen nieuwe uitvindig is. En daarvoor behoeft zeker geen advocaat te komen om dat een envoudige en nederige bevolking te laten begrijpen".

In dezelfde landsverordening staat in artikel 7, dat als verplichte vakken onder anderen gelden Papiamentu, Nederlands, Engels, Spaans, zaakvakken en godsdienst. Dus daar wordt volgens Willem wel rekening gehouden met een multiraciale en multi-culturele gemeenschap, terwijl de deskundigen zich hebben gerealiseerd dat onderwijs zich niet mag afsluiten van de rest van de wereld.

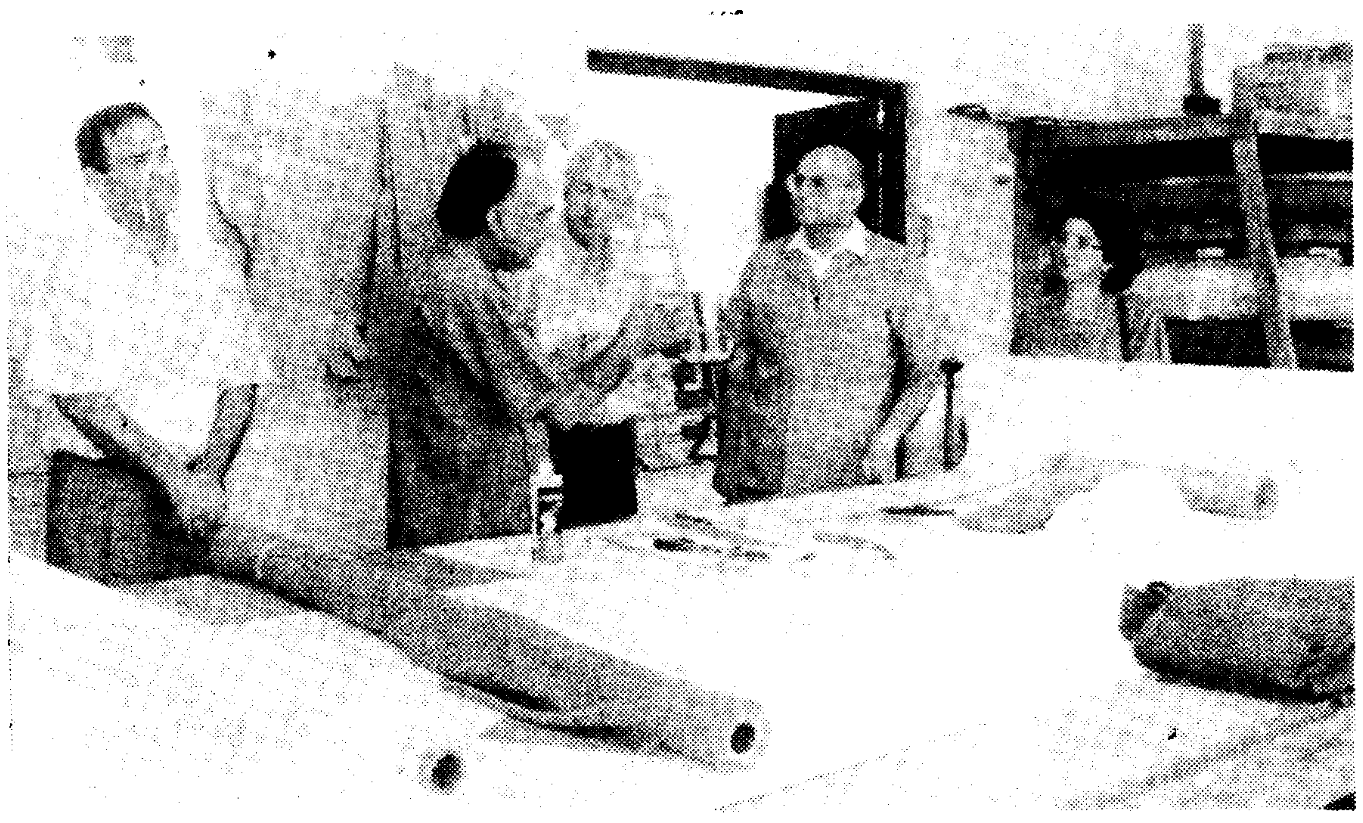
Willem: "Onze wetten geven dus genoeg ruimte om op legale basis met kleinere klassen te werken en aandacht te besteden aan de individuele noden van de leerling. Daaronder valt ook een uitgebreid leerplan waarin wordt opgenomen dat de leerlingen worden opgevoed tot mensen met een verantwoordelijkheid voor de gemeenschap. Ook met de activiteiten na school komt de nieuwe basisschool met niets nieuws. Dat is een motivatie van elke leerkracht afzonderlijk en ik weet dat veel leerkrachten zich na school bezig houden met de ontwikkeling en het welzijn van kinderen".

Naar de mening van Willem is dat nog beter mogelijk wanneer er een goede coördinatie is en een duidelijke stimulans van schoolhoofden en het schoolteam. Heel vaak gebeurt het echter dat er wel activiteiten zijn, maar dat dit niet in de publiciteit komt. De ex-advocaat Michiel Bijkerk heeft zich als fervent verdediger van de nieuwe particuliere basisschool getoonden valt Paboso-leider Willem aan, dat hij het initiatief van Piek en Cervantes met roddel en kwaadsprekerij wil beschadelen. Onder andere door te zeggen dat de school geen les geeft in Papiamentu dat wettelijk verplicht is.

Willem: "Maar het is de oprichtingscommissie zelf geweest die in eerste instantie toegaf dat Papiamentu niet in het leerplan was opgenomen. Wij hebben het eerste communiqué van de oprichtingscommissie nog in ons bezit".

Wat de Paboso in de verklaring volgens Willem heeft gezegd, is geen roddel. "Er is wel gesteld dat de gedeputeerde van onderwijs kennelijk het instrument in zijn handen had om het onderwijs te optimaliseren en te verbeteren. Als je daartoe de mogelijkheid hebt en als onderwijs-gedeputeerde bovendien verantwoordelijk bent voor de overheidsschool maar daar niets aan doet, dan is het onjuist als gedeputeerde mede te delen dat de oprichting van de nieuwe particuliere school alle steun heeft van de gedeputeerde van onderwijs. Immers alle andere scholen hebben jarenlang onder uiterst moeilijke omstandigheden moeten werken", aldus Willem.

Zoals bekend, is Willem behalve politicus ook waarnemend hoofd van de afdeling Onderwijs; zij het van een andere politieke signatuur dan de onderwijs-gedeputeerde. Willem zegt dat nu het verwijt gemaakt wordt, dat de instanties die in het onderwijs werkzaam zijn onder de directe opdracht van de gedeputeerde en volgens de vigerende wetten werken, nu schijnbaar niet functioneren. Willem: "Als de gedeputeerde de mening is toegedaan dat de nieuwe school gesteund moet worden met de gevraagde faciliteiten, dan zal hij ook de mogelijkheid moeten openen dat de andere basisscholen dezelfde behandeling zullen krijgen.

■ KRALENDIJK — Tijdens zijn werkbezoek bracht gouverneur mr. Jaime Saleh ook een bezoek aan de textielfabriek Texport Unitex. De gouverneur en zijn gevolg werden ontvangen door Joao en Haydita de Freitas, die een uitgebreide toelichting gaven over de werkzaamheden van de fabriek. Gouverneur Saleh onderhield zich ook enige tijd met de werkneemsters.

Op de foto tweede van links directeur Joao de Freitas in gesprek met gouverneur Saleh.

Oppositie boycot raadsvergadering

KRALENDIJK — De door gezaghebber mr. George Soliana uitgeschreven raadsvergadering, waarin de geloofsbrieven van de nieuwe raadsleden goedgekeurd moesten worden, is uitgesteld wegens gebrek aan quorum. Voor vandaag — zaterdagmiddag — zijn de leden telegrafisch opgeroepen voor een tweede vergadering.

Hoewel er raadsleden genoeg waren, kon toch de vergadering niet doorgaan omdat slechts vier van de aanwezige raadsleden de lijst tekenden. Dat waren de raadsleden Rudi Ellis, Ramoncito Booi, Robby de Jongh en Alipio Goeloe die allen tot de fractie van de UPB behoorden. De enige UPB-er die niet aanwezig was en derhalve ook niet kon tekenen, was gedeputeerde Cai Marsera die naar Aruba was afgereisd. Het POB-raadslid Broertje Janga verscheen niet in de raadszaal, maar demonstreerde voor de Pasagrahan tegen het afbreken van het monument in het Wilhelminapark.

De raadsleden Ernesto Melaan en Avelino Cecilia waren wel aanwezig, terwijl het derde PDB-lid Marelva Soliana-Pourier na de vergadering die dus uitgesteld werd, kwam opdagen. Hoewel er enige druk werd uitgeoefend op partijvoorzitter/raadslid Avelino Cecilia weigerde deze de presentielijst te tekenen omdat zijn fractievoorzitter Ernesto Melaan weigerde te tekenen. Na wettelijk een half uur gewacht te hebben, sloot gezaghebber Soliana de vergadering wegens gebrek aan quorum en deelde mee een nieuwe vergadering voor zaterdag bijeen te roepen.

De Amigoe vroeg Ernesto Melaan de reden van zijn weigering om de presentielijst te tekenen. "Daar heb ik een heel expliciete reden voor", aldus Melaan. "Vorige week hadden we afdelingsvergadering over de begrotingsbehandeling. Weer was het BC niet voltallig aanwezig en moest de oppositie zorgen dat de vergadering doorgang kon vinden. De UPB laat te veel merken, dat de oppositiepartijen slechts geduld worden om het quorum te vormen voor hun vergaderingen. Verder spelen wij geen rol mee".

Melaan herinnerde aan de verkoop van Playa Frans. Een zaak waar de oppositie geheel buiten gehouden was. Melaan:

"Nu de geloofsbrieven getekend moeten worden, zijn wij weer goed genoeg omdat Cai Marsera niet aanwezig kan zijn. Ik vraag mij af wat voor belangrijke zaken hij dan op Aruba af te handelen heeft".

Gedeputeerde Arthur Domacassé was wel aanwezig. Hij zal in de komende raad wel een zetel bekleden, maar is nu nog gedeputeerde buiten de raad en kon dus de presentielijst niet tekenen.

Wilhelmina Monument vervangen door cement

KRALENDIJK — Ter hoogte van de oude pier en bij het herdenkingsteken van de gevallen Bonaireanen in de Tweede Wereldoorlog is een bank gemetseld in de vorm van een 'W'. Voor sommigen de eerste letter van welkom voor aankomende cruisetoeristen, voor anderen een herdenking aan het bezoek van de vroegere koningin Wilhelmina.

Ook deze bank zal onder de slopershamer moeten vallen, evenals dat het geval was met de gedenkplaats van Van Walbeeck. Na de mislukte raadsvergadering werd gezaghebber Soliana met de demonstrerende Broertje Janga geconfronteerd op het Wilhelminaplein.

Janga klaagde zijn nood, dat het BC een vergaande beslissing had genomen over een totale verandering van het park en het weggedeelte voor de oude pier. Hoewel gezaghebber Soliana dat niet ontkende, scheen het ook voor hem een verrassing te zijn geweest. Janga wees er wel op, dat hij al op 16 juli 1990 een brief over deze zaak aan het BC had gestuurd, maar daar kon Soliana zich op dat moment niets van herinneren.

Wel verklaarde de gezaghebber desgevraagd dat de 'W' gespaard zou blijven. Zij het in een wat merkwaardige vorm. Het "monument" zou wel afgebroken worden maar in cement nagebouwd worden op een andere plaats. Welke plaatst dat zou zijn, kon gezaghebber Soliana nog niet zeggen. Inwoners van Bonaire zullen het vertrek van de 'W' betreuren, maar zeker niet zo erg als Dee Scar, de Amerikaanse duikinstructrice die al sedert 1975 deze bank tegenover het douanekantoor gebruikt als instructieplaats voor Amerikaanse scubadivers.

Woensdag om vijf uur 's middags zal het BC een persconferentie beleggen over de veranderingen die momenteel worden uitgevoerd in het tweede fase programma van de zogenaamde zeeboulevard. Desgevraagd beaamde gezaghebber Soliana tegenover de Amigoe dat deze persconferentie, waarin een uitleg aan de bevolking werd gegeven, rijkelijk laat was.

'Antillen blijven kolonie'
Janga protesteert tegen afbraak Walbeeck-monument

KRALENDIJK — Het afbreken van het monument van Johan van Walbeeck (1601-1649), dat in 1936 werd opgericht in het Wilhelminapark omdat het toen driehonderd jaar geleden was dat hij benoemd werd als directeur van Curaçao en onderhorige gebieden, heeft de gemoederen niet onberoerd gelaten. Vooralsnog lijkt het grootste probleem voor de Bonaireaan of het weghalen van het oerlelijke monument dat hem aan het koloniale Nederland herinnert, nu een aanslag is op zijn historisch verleden of dat hij nu eindelijk eens opgelucht kan ademhalen. Voorlopig schijnt de laatste groepering het te winnen.

Bekend feit is dat Broertje Janga nauwelijks tot de zwijgende minderheid gerekend behoeft te worden. Hij gaf enkele dagen geleden al te kennen dat hij zou demonstreren in het Wilhelminapark tegen het slopen van het betoncementen herdenkingsteken, dat op Bonaire met het grootste gemak "monument" wordt genoemd.

Ook ex-PAN-voorzitter en geschiedenisleraar Arthur Sealy — geen bewonderaar van de kolonialistische Nederlanders — was eveneens aanwezig om Janga in zijn protest te steunen. In een uitgebreide verklaring gaat Sealy in op de reden waarom Bonaire een Nederlandse kolonie werd en de gevolgen daarvan. Het meest interessante echter is de periode van 1945. Arthur Sealy: "Vanaf die tijd begon de periode van dekolonisatie in de gehele wereld. De Antillen waren echter geenszins voorbereid op de onafhankelijkheid en Nederland besloot geld beschikbaar te stellen om dat proces te vergemakkelijken. Van 1964 tot 1990 stopte Nederland drie miljard gulden in de Antillen".

Sealy wijst erop dat in de periode 1969 tot 1982 niet alleen een discussie op gang omt over het koloniale systeem, maar dat vooral de tegenstelling Aruba-Curaçao een belangrijke plaats inneemt in de discussies. Voor Nederland een duidelijke aanwijzing dat de onafhankelijkheid niet meer op zich moet laten wachten.

Sealy: "Het essentiële moment van de huidige situatie begon met het debâcle van de Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) en daarbij het optreden van exminister Franklin Crestian. Want wat zien we nu? Nederland heeft de onafhankelijkheidsdatum van Aruba geschrapt. Nederland stuurt een soort militaire politie naar St. Maarten en ook enkele ambtenaren die het belastingsysteem op poten kunnen zetten. Dat zelfde soort ambtenaren heeft Bonaire ook gekregen. De KLM wordt voor veertig procent aandeelhouder in de ALM en landt zelfs op Bonaire. De PTT neemt 49 procent van de aandelen over van de Telbo en Nederland zegt ten slotte dat de Antillen niet onafhankelijk worden. Niet politiek en niet economisch maar dat zij altijd een kolonie zullen blijven".

Reden voor Sealy om gedeputeerde Cai Marsera te adviseren geen koloniale monumenten meer te slechten, maar meer en grotere bijdragen te leveren aan de discussies over de staatkundige structuur.

[K]RALENDIJK — Tijdens [z]ijn verblijf op Bonaire sprak [g]ouverneur mr. Jaime Saleh [m]et verschillende instanties. [T]wee belangrijke daarbij [w]aren de Vereniging van [B]edrijfsleven (VBB) samen [m]et de Kamer van Koop[h]andel (KvK) en de gezamen[l]ijke vakbonden. Van vrijwel [a]lle vakbonden waren vertegenwoordigers present.

Op de foto onder andere de voorzitter van de grootste vakbond op Bonaire Juan Jacobs van de AFBW en van de ABVO was aanwezig Erik Tjietjie. De bijeenkomst met de KvK, de VBB en de vakbonden werd gehouden in Harbour Village Resort.

MENSEN

■ *In camouflagepak en al krijgt deze scherpschutter van president Bush een stevige handdruk. De president woonde in Virginia een oefening van de FBI bij. Tijdens deze training werd er een gebouw bestormd. Bush sprak de afzwaaiende FBI klas toe en kreeg daarna zelf een erebenoeming. Hij werd speciale agent van de FBI. Met zijn ervaring als hoofd van de CIA zal hij het als FBI zeker ver kunnen schoppen.*

Zwitserland hekelt Singer-theorie

In Zwitserland is een strijd ontbrand over de omstreden **ideeën van** de Australische filosoof **Peter Singer**. Hij acht het menselijker om zwaar gehandicapte baby's te doden dan hen met apparatuur in leven te houden. Tegenstanders verwijten Singer dat hij nationaal-socialistische opvattingen uitdraagt.

Singer zegt dat veel artsen achter zijn ideeën staan. Hij voegt eraan toe in het algemeen het leven van gehandicapten niet als onwaardig te beschouwen. Er wordt zelfs te weinig voor hen gedaan, zegt Singer. Hij pleit ervoor om discriminatie van gehandicapten in de maatschappij op dezelfde wijze te vervolgen als racisme.

Organisaties van gehandicapten en voornamelijk links georiënteerde groepen en partijen verwijten de ethicus dat hij er nationaal-socialistische gedachten op na houdt. Singer daarentegen vergelijkt zijn tegenstanders met nazi's. "Als ik hoor schreeuwen: Singer Raus, herinnert mij dat steeds aan nazi's die schreeuwden: juden raus." De Australische filosoof is geboren uit joodse ouders, die in de Tweede Wereldoorlog voor de nazi's uit Wenen naar Australië zijn gevlucht.

Een tentoonstelling in Zurich, waar Singer zou spreken over de rechten van het dier, moest worden afgelast nadat de filosoof door tegenstanders werd uitgefloten en aangevallen. Singer moest uitwijken naar een geheime plaats waar hij alsnog zijn redevoering kon houden. Twee jaar geleden vond in Duitsland een zelfde discussie plaats over de ideeën van Singer.

Angus Wilson overleden

De Britse schrijver sir **Angus Wilson** is vrijdag op 77-jarige leeftijd overleden aan een hersenbloeding in een rusthuis in Bury st. Edmunds in het oosten van Groot-Brittannie. Dat heeft een van zijn vrienden en collega-schrijver Malcolm Bradbury meegedeeld.

Angus Wilson moet gerekend worden tot de vijf grootste na-oorlogse schrijvers in de Britse literatuur en hoort thuis in het rijtje van Graham Greene, William Golding, Doris Lessing en Iris Murdoch, aldus Bradbury. Wilson maakte naam met boeken als the Wrong set (1949), Anglo-Saxon attitudes (1956) en The old man at the zoo (1961).

Angus Wilson werd op 11 augustus 1913 in Bexhill, Sussex geboren. Hij was ondermeer werkzaam als bibliothecaris bij het British museum en als ambtenaar bij het ministerie van buitenlandse zaken. Later werd hij professor in de Engelse literatuur.

In zijn satirische boeken, vaak bundels met korte verhalen, beschrijft hij met bijtende ironie de intellectuele bourgeoisie. Hij vestigde met Hemlock and after (1952) en anglo-saxon attitudes zijn reputatie als scherpzinnig analyticus van de na-oorlogse maatschappij. In zijn satirische roman The old man at the zoo - de titel verwijst naar een boek van de Amerikaanse schrijver Ernest Hemingway - stelt Wilson dat een eventuele nucleaire oorlog de mensheid terugbrengt naar haar primitieve dierlijke natuur.

Evenals zijn grote voorbeelden uit de 19e eeuw probeerde Wilson in zijn boeken een zo breed mogelijk sociaal terrein te bestrijken. Hij schreef ook een studie over de Franse 19e eeuwse schrijver Emil Zola.

Nipo enquete: Pitbulls mogen blijven

Een meerderheid van de Nederlanders (64 procent) is tegen het afmaken van **Pitbull** terriers. Dat blijkt uit een Nipo-enquete, die werd gehouden in opdracht van het Tros tv-programma dierenmanieren. De resultaten werden woensdagavond bekendgemaakt.

Het onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van een Brits regeringsvoorstel om alle 10.000 pitbulls in het Verenigd Koninkrijk te laten afmaken, nadat een 6-jarig meisje ernstig verminkt raakte door een pitbull. Van de ondervraagde Nederlanders blijkt 27 procent voor afmaken te zijn, terwijl 8 procent geen mening heeft.

Van de mensen die op straat een aangelijnde pitbull tegenkomen loopt bijna een kwart van de mannen (24 procent) en 39 procent van de vrouwen liever een straatje om. Bij mensen boven de 65 jaar verkiest 46 procent het hazenpad, zo blijkt uit de enquete.

Nierziekte heeft vaak verstrekkende gevolgen

Chronische nierziekte heeft grote gevolgen voor de relatie tussen nierpatiënten en hun partners. Die partners missen vooral voorlichting en begeleiding uit professionele hoek. Als probleem geven de partners de karakterverandering van de patiënt aan en de seksuele relatie met elkaar. Ook kampen patiënten en hun partners vaak met onbegrip van de omgeving en de beperkte vakantiemogelijkheden.

Een en ander blijkt uit een onderzoek van de regio zuidwest Nederland van de landelijke vereniging van dialysepatiënten. De patiëntenverenigingen uit die streek houden donderdag in Dordrecht een bijeenkomst naar aanleiding van dit onderzoek.

De vrouw van een nierpatiënt zal op die bijeenkomst vertellen dat door de ziekte de verhouding tussen haar en haar man ernstig op de proef wordt gesteld. Zij moet ervoor oppassen in plaats van echtgenote geen betuttelende verzorgster te worden. Maar ook de financiële gevolgen van de ziekte veranderen een en ander in het huishouden.

TBS

ZATERDAG
17.05 Fishing with Roland Martin
17.35 Fishin' with Orlando Wilson
18.05 World Championship Wrestling
20.05 Movie: 'Orca' (1977, Richard Harris/Charlotte Rampling)
22.05 U.S. Olympic Gold
23.05 Night Tracks
24.05 Movie: 'Rattlers' (1976, Sam Chew)
01.50 Night Tracks
04.50 Night Tracks.

ZONDAG
12.35 Movie: 'The Cowboys' (1972, John Wayne)
15.00 Captain Planet and the Planeteers
15.30 Captain Planet and the Planeteers
16.00 Major League Baseball Atlanta Braves at San Francisco Giants (L)
16.45 Wrestling
19.00 Movie: 'The Shootist' (1976, John Wayne/Lauren Bacall)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Dear America: Letters Home from Vietnam (Robert de Niro).

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Kòktel Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Estreno: 'The Union Field';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Drawing Triple A;
22.25 vervolg Estreno;
22.50 Live uitzending vanuit 'Escape';

ZONDAG
16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Drawing Beautiful Homes;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Royal Rumble Wrestling Mania;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

HBO

ZATERDAG
16.30 Movie: 'Deadly Weapon' (1... Rodney Eastman/Kim Walker)
18.00 Movie: 'Star Trek II: The W... of Khan' (1982, Leonard Ni... DeForest Kelley)
20.00 Movie: 'Another 48 Hours' (1... Eddie Murphy/Nick Nolte)
22.00 Boxing: Meldrick Taylor vs ... García & Terry Norris vs Donald C... (L)
24.00 Movie: 'Criminal Law' (1... Kevin Bacon/Gary Oldman)
01.55 Night Rap
02.30 Movie: 'Cartel' (1990, M... O'Keeffe/Don Stroud)
04.10 Movie: 'Another 48 Hours' (1... Eddie Murphy/Nick Nolte).

ZONDAG
12.30 Movie: 'Wicked Stepmo... (1989, Bette Davis/Colleen Camp...
14.00 Movie: 'Light of Day' (1... Joan Jett/Michael J. Fox)
16.00 Movie: 'Raising Arizona' (1... Nicolas Cage/Holly Hunter)
17.30 Movie: 'Beverly Hills B... (1989, Burt Young/Martin Sheen)
19.00 Movie: 'Real Genius; (1... Val Kilmer/William Atherton)
21.00 Movie: 'Predator' (1987, Ar... Schwarzenegger/Carl Weathers)
23.00 HBO Comedy Hour
24.00 Movie: 'Skin Deep' (1989, J... Ritter/Vincent Gardenia)
01.45 Movie: 'Fever' (1991, Arm... Assante/Sam Neill)
03.30 Movie: 'Back to Back' (1... Bill Pazton/Apollonia Kotero)
05.05 Movie: 'Predator' (1987, Ar... Schwarzenegger/Carl Weathers).

CBS

ZATERDAG
20.00 The Flash
21.00 CNS Saturday Night Movie

ZONDAG
20.00 Murder, She Wrote
21.00 45th Annual Tony Awards
23.00 CBS News.

NBC

ZATERDAG
20.00 Amen
20.30 Down Home;
21.00 Golden Girls
21.30 Empty Nest
22.00 Sisters.

ZONDAG
19.00 Disney Presents The 100 L... of Black Jack Savage
20.00 Expose
21.00 NBC Sunday Night at ... Movies.

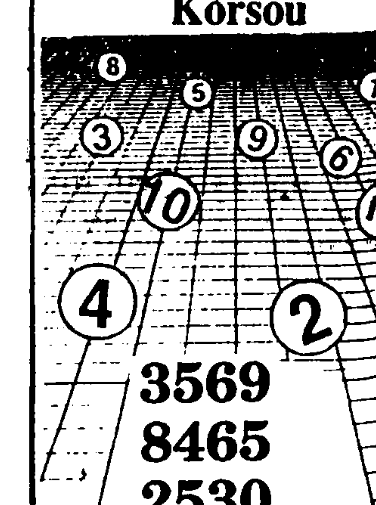
Oudste schip op Guinness-lijst

Het 77-jarige **zendingsschip** 'Doulos' is opgenomen **in het Guinness Book of** records. De Doulos (Grieks voor dienaar) is het oudste in bedrijf zijnde passagiersschip. De internationale zendingsorganisatie operatie mobilisatie gebruikt het schip als basis voor zendingsactiviteiten overal ter wereld.

Operatie Mobilisatie (OM) is een internationale organisatie, die met zo'n 1.600 zendelingen plaatselijke gemeenten en zendelingen traint in evangelisatie en zending. Jaarlijks beschikt OM-Nederland, gevestigd in Emmeloord, over een budget van ruim 600.000 gulden. Het schip heeft in het verleden verscheidene keren Nederland aangedaan.

Het 6.670 ton metende schip werd in 1914 in de Verenigde Staten als 'medina' te water gelaten. In

Wega di Number Kòrsou

3569
8465
2530

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen) 672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

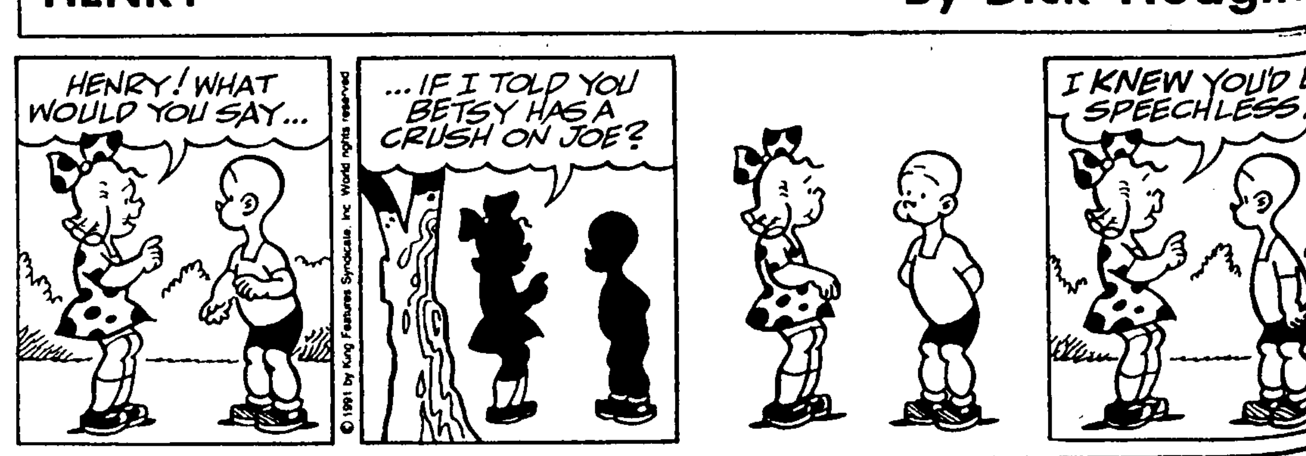
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

Heer Bommel en de Loodhervormer door Marten Toonder

749. Nieuwtjes en geruchten verspreiden zich snel in Rommeldam, en toen de dag enige uren verder was, kon men een levendigde drukte op de heide waarnemen.

Voor de loodloods van Super en Hieper Lodeniers reden allerlei voertuigen af en aan, en de voorraad pijpleidingen en buizen die daar lag, groeide voortdurend.

...issaris Bas placht in deze buurt zijn ronde te
...voordat hij zich terugtrok voor enig loodher-
... en het is te begrijpen dat de opmerkzaam-
... de scherpe politiebeambte erdoor getrokken

...u me ook zeggen wat daar aan de hand is?"
... ongerust toen hij de markies De Canteclaer
...ren.

"Daar is stuitend bedrog aan de hand, amice", verklaarde de edelman. "Op aandringen van eh..... Bommel, heb ik mij laten overhalen een partij lood in te slaan. Fi donc, ik had mij nooit met zijn platte zaken moeten inlaten. Het is allemaal zwendel. Ik heb het walgelijke metaal door mijn knechten bij die schuur laten neerwerpen, en ik zal de zaak in handen van een advocaat geven om mijn geld terug te krijgen".

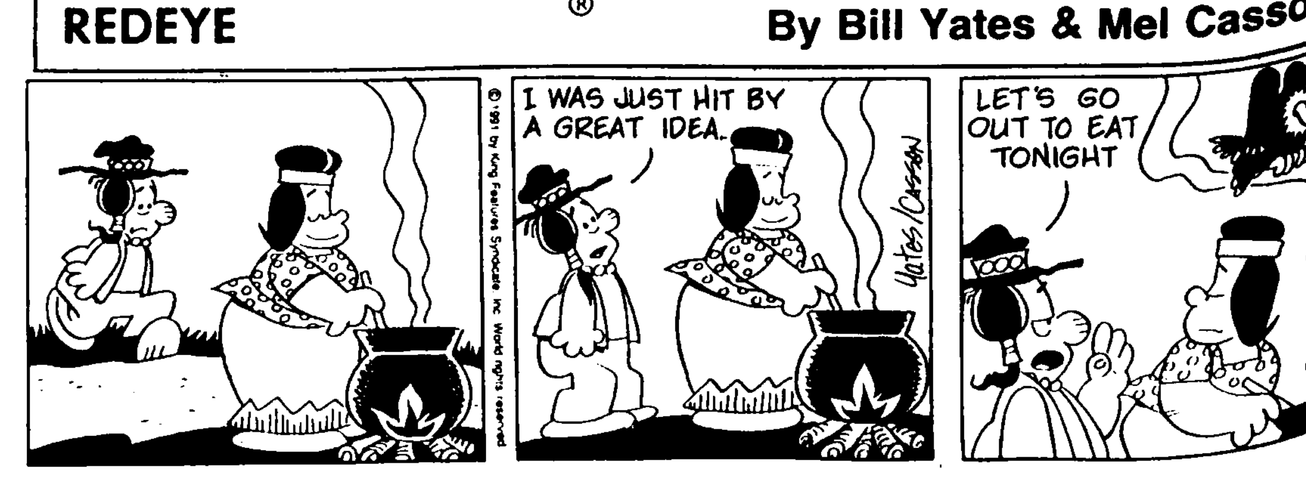
"Zw-zwendel?" herhaalde de politiechef, terwijl een dodelijke bleekheid zijn trekken overtoog. "Er k-kan d-dus geen g-goud van lood gemaakt worden?"

Hij zweeg even om dit feit te verwerken, en toen vervolgde hij mompelend. "En al dat lood is nog gestolen ook. De hele stad is lodeloos door de gouddorst. Zelfs bij de po-politie wordt er aan loodhervorming gedaan... W-wat nu te d-doen?"

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

...ternatio-Muller aan aandeelhouders:

...erdere stappen fusie met ...agemeyer na bank-rapport

...TTERDAM -Voordat ...verdere stappen ...en genomen inzake ...mogelijk samengaan ...e Rotterdamse Inter-...Muller met het han-...uis Hagemeyer in ...den, moet eerst een ...rt van ABN Amro ...deze materie klaar

...ssentijd blijft de Inter-...op van mening dat ...menwerking geen zin ... Dit bleek tijdens een ...aandeelhoudersverga-... die was uitgeschreven ...et geven van een toe-... op het in werking ... van de beschermings-...actie, nadat de groot-...elhoyuder van Hage-..., First Pacific in Hong-...had laten weten ruim ...ocent van de gewone ...atio-aandelen in zijn ...e hebben.

...tuursvoorzitter drs. Thomassen herhaalde ...ns het standpunt van ...atio dat een fusie met ...meyer geen zin heeft. ...natio is bezig met een ...ntatie op de installatie-...iten en de groothandel ...middelen). Een samen-...ou een nieuw conglo-...t opleveren. Bovendien ...n fusie tot verslechte-...van de balansverhou-dingen leiden. Gesprekken met First Pacific hebben niet geleid tot nieuwe zakelijke gezichtspunten, aldus Thomassen.

Wanneer de bankstudie klaar is kon Thomassen niet zeggen. Wel zegde hij toe dat in ieder geval de conclusies openbaar zouden worden gemaakt. Aandeelhouders vonden de opdracht voor de studie getuigen van een sportieve opstelling van het bestuur tegenover First Pacific/Hagemyer, die overigens hebben verklaard niet van plan te zijn te trachten Internatio via onvriendelijke acties in te lijven.

Enige zorg was er wel over de kosten van de prefs-operatie voor het op dit moment niet bijster goed draaiende Rotterdamse concern. De stukken, waarop 25 procent is gestort, hebben een preferent dividend van de prolongatiekoers van de Nederlandsche Bank plus een procent, wat thans neerkomt op elf procent.

***

De CITIBANK heeft als eerste VS-bank toestemming gekregen om een vestiging te openen in Algerije. Een jaar geleden werd in Algerije het staatsmonopolie op banken doorbroken waardoor buitenlandse banken de mogelijkheid kregen in samenwerking met een lokale bank een vestiging te openen of een eigen vestiging op te richten.

...w Jones bereikt record

...ollar in lift

...W YORK - De effec-...urs van New York ...vrijdag een nieuwe ...al bereikt. De Dow ...-index van de dertig ...iele aandelen sloot ...7,51 punten, een ... van 27,06 ten ...te van donderdag. ...et hoogste niveau ... geschiedenis van ...Street. De hoogste ...ers tot nu toe werd ... op 14 april dit ... ...n. Ook met de ...gaat het goed. Deze ...t centen tegelijk

...r populair waren ... in Wall Street weer ...che waarden. Ameri-...beleggers krijgen lang-...and weer meer ver-...n in de economie. Ook ...er volgens handelaren ...leggers in de markt ... vlak voor het week-...ilden indekken. Zij ... de wind gegaan en ...op dat de aandelen-koersen zouden dalen, maar vergisten zich en probeerden op deze wijze hun verlies te beperken. Ook de obligatiemarkt van New York was weer vast gestemd.

Ook de Amerikaanse dollar steeg in New York verder. De "Greenback" bereikte in New York tegen het einde van de handel een peil van Nf 1,9630, bijna 3,5 cent meer dan donderdag. De slotkoers van vrijdag in Amsterdam ... ... derdagmiddag. De munteenheid profiteerde onder meer van gunstige cijfers over de Amerikaanse economie. De index of leading indicators, een belangrijke graadmeter van de conjunctuur, klom in april 0,6 procent en dat was ruim boven verwachting. Ook de orderontvangst voor de industrie nam toe, en wel met 1,8 procent. Voor het eerst sinds vorig jaar oktober was er sprake van een groei van de Amerikaanse orderontvangst.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (Se district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641656 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Roseweg 327, tel.: 672800/678666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fenau (Kamal Specht): tel.: 616577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster J. de la Paz, tel.: 690803.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 6...31/ 692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster ..., tel.: 685381, ... 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 685381.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 4..., tel.: 44510, 691343, 691663 en 691...; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-1... uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.... uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 38, tel.: 640077/640383; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar zuster Martina, tel.: 642665 b.g.g. 6017...
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 08.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: ...; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
1 juni 1991 vanaf 08.00 uur tot 13 juni 1991 om 07.00 uur.
Dokter Tseng, Spreekuren: Caracasbaaiweg 72, tel.: 76464; spreekuren: 11.00-12.00/ 17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. ...
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wiese, Da Costa Gomez, Nasey-Tseng, Nasey, Tseng, Mardina, Brakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 3DE DISTRICT WEST
31 mei 1991 vanaf 17.00 uur tot 3 juni 1991 om 07.00 uur.
Dokter Schoop, Spreekkamer Brievengat, tel.: 78280; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 672215 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Brakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivilac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
31 mei 1991 vanaf 17.00 uur tot 3 juni 1991 om 07.00 uur.
Dokter Lucasius, Sentro Mediko Soto, tel.: 641790; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641356 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Otrobanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633-34-35.
Punda
Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A, tel.: 76200/ 76208.

ZONDAG

Otrobanda
Sta. Maria, Winston Churchillweg 155, tel.: 680800.
Punda
Cerrito, Winkelcentrum Promenade, tel.: 76155/76889.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
1 juni: R.A. de Windt, Utsweg 53.
2 juni: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 6...44); openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

TONEEL
20.30 uur 'Bosa kiko ta Trestu? Hende para bira Kachó' gebracht door toneelgroep ArtoProba o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

ZONDAG

SOROPTIMIST INTERNATIONAL CLUB CURAÇAO
10.00-15.00 uur 'San Topa' - Casa Manita, Grenadiersweg 2.

LANDHUIS ASCENCION
10.00-14.00 uur 'open house'.

INTERNAAT HUIZE ST. JOZEF
(t.g.v. 70-jarig bestaan)
10.00-16.00 uur 'open house' - Sta. Rosa 51 (achter kerk van Sta. Rosa).

PLATAFORMA OTROBANDA
17.00 uur verzameling bij de grote klok op Brionplein voor de sunset kaminata.

TONEEL
20.30 uur 'Bosa kiko ta Trestu? Hende para bira Kachó' gebracht door toneelgroep ArtoProba o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LABOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatics) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Pascal): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. ...): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Gosieschoorsteweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	31-05	FRANKFURT	PREV.	31-05	AMSTERDAM	PREV	31-05
DOW JONES	3000	3027	DAX INDEX	1682	1704	CBS GEN.INDEX	94.50	95.40
AM.BRANDS	41.75	42.50	AEKO	811.00	814.00	ABN-AMRO	38.70	38.60
AM.EXP.	25.25	25.63	BASF	250.30	259.00	AEGON	120.00	121.30
ANHEUSER B	52.38	52.00	BMW	560.00	570.00	AHOLD	81.30	81.80
ATT	37.38	37.13	COMMERZBANK	277.30	267.90	AMEV	56.10	56.70
BORDEN	38.25	38.38	DAIMLER BENZ	743.50	757.50	AKZO	111.00	113.90
CAMPBELL S	79.50	77.75	DEUTSCHE BANK	668.50	678.60	BOLS	200.80	206.80
CHRYSLER	14.25	14.88	HOECHST	274.60	275.30	BUHR.TET.	56.00	54.20
CITICORP	16.00	16.25	KAUFHOF	510.00	537.00	DAF	25.80	26.30
COCA COLA	57.38	57.25	MAN	384.50	390.50	DSM	112.10	112.60
DIGITAL	66.75	69.63	PREUSSAG	356.50	362.50	ELSEVIER	86.30	86.90
DUPONT	46.88	47.38	SIEMENS	632.90	643.00	FOKKER	32.90	33.90
EAST.KODAK	42.50	42.38	VW	388.10	392.50	GIST BROC.	34.80	35.00
EXXON	58.50	58.38				HAGEMEYER	120.00	120.90
FORD	35.88	36.88				HEINEKEN	157.80	161.30
GEN.ELECT.	76.75	77.25	LONDON			HOOGOVENS	60.20	61.30
GEN.MOTORS	42.50	43.13				ING	52.30	52.20
HEINZ	38.38	38.13	FT-100 INDEX	2492	2499	KLM	26.80	27.50
HOMESTAKE	15.00	14.88				KNP	52.30	52.70
IBM	104.38	106.38	ARGYLL	2.99	2.96	NEDLLOYD	53.90	54.30
KELLOGG	98.63	98.38	BARCLAYS BANK	4.45	4.45	PHILIPS	31.60	31.60
MC DONALDS	35.25	35.00	BASS	9.60	9.86	ROBECO	98.30	101.30
MERCK	120.50	118.88	BRITISH STEEL	1.27	1.26	ROLINCO	97.80	100.20
MINNES.MNG	92.63	95.25	BRITISH TEL.	3.81	3.80	RORENTO	66.30	66.60
MOBIL CORP	65.50	65.88	BTR	3.94	3.88	RODAMCO	55.90	56.80
NCR	105.63	105.63	CADBURY	3.63	3.58	ROYAL DUTCH	156.30	159.80
PFIZER	60.00	58.88	CABLE & WIRE	5.03	5.08	UNILEVER	161.10	164.50
P.MORRIS	68.25	68.38	GRAND MET	7.80	7.75	VMF STORK	46.50	46.90
QUAKER	57.88	58.25	MARKS & SPENCER	2.47	2.49	VOC	42.70	43.20
SEARS	40.13	40.63	REDLAND	5.48	5.43	VNU	85.80	86.00
UP JOHN	45.25	45.50	TATE & LYLE	3.57	3.54	WESSANEN	79.50	80.30
USX MAR	25.13	25.13						
WOOLWORTH	31.50	33.50						

	PREV.	31-05	TOKYO	PREV.	31-05	TORONTO	PREV	31-05
GOLD	361.20	361.20	NIKKEI DOW IND.	25495	25789	TSE 300	3492,0	3838,0
SILVER	4.09	4.08	BRIDGESTONE	1060	1060			
CRUDE OIL	21.18	21.03	CANON	1470	1510	ALCAN	20.50	21.25
			DAI ICHI KANGYO	2470	2540	BELL	42.25	42.38
US$/Yen	137.75	138.25	DAIWA SEC.	1300	1380	BANK OF MO	16.75	17.88
			HITACHI	1150	1170	CAN.PAC.	19.13	20.38
US$/DMARK	1.72	1.73	HONDA MOT.	1300	1350	IMASCO	30.38	31.88
			JAPAN AIRLINES	1110	1160	LAIDLAW	13.13	13.38
GBP/US$	1.72	1.70	NEC	1450	1500	[illegible]	30.00	32.50
			NOMURA SEC.	2090	2170	NORANDA	18.88	19.88
US$/NLG	1.93	1.95	NIPPON STEEL	464	486	PLACER DOME	14.88	15.13
ECU/US$	119.48	119.05	MAZDA	599	600	POWER CORP.	17.13	17.13
CAN/US$	87.14	87.38	SONY	6160	6300	ROYAL BANK	25.75	25.38

DE HERE GEEFT, DE HERE NEEMT.

God heeft tot Zich geroepen onze moeder, oma, dochter, zus en tante

ISOLDA IMELDA PIETERSZ

Haar kinderen : Jerome Moniz en kinderen
Joana van Rooi - Moniz en kinderen
Solette Koehorst-Moniz
Haar vader : John Milton Pietersz
Haar broers en zusters : Norma Hudson- Pietersz en kinderen
Teddy Pietersz-Pandt en kinderen
John Pietersz-van Wijck en kinderen
Robert Pietersz
Franklin Pietersz-Vicarie en kinderen
Claudette Gonesh-Pietersz en kind
Karel Pietersz-Evertsz en kinderen
Jeanette Mucci-Pietersz en kinderen
... Ignacio-Pietersz en kinderen
Margareth Bottse- Pietersz en kinderen
Adriana Bishop en familie.

Haar ooms en tantes
Overige familieleden en kennissen te Nederland, Aruba en Curacao.

De begrafenis zal plaatsvinden maandag 3 juni 1991, om 16.00 uur, vertrekkende vanuit El Tributo (O.) naar de begraafplaats te Sta. Maria. Gelegenheid tot condoleren vanaf 13.00 uur.
Gelieve geen rouwbeklag aan huis.

Diep bedroefd maken wij bekend, dat op maandag 27 mei 1991, toch nog plotseling van ons is heen gegaan, mijn lieve, beminde man, onze zorgzame vader en grootvader

Willy (Moussi) Robles

In leven is hij werkzaam geweest bij de Lago

De uitvaart vindt plaats op zaterdag 1 juni om 4 uur, voorafgegaan door een rouwdienst om 3.30 op de Rooms Katholieke begraafplaats aan de Tourbonnelaan.

Ursula Robles-van Ommeren
Rebecca
Michael en familie
Benjamin en familie
Lydia

Condoleance-adres: Dario Saveedralaan 3, Uitvlugt

Paramaribo - Suriname

Economische barometer VS gestegen

WASHINGTON - De "index of leading indicators", de economische barometer van de Verenigde Staten, is in april voor de derde achtereenvolgende maand gestegen.

In april steeg de index met 0,6 procent, terwijl deskundigen slechts op een stijging van 0,3 procent hadden gerekend. Dat heeft het ministerie van Handel vrijdag bekendgemaakt. De al eerder gepubliceerde cijfers over maart zijn naar boven herzien. De index is in maart gestegen met 0,7 procent tegenover een eerder gepubliceerde groei van 0,5 procent. De aanwijzingen worden steeds sterker dat de recessie in de VS op de terugtocht is.

"ORLANDO FLORIDA"
Prachtige 5***** bungalow 6 tot 10 personen, alle comfort aanwezig, 1½ mile van Disney World
NOG VRIJ
van 21/7 tot 11/8/'91
huur per week $.1050,00 van zondag tot zondag.
Inlichtingen:
Tel.: 375589 fax. 369797

De lekkerste ROTIE'S
pom, pastel, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

GEZOCHT
HUURHUIS
Voor het gezin van één van onze stafmedewerkers zoeken wij een oppashuis of gemeubileerd huurhuis voor de maanden juni en juli.
Voor aanbiedingen bel:
Demaco N.V.
Tel.: 656225 of 656310 -656140

---

pasfoto di koló! 4 pa 6
HATO - AUGUSTINUS

WANTED FOR RENTAL
3 or 4 bedrooms unfurnished
HOUSE
in quiet neighbourhood
Rent till 4 years. Price range ... All areas considered
Call 36?769

TE KOOP
Mitsubishi Tredia '83, very good cond., manual, airco, stereo, NAf.8.000,-; pottery sale Sat. June 1 10 a.m.-4 p.m.: teapots; soup; tureens; bowls etc.; reggae crafts: hats, bracelets; wardrobe 55x112x175 cm. white, super, NAf.125; studio table; trestle leg, ply. top 80x180cm., NAf.80,-; mirror-hat rack wall unit NAf.25,-.
Tel.: 677707
Bleinheput Abas 135-A.

TE HUUR GEVRAAGD
per 1 augustus 1991
3 of 4 SLAAPKAMER-WONING
in goede buurt
Tel.: 369918

TA BUSKA DAMA DIPLOMA
pa hasi trabou di kas.
Tel.: 677165
614052

Wilt U snel Uw Rijbewijs halen
Bel.: 76454
na 18.00 uur

Wegens vertrek:
OLDSMOBILE Custom Cruiser
(Stationwagon - nieuw model ...), bouwjaar 1983, ... in perfecte staat ...
Vraagprijs f.12.000,-
Tel.: 77976

TE HUUR OP GROTE BERG
Volt. ingericht appartement
Incl. water en gas; excl. licht
NAf. 250 per week
Inl.: tel. 683459

TE HUUR
Gemeubileerd Huis
(Langere periode mogelijk)
Tel.: 689752

Zondag 2 juni vanaf 12.00 uur af te halen
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met sajor lodeh, sambal goreng telor, kip, atjar, saté, frikadel, vlees, sambal goreng kering, pisang goreng, kroepoek, en sambal badjak.
NAf. 16,50 p.p.
Ook hebben wij Bami, en bij de rijsttafel boembos bali vis in plaats van vlees. Ba.Pao, telor asin (zoute eieren).
Fam. Kerger, Caracasweg 9 tel. 683459
Sluiten dinsdag dan ...

Bel niet
Kom direct
MAVO-HAVO-VWO-geslaagden
Maandag 3 juni
9.00 uur v.m.
CURSUS BLINDTYPEN
Speciaal voor jullie.
Duur: 3 juni - 12 juli dagelijks.
Totaal prijs: f. 130,-.
Examengeld f. 30,—
LEM Punda
(t.o. Postkantoor)

TE HUUR
MOOI OPPASHUIS met zwembad
eventueel met auto.
Periode 27 juni tot 28 juli.
Inlichtingen:
Tel.: 614725 (huis) of 639111 (kantoor)

FOR SALE:
POLYESTER YACHT 27 FT.
compass, VHF, Log,
Outboard 8 HP,
4 berths,
7 sails.
Eventually with own mooring dock at Spanish Water.
Phone: 73750

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:
DONDERDAG 06 JUNI 1991 van 07.00 tot 24.00 UUR.
VRIJDAG 07 JUNI 1991 van 07.00 tot 24.00 UUR.
Op de schietbaan WACAO:
DONDERDAG 06 JUNI 1991 van 07.00 tot 24.00 UUR.
VRIJDAG 07 JUNI 1991 van 07.00 tot 24 UUR.
Gevarenzone ... 4000 meter uit de kust.
Op 6 juni te Wacao maximum verheffing ± 5000 ft.

OPENBARE VERKOOP
Op woensdag 3 juli 1991 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van een van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht krachtens rechterlijk bevel:

het tot 26 oktober 2049 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, te "BRIEVENGAT", ter grootte van 391m², nader omschreven in meetbrief 97 van 23 maart 1979, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Willem Heyerstraat 30.

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg te Curaçao en op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
tel. 613199 - 613655

IT'S NEVER TOO LATE TO CHANGE YOUR JOB
Send for free facts. Get your Career Diploma, or Degree...at home in your spare time...without attending class.
Now it's easy to train for a money-making career...or get your Degree...to help you get a better job. Find out what you need to know about any one of these programs with no obligation.
No need to attend classes. Study at home to get your Degree or Diploma. Compare your present salary with the kind of money you could be making in any one of the careers listed below. Check over the business and technical programs that can train you for a new great-paying career or help you advance in your present job.
It's easy! It's fun! You learn from specialists. You need no previous experience for any of the programs listed below. No need to change your daily routine or take time from family or job. Our staff of educators, consultants, administrators, authors and distinguished instructors are specialists in home-study training. You'll be a "class of one" with your exams graded by experts who offer comments and suggestions whenever needed. Get the facts at no cost. Just indicate the program you're interested in and MAIL COUPON TODAY!
CHOOSE FROM 44 CAREER OPPORTUNITIES.
ICS International Correspondence Schools, Dept. ...
Box 1900, Scranton, Pennsylvania 18501, U.S.A.

ASSOCIATE IN SPECIALIZED BUSINESS DEGREE PROGRAMS
60 Business Management
61 Accounting
62 Business Management with option in Marketing
63 Business Management with option in Finance
ASSOCIATE IN SPECIALIZED TECHNOLOGY DEGREE PROGRAMS
67 Electronics Technology
63 Civil Engineering Tech.
62 Mechanical Engr. Tech.
65 Electrical Engr. Tech.

CAREER DIPLOMA PROGRAMS
07 U.S. High School Diploma
59 Gourmet Cooking
38 Medical/Dental Office Asst.
17 Microcomputer Repair
21 Computer Programming
55 Hotel/Restaurant Mgmt.
14 Air Conditioning & Refrig.
12 Interior Decorating
51 Fashion Merchandising
33 Motorcycle Repair
52 Surveying & Mapping
94 Fitness & Nutrition
28 Small Engine Repair
47 Animal Care Specialist
2606 Building Trades
106 General Business
15 Practical English
04 Auto Mechanics
18 Bookkeeping
02 Secretary
13 Professional Secretary
30 Electrician
11 Police Sciences
08 Art
69 Legal Secretary
80 Diesel Mechanics
07 TV/VCR Repair
03 Child Day Care
35 Drafting
53 Travel Agent
16 Wildlife/Forestry Conservation
200C Machine Shop
161 Engineering
41 Journalism/Short Story Writing
40 Photography
42 Dressmaking & Design
56 Computer Programming

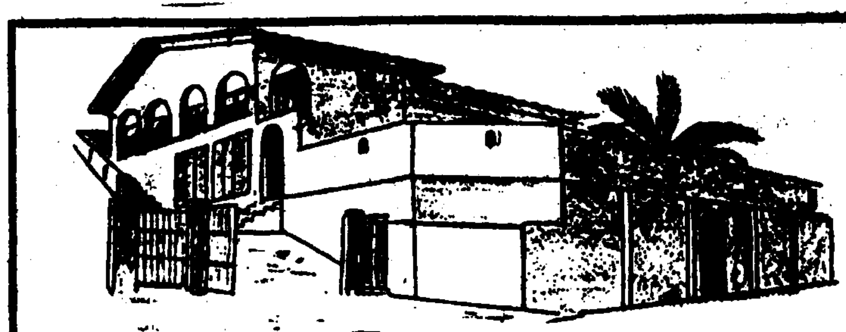
Get Free Information... MAIL TODAY!
Write the number of the one career that interests you
PLEASE PRINT
NAME ... AGE ...
ADDRESS ...
CITY/COUNTRY ...

Boutique Gina
Curacao Caribbean Hotel
Tel.: 625042
Kom en maak een keuze uit onze nieuwe kollektie
gottex
BADPAKKEN
In diverse modieuze kleuren, maat 8 t/m 16.

TE KOOP
WOONHUIS
met apart kantoorpand
Centraal gelegen op ruim 1100 m² eigendomsgrond
Mooie tuin met zwembad
Eventueel inklusief volledig ingericht kantoor
Prijs NAf. 500.000,— k.k.
Informatie: tel. 77115/77274

AUTOMOBIELBEDRIJF
heeft plaatsing voor een
publiciteits medewerkster
VEREISTEN:
— zeer goede contactuele eigenschappen
— minimum HAVO-diploma
— leeftijd: tussen de 25 - 37 jaar
— goede beheersing van de Nederlandse, Engelse en Spaanse taal
— computer kennis strekt tot aanbeveling.
Sollicitaties te richten aan:
DIGNITY HOLDING N.V.
Bankwerkersweg nr. 38

TE KOOP
hooggelegen 2 verdiepingen VILLA
5 slk., 4 badk., 4 zitk., 2 eetk., 2 str., 1 keuken, 1 geot. terras, 1 ... terras, 1 gallerij, garage.
1 appart. 2 slk., 1 zitk., 1 badk., 1 eetk., 1 keuken.
1 appart. 2 slk., 1 badk.
Alles op 1400 m² erfpacht.
Inlichtingen: Tel. 79193.

OPENBARE VERKOPING
Op donderdag 20 juni 1991 des morgens om 10.00 uur, zal ten overstaan van een van de notarissen van het kantoor SMEETS, THESSELING & VAN BOKHORST, of diens waarnemer, te hunnen kantore aan de Emancipatie Boulevard 18, in het openbaar worden verkocht krachtens onherroepelijke volmacht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:
een perceel grond, bekend als kavel nummer 84 van het verkavelingsplan "BEURS", ter grootte van zevenhonderd zestig vierkante meter (760 m²), gelegen in het Tweede District van Curaçao, nader omschreven in meetbrief nummer 368 van één juli negentienhonderd vier en zeventig, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als BEURS kavel nummer 84 en al hetgeen verder daartoe door aard, bestemming of natrekking behoort.
De veiling condities liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage ten voornoemd kantore van Smeets, Thesseling & Van Bokhorst.
Deze condities houden ondermeer in de bepaling, dat van iedere bieder geëvorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie of andere zekerheid stelt.
De executant behoudt zich het recht voor de veiling uit te stellen en op te houden zonder de verplichting daarvoor de reden(en) te noemen.
SMEETS, THESSELING & VAN BOKHORST
Emancipatie Boulevard 18
Alhier.
Tel.: 374222/378222

Ter uitbreiding van onze verkooporganisatie met vertegenwoordigingen van Isuzu, Pontiac, Oldsmobile, GMC, Volkswagen en Mercedes-Benz
Zoeken wij op korte termijn
Twee gegadigden voor de funktie van
AUTOVERKOPER M/V
vereisten:
Goede kontaktuele eigenschappen
In het bezit van een rijbewijs B
en eigen vervoer
Papiaments sprekend
Goede kennis van de nederlandse taal
Leeftijd van 25 tot 30 jaar
Enige kennis van automobielen

Wij bieden een basis salaris met een goede provisie regeling
Indien U denkt de geschikte kandidaat voor ons te zijn gelieve dan telefonisch kontakt op te nemen met de heer G. Pijnacker

ISA SALES & AGENCIES
Stopmelweg 32 Curaçao
Tel: 623377

Schildersbedrijf Francisca N.V.
Tel.: 601099.

BODY MASSAGE RELAX - PARAFINE
Speciaal voor mensen die last hebben van problemen door stress-vermoeidheid, of overgewicht, etc. etc. ook voor sauna.
Bel voor afspraak:
Tel.: 617530 of 672849
Kaya Yanten 19 - Montagne Ab...
Openingstijden: 4.00 - 10.00 n.m.
Zaterdag/zondag 8.00 - 10.00

EILANDGEBIED CURACAO
Het Hoofd van de Dienst voor Arbeidszorg MAAKT BEKEND:
dat op zondag 2 juni 1991
van 9 uur v.m. - 12 uur v.m. op
Landhuis Groot Sta. Martha
PLANTEN en ANDERE ARTIKELEN
TE KOOP ZULLEN ZIJN

OPENBARE VERKOOP
Op woensdag 12 juni 1991, des voormiddags om 10.00 u... zal ten kantore van ondergetekende, krachtens Rechte... bevel de openbare verkoop worden gehouden van:
een perceel grond, gelegen in het Tweede District van Cu...cao op BEURS, uitmakende kavel nummer 58 van het v... kavelingsplan BEURS, ter grootte van 705 m2, omschreve... meetbrief nummer 313 van 5 juli 1974, met het da... gebouwde plaatselijk bekend als BEURS NUMMER 58.
De veilingsvoorwaarden zullen gedurende een week voo... veiling voor belanghebbenden ter inzage liggen ten kan... van ondergetekende en houden o.m. in dat executant ... iedere bieder de overlegging van een garantie kan eisen... waarborg voor de betaling van de koopsom en kosten.
mr. H.A. Sper...
notaris
Neptunusweg ...
telefoon 3743...

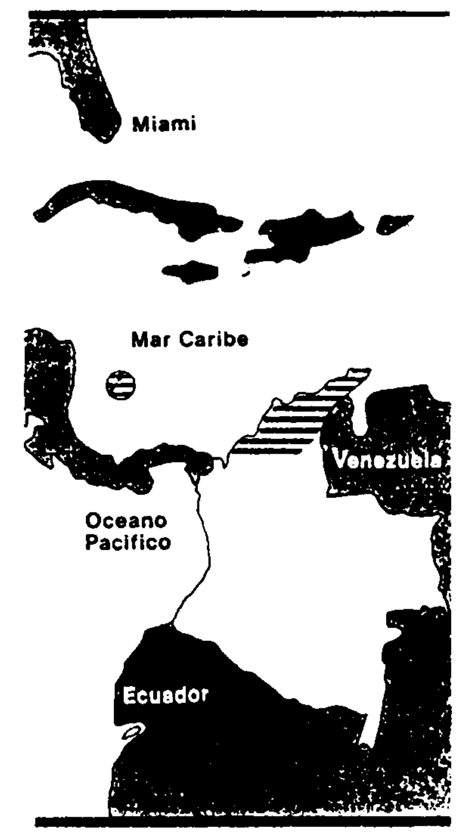
KOSTUUM **Kona** NAAIEN
MARIS STELLA MONTAGNE
OPLEIDING KOSTUUMNAAIEN
TOELATINGSEISEN:
* LHNO-diploma
* LTS-diploma
* ETAO-diploma
* MAVO-diploma
* HAVO 3de leerjaar
* Gelijkwaardig diploma
DUUR:
Het is een 2-jarige mode-opleiding waarin de basis gelegd wordt voor ... carrière binnen de modewereld.
Een stageperiode in het 2e jaar is verplicht.
Na het behalen van je diploma kun je verder studeren in Nederland bij ... M.D.G.O. Mode en Kleding.
AANMELDINGSDATA EN TIJD:
Woensdag : 8.00 - 12.00 uur.
Donderdag : 8.00 - 15.00 uur.
PLAATS:
Beroepsopleiding MARIS STELLA - Montagne Rey 4.
Voor inlichtingen kunt U dagelijks terecht tussen 8.00 - 12.00 uur op
tel. 672239.

KLM
De KLM zoekt
een OPERATIONS OFFICER M/...
Welke belast zal zijn met de controle op de afhandeling van ... vluchten.
Gezocht wordt een energieke, zelfstandige man/vrouw ... sterkende contactuele eigenschappen, analytisch van ge... stressbestendig.
VEREISTEN:
Mavo met wiskunde.
Goede kennis van de Nederlandse en Engelse taal in woord en geschrift.
Ervaring in luchtvaart strekt tot aanbeveling.
Leeftijd: 20 - 35 jr.
Sollicitaties binnen 14 dagen te richten aan:
KLM
T.a.v. Station Manager H.F. VAN DINTHER
Kaya Flamboyant
Brel Curaçao.

ÑAPA
AMIGOE
ZATERDAG 1 JUNI 1991
Weekend Bijlage

MET UITZONDERING van de indrukwekkende koloniale vestingsstad Cartagena en het twee miljoen zielen tellende Barranquilla, waar Nelson Pinedo 'boleros' leerde zingen en Joe Arroyo de salsa verrijkt, is het uitgestrekte Caribische kustgebied van Colombia een incognito. De regio is niet alleen onbekend bij buurlanden als Aruba en Curaçao, waar men vergeten lijkt dat er nog grote huizen, achternamen en vage herinneringen aan tambú (in Riohacha bekend als 'tambor holandes') overbleven van intensieve handels en familie - relaties van weleer. Ook voor veel Colombianen is dit gebied met bergtoppen tot 5775 meter hoog en honderden kilometers ongerepte stranden, niet meer als het Macondo, het scenario voor de boeken van de uit deze regio afkomstige schrijver Gabriel Garcia Marquez.

De Palenque heeft een heel eigen ritme

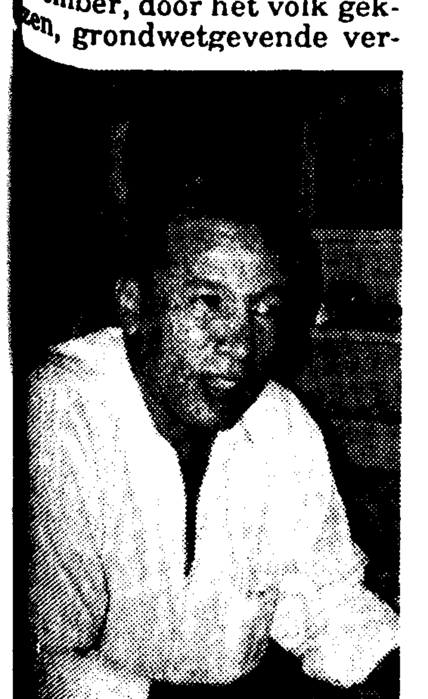
Hoop op regionale autonomie

Caribisch Colombia wil honderd jaar éénzaamheid doorbreken

= door Ieteke Witteveen =

Dat Garcia's beroemde roman *Honderd Jaar eenzaamheid* niet alleen ontsproten is aan literaire verbeelding, leert een bezoek aan deze Caribische kust. Een toeven in de op toeristen wachtende kustplaatsen, een tocht naar moeilijk bereikbare dorpen en gesprekken met bewoners geven een beeld van wat de eenzaamheid voor hen betekent: het onbegrip en het onbekend zijn. Want voor de Colombianen van het binnenland, (de *cachacos*), zijn de *costeños*, de kustbewoners, niet meer dan een volkje dat lettergrepen inslikt en aan de Atlantische Oceaan woont in plaats van aan de Caribische Zee. Maar wat de Costeños het meest verdriet is de tweederangse behandeling door de centrale overheid in Bogota.

Daar moet verandering in komen is de vastberaden mening van veel burgers in dit zeven miljoen inwoners tellende gebied. Niet door radicale acties of het uitroepen van de Caribische Republiek, zoals in de jaren zestig nog geprobeerd werd, maar via de dialoog. Alle hoop is daarvoor gevestigd op de unieke kans die de in december, door het volk gekozen, grondwetgevende vergadering, de *Constituyente* biedt. Via ronde tafelgesprekken, culturele manifestaties en de 'lobby' zoeken de Caribiërs naar meer autonomie als alternatief voor het falende centralistisch geregeerde Colombia.

HECTOR PINEDO MARQUEZ
...interesse in Curacao...

UNIEK

Wat de geboortestreek van de wereldwijdbekende Nobelprijswinnaar uniek maakt is niet de eenzaamheid, maar de culturele rijkdom. Dat is bijvoorbeeld te vinden in de indianenculturen, de etnische verscheidenheid en de steeds vernieuwde muziekritmes van *vallenatos* tot *puyos*, *cumbia* tot *cumbia-son*, van lokale varianten van *rap*, *reggae* tot de *musica terapia*. Het onderscheid tussen uniek en eenzaamheid is markant genoeg. Uniek zijn de de Kogi-indianen, die de cultuur en taal van hun voorouders in stand houden in het gebied van het voormalige Tairona-rijk. Ook de 'patois' sprekende bewoners van de eilanden San Andres en Providencia die jaarlijks in april een Caribische culturele festival, *Luna Verde* organiseren, beantwoorden niet aan het beeld van eenzaamheid. Dat beeld doemt wel op bij een bezoek aan een *Palenque*, in de buurt van Cartagena, destijds als vrij dorp opgericht door opstandige slaven. Wat hadden zij aan al die bezoeken en studies van antropologen en taalkundigen nu zij zelf hun 'papiamentu' vergeten en hun identiteit slechts ontlenen aan de gloriedagen van hun boksheld Kid Pambelé? Het is vooral door de eenzaamheid, de afwezigheid van de staat, dat de nog aktieve guerrilla-groepen, ongestraft electriciteitsmasten onklaar maken of oliepijpen opblazen. Diezelfde eenzaamheid maakte het mogelijk dat de regio, in de jaren zeventig, dubieuze faam verwierf als 'swerelds belangrijkste marihuanaproducent. Het is door dezelfde desinteresse en onmacht van de nationale overheid dat er nu een cholera-epidemie op de loer ligt.

SANTA MARTA

Sinds bij de verkiezingen van vorig jaar de voormalige guerrilla-groep, M-19, in de kustdepartementen een verrassende verkiezingsoverwinning behaalde weet heel Colombia dat de *costeños* verandering willen. Met een belangrijk woordvoerder als de bekende socioloog Orlando Fals Borda in de Constituyente, weten velen ook dat daarvoor de interne politieke, nog uit de koloniale tijd stammende, verhoudingen moeten veranderen ten gunste van de regio. Een van de steden waar de M-19 triomfen vieren is Santa Marta, de noordelijke kustplaats van 200.000 inwoners aan de voet van de Sierra Nevada. Santa Marta en omstreken vormt, met Cartagena, een van de belangrijkste toeristische gebieden van Colombia. Er zijn stranden, goede hotels, je kunt er het landhuis waar Simon Bolivar 161 jaar geleden stierf bezichtigen en het museum over precolombiaanse beschaving of een bezoek brengen aan het nabij gelegen Tairona-park, in toeristische folders aanbevolen als een plek waar 'de mens weer kan leren samenleven met de natuur'. Maar in deze maanden zijn er meer straatventers, meer straatzwervertjes en meer 'embellecedores de zapatos', schoenverfraaiers, zoals de schoenpoetsers hun beroep noemen, dan toeristen. Aan de politiek en de hooggespannen verwachtingen rondom de Constituyente hebben zij geen boodschap. Zij denken terug aan de tijd van de *marimba*, de marihuana-handel, toen het geld nog rijkelijk vloeide of ze dromen over een carrière als die van de uit Santa Marta afkomstige voetbalheld 'El Pibe' Valderama.

M-19

Twee roodwitblauwe vlaggen voor een groot, wit gebouw geven aan waar het kantoor van de voormalige clandestine beweging M-9. We lopen naar binnen, in de hoop op een gesprek. Even later zijn we op weg naar de M-19-leider van het departement, Yamel Riaño. Een paar straten verder, vlak bij de boulevard houdt de advokaat Riaño kantoor. Geen geheime plaatsen en geen schuilnamen meer, wel een volle wachtkamer. De man die onlangs nog het interamerikaanse guerrillabataljon America oprichtte, houdt nu spreekuur voor politieke clienten. 'Ik ben een van de nog weinig overgebleven oprichters van M-19,' stelt Riaño zich nader voor als we, met voorrang, aan de beurt komen. 'Onze overstap naar de legale politiek is geen geaborteerde gewapende strijd, maar een voortzetting van ons streven naar vrede en democratie,' wil Riaño eerst kwijt. Toch was hun politieke overwinning niet mogelijk zonder 'een echte hervormer' als de liberale president Gaviria. 'Gaviria gaf de ruimte voor een verandering in de politieke infrastruktuur,' prijst de ex-guerrillero de voormalige vijand. Het was een politieke doorbraak dat een groep als M-19, na 150 jaar liberaal of conservatief bewind, een ministerpost toegewezen kreeg, én: er kwam een *Constituyente* voor de grondige herziening van de uit 1886 stammende grondwet. 'O.k. het is niet een revolutie waar wij van droomden, maar het is wel een verandering die ons allen ten goede komt.' De in december gekozen, tweeënzeventig leden tellende, *Constituyente* is voor Riaño, zoals voor de meeste Colombianen, allereerst een verbond voor de zo gewenste vrede. 'De 21 eeuw moet een eeuw van vrede worden. Daar is een moderne grondwet, een grondwet van de 21 eeuw voor nodig.'

YAMEZ RIANO
... ex M-19-leider...

De opdracht die de *Constituyente* bij de volksraadpleging van het Colombiaanse volk kreeg luidt: 'de grondwet herzien om de participatie democratie te versterken.' Het termijn van vijf maanden dat de leden daarvoor kregen loopt 5 juli af. Hoe je het bestaande, al eeuwenoude, model van representatieve democratie moet vervangen voor een participatie democratie in moet vullen is een vraag waar gerenommeerde sociaal-democraten noch jonge intellectuelen in het oude Europa tot nu toe een antwoord op weten. Colombia waar deze democratische vernieuwing een kwestie van overleven is, steekt met de vorderingen van decentralisering het oude Europa de lof af. Sinds vijf jaar hebben de gemeenten grote bestuurlijke bevoegdheid en worden burgemeesters gekozen. Nu wordt ook gedacht aan regionale autonomie. Voor de 'cachaco Riaño heeft de verdere verdeling van macht op het lokale niveau prioriteit: 'Via lokale bestuursraden, op het niveau van wijken en dorpen, moeten mensen medebeheer krijgen over openbare voorzieningen, de gezondheidszorg, enzovoort. Meer lokale zeggenschap en beheer over deze voorzieningen verkleint de kloof tussen burgers en staat en burgers en politieke partijen. De staat wordt steeds minder belangrijk, politieke partijen kunnen verdwijnen,' is de visie van de voormalige revolutionaire leider. Hoe weerbarstig de realiteit van decentralisatie en lokale zeggenschap is, horen we enkele kilometers verderop in het vissersdorp Taganga. Daar woont William, een Guajira-indiaan die hier, ver van huis, wat probeert te verdienen aan de toeristen. Net als de meerderheid van dit dorp stemde hij M-19. William werd zelfs M-19 aktivist. Het begon goed: de kersverse M-19 minister Antonio Navarro Wolf vergat Taganga niet. Er kwam geld uit Bogotá voor de gezondheidszorg van deze gemeente. Maar helaas het grootste deel verdween, vermoedelijk in de zakken van lokale partijgenoten. Hoe dan ook William is weer partijloos en hoopt nu dat de *Constituyente* vrede en daarmee meer toeristen naar Colombia en Taganga brengt.

RIOHACHA

Na twee uur reizen richting Venezuela langs de indrukwekkende Sierra Nevada en prachtige stroken kust, bereik je de hoofdstad van het schiereiland La Guajira, Riohacha. Slechts een pier en wat oude handelshuizen in dit stoffige plaatsje van tachtigduizend mensen herinneren aan levendige internationale handel van weleer. Het verliezen van de status van vrijhandelsplaats in de jaren vijftig, bracht slechts meer illegale handel en minder controle op de handhaving van openbare orde. Een week voor onze aankomst was Riohacha in het landelijke nieuws. De bevolking ging massaal de straat op om drinkwater te eisen. Glasscherven op het pleintje getuigden nog van de woede over zoveel overheids-nonchalance. Elsa Maya Rosada (29) kent de problemen van de regio als geen ander. Tot voor kort was deze jonge juriste uit Maicao plaatsvervangend gouveneur van La Guajira. Nu is ze algemeen secretaris en, vertelt ze, als haar regio-genoten, voorstandster van meer regionale zeggenschap. 'Er is sprake van een consensus in onze regio voor meer autonomie' weet deze liberale politicus. 'De voordelen zijn groot: je krijgt veel meer verantwoordelijkheid als departamentale overheid en je wordt bewuster van je eigen mogelijkheden.' Een van de mogelijkheden is meer relaties met Venezuela. Als een voorschot op meer zeggenschap werd onlangs een verdrag gesloten met de Venezolaanse grensstaat Zulia voor culturele uitwisseling en samenwerken bij openbare werken.' Een ander voordeel is volgens Elsa, die ons rondrijdt in een overheidsjeep met Venezolaans nummerbord, 'dat je kunt regeren met mensen die de regio kennen en meer profiteren van je eigen hulpbronnen.' Die eigen hulpbronnen zijn niet alleen maar de vissen, de parels van weleer, schildpadden en de zoutpannen bij Manaure waar de overwegend indianenbevolking zich eeuwen lang van in leven hield. La Guajira blijkt veel gas en kolen in haar bodem te hebben en sinds een jaar of tien halen de multinational EXXON en het staatsbedrijf Carbocol die eruit. Daar moet de regio zelf van profiteren is de mening van de directeur van de Kamer van Koophandel, Hector Pinedo Marquez. Pinedo is een van de belangrijkste niet-politieke voorvechters van de regionale autonomie. Hij verschijnt regelmatig in het nieuws. Met de regionale raad van de Kamers van Koophandel nam hij het initiatief voor een ronde tafelconferentie, eind april in Barranquilla, over dit thema. Voor hem en zijn collega's is het belangrijk te berekenen dat het streven naar meer regionale autonomie niet een kreet is van politici, intellectuelen of van voorvechters voor een eigen culturele identiteit alleen. Het is ook economisch levensvatbaar.

'Schoenverfraaier' in Santa Maria.

In zijn kantoor in een wat achteraf gelegen straatje van Riohacha neemt hij alle tijd om zijn standpunt uit te leggen. Het is immers belangrijk dat er ook op de Antillen kennis wordt genomen van deze nieuwe regionale mogelijkheden. 'We zijn nu erg afhankelijk van Bogota, dat ons bovendien vergeet. We stelden als La Guajira economisch ook niet veel voor. Maar met El Cerrejon (waar de kolen- en gaswinning plaatsvinden, red.) worden enorme winsten gemaakt. Het grootste deel van de gratificaties, 56 %, gaat naar de staat. La Guajira en de gemeenten krijgen de rest. Dat moet omgekeerd worden. Met die eigen financiële middelen kunnen we beter onze eigen zaken behartigen. We willen ons niet afscheiden,' zegt Pinedo om misverstanden te voorkomen. 'We willen alleen een eigen planbureau en eigen mechanismen om beleid uit te voeren.' Of de campagne voor meer autonomie slaagt? Pinedo: 'Wij, van de gezamenlijke Kamer van Koophandel, dragen deze vaandel met de overheden van alle zeven departementen van onze regio en van de eilanden San Andres en Providencia. Samen zijn we zeven miljoen inwoners oftewel 25 % van de totale bevolking van Colombia.'

Ook al lukt die regionale autonomie de Colombiaanse Caribiërs niet in de maand die nog rest, ze bereikten landelijke aandacht voor hun werkelijkheid en ze kregen ook navolging van andere 'tweederangs' regio's. Dit zoeken naar nieuwe wegen voor autonomie en ontwikkeling doorbreekt, wellicht, de honderdjarige Caribische eenzaamheid.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

ZELFS OAS MOET ZICH AAN DE REGELS HOUDEN

"De Tupac Amaru van Suriname"

Commandant Thomas regeert over Tucajana Amazones

BIGI POIKA/PARAMARIBO - Onbewogen hoort commandant Thomas de vragen aan. De militaire leider van de Tucajana Amazones is, zittend voor zijn huis in Bigi Poika, zeker van zijn zaak. "We eisen slechts wat ons toekomt". En de strijdmacht die de Tucajana's tot de orde zou willen roepen wacht een warm onthaal. Want vluchten weigert de commandant. "dan steek ik nog liever Paramaribo in brand".

Suriname heeft zijn eigen Tupac Amaru, de Inca die in de achttiende eeuw in Peru probeerde de indiaanse rechten te herstellen. Van overmoed of angst lijkt bij deze, in een Bermuda gestoken strijder, geen sprake. "Ik heb aan vijftien man genoeg om onze eisen kracht bij te zetten".

De 15.000 Surinaamse indianen - Arowakken, Caraiben en Trio's - zijn in augustus 1989 wakkergeschud. De kaping van een veerboot op de Coppenamerivier luidde de geboorte van de Tucajana Amazones in: het begin van een indiaanse guerrillagroepering. Sindsdien zijn grote delen van zuidwest-Suriname ontoegankelijk zonder toestemming van de Tucajana's.

Recentelijk werd een verkiezingswaarnemer van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), die het district Para tot zijn werkterrein had, zonder opgave van reden de toegang geweigerd.

Op weg naar Bigi Poika, een van de 52 indianendorpen in Suriname, is het verbazingwekkend stil. Langs de rechte, roodgekleurde weg door het oerwoud, die net achter het vliegveld Zanderij (Pengel airport) begint, vertoeven vogels noch apen. Ook op de plek waar twee jaar geleden een SLM-toestel neerstortte met bijna 200 mensen aan boord is het stil, alsof de buren zich niet veilig wanen in de nabijheid van deze door nationaal leger en Tucajana's gefrequenteerde weg.

Een half uur verder is de weg afgezet door het nationaal leger. De verklaring een bezoek te gaan brengen aan Tucajana-leider Thomas, wekt verbazing noch bezorgdheid bij de soldaten: we mogen terstond doorrijden. Niet veel verder begint het gebied waar Thomas de scepter zwaait. Onder een bord met als opschrift: 'Welkom in Tucajanagebied', houden enkele gewapende indianen de wacht, hun semi-automatische FAL- en AKA-geweren losjes in de hand. "Dat is onze pijl en boog", zegt een jonge indiaan lachend.

De weg naar Bigi Poika is slecht onderhouden. Met boomstammen beladen vrachtauto's hebben diepe sporen getrokken. Sinds de komst van de Tucajana's is de prijs van het hout overigens sterk gestegen. Zo leveren wana en barsalocus de indianen respectievelijk 750 en 800 gulden per m3 op. Twee jaar geleden bedroeg dit slechts een kwart.

Aan de Saramacca-rivier is een tweede Tucajana-wachtpost. Ook hier dragen de indianen zonder uitzondering geweren. Des te opvallender is de vreedzaamheid van het een half uur later opdoemende Bigi Poika, waar zo'n 600 indianen wonen. Tientallen verspreid liggende huizen, gemaakt van hout en riet met in het midden een voetbal- en volleybalveld. Activiteit valt er niet te bespeuren. In het oog springt slechts de immense schotelantenne, met een diameter van 2,5 meter, naast het huis van commandant Thomas. Communicatie tot ver over de landsgrenzen van Suriname lijkt geen probleem.

COCAINE

"Ik heb overal mijn vrienden. Als jonge zeeman heb ik tussen 1970 en 1986 gezworven door Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Vooral in Bolivia, Peru, Ecuador en Colombia heb ik goede contacten". Van vermeende betrokkenheid bij de doorvoer van cocaine, die juist in deze maanden wordt geproduceerd, wil Thomas echter niets weten. "Denkt u dat ik zo zou wonen als het wel zo was?". Met controle door politie en douane heeft Thomas dan ook geen moeite. "Zelfs de Amerikaanse drugsagenten zijn welkom".

De 35-jarige leider - geboren op 3 maart 1956 in Casi Pora in het Boven-Suriname-gebied - is niet uit zijn evenwicht te brengen. Bijgestaan door zijn commandanten maro en koen straalt hij vastberadenheid uit. De op zijn borst - precies boven het hart - getatoeeerde duif moet dan ook niet worden misbegrepen. De eisen van de Tucajana's zijn vergaand, en Thomas oogt niet als een man van compromissen.

In februari zette de raad van acht - die overigens 52 leden telt - de eisen op papier. De raad is de politieke vleugel van de organisatie, die officieel een adviserende taak heeft naar de raad van dorpshoofden, het hoogste orgaan van de indianen.

ERNST

In een 'politiek raamwerk' eist de raad het opheffen van de achterstand van de inheemse bevolking. Volgens de voorzitter van de raad, de in Paramaribo wonende Alex Noldus Jupithana, is het de Tucajana's dit keer ernst. "Jarenlang is er met onze rechten gesold. Als oorspronkelijke bewoners van dit land zijn we ruim 300 jaar verwaarloosd, tegen elkaar uitgespeeld, en ligt onze cultuur vertrapt. Nu het volgend jaar vijf eeuwen geleden is dat Columbus Amerika ontdekte en ons abusievelijk indianen noemde - ik spreek liever van inheemsen - is Paramaribo duidelijk gedwongen naar ons te luisteren. Dat dwingen we af met onze wapens".

Volgens Jupithana moet met name de bestuurlijke verantwoordelijkheid van inheemsen toenemen en de economie in hun dorpen worden gestimuleerd. Daarnaast - zo staat in het politiek raamwerk - moet een wet uit 1937 buiten werking worden gesteld, die alle grond van de inheemsen tot domeinland verklaart. Concessies en gronduitgiften moeten ongedaan worden gemaakt, waarbij de regering benadeelde personen smartegeld moet betalen.

Thomas onderstreept de woorden van Jupithana: "vrede kan er slechts zijn als onze economische achterstand is opgeheven, als onderwijs en gezondheidszorg op niveau zijn gebracht. Als daaraan wordt voldaan zijn van ons geen problemen te verwachten. Maar de wapens blijven in Tucajana-handen. Die staan we in geen enkel toekomstig vredesverdrag af".

Over de hoeveelheid strijders en wapens hult Thomas zich in stilzwijgen. En ook over de oorsprong van zijn vuurkracht zegt hij slechts: we zijn altijd jagers geweest. Opvallend is echter de aanwezigheid van het nationaal leger in het gebied. Een enkele legertruck, en de door veel Tucajana's gedragen legershirts met het opschrift nl, maken dat zichtbaar.

Zelfs de OAS-waarnemers die voor de verkiezingen naar Suriname waren gereisd, mochten het 'Rijk van Thomas' niet betreden.

NDP

Bovendien wappert overal de vlag van de aan legerleider Bouterse gelieerde NDP. Jupithana zegt onomwonden zijn mensen een NDP-stemadvies te hebben gegeven. "Van de oude partijen is niets dan slechts te verwachten, terwijl Bouterse net als wij aan het heil van het land denkt. Bovendien is het voor mij evident dat bij Bouterse ook indiaans bloed door de aderen stroomt".

Voor politici van de oude partijen is dit wellicht een bevestiging van hun vermoeden dat de Tucajana's een schepping van Bouterse zijn. De legerleider zou de Tucajana's hebben gecreeerd om het verdrag van Kourou -tussen de regering-Arron/ Shankar en Brunswijks junglecommando - te torpederen.

Jupithana ontkent echter. "Kourou was o[...] ceptabel. We weiger[...] slechts de onbezonnen le[...] van het junglecommando [...] ons politieagent te la[...] spelen. Hoe kan de reger[...] nu beslissen in o[...] gebieden, zonder ons da[...] te kennen?"

En ook Thomas ontkent [...] de leiband van de be[...] hebber te lopen. "Ik heb h[...] wel ontmoet, maar enkel officiële contacten".

Dus u drinkt regelma[...] samen een glaasje? "Ach [...] heb zulke kerels toch n[...] nodig. Paramaribo is een [...] nat".

SADDAM MODERNE SALADIN

Internationaal instituut Strategische studies:

Gevolgen Golfoorlog: duurzaam, onduidelijk

LONDEN - De Golfoorlog heeft de verhoudingen in de wereld duurzaam veranderd maar de gevolgen zijn nog onduidelijk. Dat stelt het Internationaal instituut voor strategische studies (IISS) in een analyse opgenomen in het jaarverslag 1990-1991dat deze instelling woensdag in Londen heeft gepubliceerd. Volgens het IISS is de Golfoorlog veroorzaakt door "volstrekt verkeerde inschattingen" van de Iraakse leider Saddam Husayn, die zich als een "Saladin van de moderne tijd" heeft ontpopt.

De gevolgen van de oorlog laten zich het beste aflezen in zijn betekenis voor de Arabische wereld, de niet-Arabische landen, de "Israelisch-Palestijnse dimensie", de militaire lessen en "de nieuwe tekortkomingen op het gebied van de wapenbeheersing", aldus het in Londen gevestigde instituut. Het IISS heeft in zijn analyses de verwoestingen in Irak en de na de oorlog volgende onderdrukking van de opstand in Irak niet opgenomen.

ARABISCHE WERELD

"De scheidslijnen zijn duidelijker geworden en hebben zich verbreed. De Arabische landen hebben zich gerealiseerd dat zij institutioneel en militair slecht zijn voorbereid op dreigingen zoals die door Irak zijn uitgeoefend". Ze zijn nu bezig een verdedigingssysteem op te zetten waardoor zij minder snel een beroep hoeven te doen op Westerse hulp. De oorlog heeft hun wens versterkt een duurzame oplossing te vinden voor het Israelisch-Arabische conflict.

PALESTIJNSE PROBLEEM

De pogingen om dit conflict op te lossen zouden meer kans van slagen kunnen hebben nu de dreiging van een militair treffen tussen Israel en Irak is verdwenen, omdat het Iraakse leger grotendeels is vernietigd. Bovendien is het Palestijnse probleem door de geallieerden bovenaan de na-oorlogse politieke agenda geplaatst. Washington verkeert in een ideale positie een nieuw politiek proces op gang te brengen en kan politieke en economische dwangmiddelen tegen Israel gebruiken. Het accepteren door Israel van "noodzakelijke compromissen" blijft echter twijfelachtig".

Een les is duidelijk: de Verenigde Staten zijn de enig overgebleven supermacht in de wereld. Maar het is "weinig waarschijnlijk" dat de VS dit "herwonnen prestige" gebruiken als een excuus om overal in de wereld hun wil op te leggen.

REGIONALISME EN SECTARISME VIEREN HOOGTIJ

Gevolgen dood Rajiv Gandhi niet te overzien

Onmetelijk India gaat onzekere toekomst tegemoet

NEW DELHI - Hoe nu verder? Dat is de grote vraag die in India wordt gesteld na de moordaanslag op ex-premier Rajiv Gandhi, zoals die ook werd gesteld na de moord op zijn moeder Indira in 1984 en Mahatma Gandhi in 1947,een maand na de onafhankelijkheid van India.

Het land, in omvang zo groot als West-Europa en met een bevolking van ruim 800 miljoen mensen, kent een grote verscheidenheid aan volkeren waartussen de tegenstellingen de laatste jaren steeds scherp[er] zijn geworden. India werd bijeengehouden door de Gandhis Congrespartij, nagenoeg de enige landelijk[e] partij die in alle deelstaten is vertegenwoordigd. De Congrespartij is gedurende de 44 jaar van onafhankelijk tot 1989, zo'n veertig jaar aan de macht geweest. De partij heeft de laatste jaren echter veel aan prestige ingeboet en het regionalisme en sectarism[e] nemen toe.

Onder escorte van zwaar bewapende 'Zwarte kat' commando's, draagt Rahul Gandhi de urn met de as van zijn vermoorde vader Rajiv op weg naar Allahabad waar de Ganges en Yamuna-rivier samenkomen.

De pacifistische onafhankelijkheidsstrijder Mahatma Gandhi werd door een hinduistische nationalist vermoord die het niet kon verkroppen dat het voormalige Brits-Indische rijk in 1947 werd gedeeld in een islamitisch Pakistan en een seculier India waar overwegend hindus wonen. In 1984 werd Indira Gandhi, geen familie van de Mahatma, door een sikh vermoord. De Sikhs vormen een geloofsgemeenschap van circa 15 miljoen zielen in India die voornamelijk in de deelstaat Punjab wonen en een eigen staat Khalistan ('land van de zuiveren') willen. Ook de inwoners van de overwegend islamitische deelstaat Kashmir willen zich van India afscheiden.

CONFLICT

Het is nog niet bekend wie verantwoordelijk is voor de aanslag op Rajiv. Sikhleider Jagjit Singh Chohan zei niet te weten wie hiervoor verantwoordelijk is. Ook het hoofdkwartier van de Srilankaanse bevrijdingsstijgers van Tamil Eelam (LTTE) in Londen ontkende, evenals het bevrijdingsfront van Jammu en Kashmir (JKLF), iets met de aanslag te maken te hebben.

Het immer aanwezige conflict tussen moslims en hindus laaide de laatste jaren op door het streven van de hinduistische Bharatiya Janata Partij (BJP) een moskee af te breken. Alleen al in 1990 zijn in India zo'n 6.000 mensen om het leven gekomen bij botsingen tussen hindus en moslims en aanslagen van separatisten.

De opkomst van de BJP bleek tevens een geduchte bedreiging voor de Congrespartij die bij de verkiezingen van dit jaar een nek-aan-nekrace moest voeren. Met de onverwachte dood van Gandhi zijn alle verkiezingsvoorspellingen in een klap waardeloos geworden.

SYMPATHIESTEMMEN

Waarnemers menen nu dat de kans groot is dat bij de volgende verkiezingsronden, die eerst deze week gehouden zouden worden, maar nu zijn verschoven naar juni, de Congrespartij veel sympathiestemmen zal trekken. In 1984 gebeurde dit ook nadat Indira Gandhi werd doodgeschoten en de politiek onervaren Rajiv in haar voetsporen trad. De Congrespartij kreeg toen voor het eerst in haar bestaan de absolute meerderheid in het parlement.

Nu er definief een einde lijkt te zijn gekomen aan de Nehru-Gandhi-dynastie en aan het leiderschap van de Congrespartij, rijst in India de vraag of en hoe de partij, het samenbindend element in de samenleving, moet overleven. Gandhi's zoon Rahul die af en toe een partijbijeenkomst bezocht, is nog maar 17 jaar en lijkt vooralsnog geen serieuze kandidaat. Binnen de partij staat een aantal politici te popelen om de plaats van Gandhi als leider in te nemen. Waarneme[rs] houden dan ook rekeni[ng] met een interne machtsstr[ijd] waardoor de partij uite[en] zou kunnen vallen.

Anderzijds maakt de do[od] van Gandhi in principe [de] terugkeer mogelijk v[an] een groot aantal ex-congr[es]leden, zoals ex-premier V.P. Singh en waarnemend pre[mier] Chandra Shekhar [die] ooit de partij verlieten om[dat] ze Gandhi niet konden [uit]staan. Singh voerde in 19[89] met zijn Janata dalpartij ca[m]pagne tegen de fraude [en] corruptiepraktijken on[der] Gandhi. Er circuleerden [ge]ruchten dat Shekhar m[et] zijn aanhangers zou willen terugkeren naar de Congre[s]partij.

Met de dood van Gandhi [is] ook voor de BJP een belang[]rijk verkiezingspunt ver[]dwenen, namelijk het ver[]wijt aan het adres van Gan[]dhi dat hij gedurende [zijn] regeerperiode van 1986 [tot] 1989 niets tot stand heeft gebracht. De BJP en talrijke linkse partijen waren [een] toevlucht geworden voor con[]gresleden die het niet eens waren met Gandhi's meer liberale westerse regeerstijl waarbij hij oude socialistische principes van de partij overboord gooide. Mochten deze mensen willen terugkeren naar de moederschoot, dan zal de machtsstrijd binnen de partij er niet minder op worden.

Als de Congrespartij terug keert naar haar oude waarden, dan is de kans groot dat kiezers die eerder hadden afgewend weer terugkeren. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden van de 120 miljoen moslims die traditioneel op de seculiere Congrespartij stemden, maar in 1989 hun steun gaven aan Singhs Janata Dalpartij uit onvrede over het slappe optreden van Gandhi gedurende de crisis rond de moskee in de stad Ayodhya die de BJP wilde afbreken om er een hindutempel te bouwen.

JO ANEMAET: "ZES JAAR DIENEN ZONDER VERLOF"

Ronselen in de kunuku met een fles jenever....

Curaçaose jongens naar de Oost op zoek naar werk en avontuur

= door Nel Casimiri =

JO ANEMAET
... anno 1991...

IN 1919VERTROK mijn schoonvader, een jongen van 22 jaar, als fuselier van Curacao naar Nederlandsch Oost-Indië. Hij had in 1915getekend voor de Koloniale Troepen, 'zowel in als buiten Europa'. Hoe komt een Curacaose jongen erbij om te tekenen voor een dienst in een land zo ver weg en zo onbekend voor bijna iedereen in zijn omgeving? Hij was niet de enige. Veel Curacaose jongens gingen naar Oost-Indië. Waarom? En wat is veel?
Hij had al eerder geprobeerd van Curacao weg te komen. Daarover kon hij prachtig vertellen. Hij had meegeholpen bij de bouw van een houten boot die toen hij klaar was met een grote groep mannen naar Cuba zou gaan. In de suiker was geld te verdienen. Omdat hij geholpen had, mocht hij ook mee. Dat vond hij heerlijk. Maar zijn moeder niet. Die verbood het hem omdat ze zeker wist dat zij hem dan nooit meer terug zou zien. Zo ging hij niet met de boot mee naar Cuba, maar bleef op Curacao en nam dienst als fuselier. De boot bereikte Cuba nooit, maar verging, met iedereen die aan boord was. En terwijl hij in Fort Amsterdam gelegerd was, werd zijn moeder ziek. Hij kreeg geen verlof. Toen hij uiteindelijk mocht gaan, was het te laat.

Van al die jongens die van Curacao naar Oost-Indië vertrokken, zijn de meesten overleden. Wel wonen hun kinderen, met een Indische, Europese of Curacaose moeder, en kleinkinderen vaak weer op Curacao. Langzamerhand zijn de gezinnen weer teruggekeerd naar hun eiland. Veel Curacaoënaars zijn geboren in Oost-Indië, maar meestal weten ze het niet eens van elkaar.

ST.MAARTEN

Jo Anemaet vertelt het hoe en waarom van die dienst in Oost-Indië. Hij komt van Sint Maarten en nam ook dienst bij de Koloniale Troepen, zij het pas een vijftien jaar later. Hij vervulde die dienst ook in Oost-Indië, maar keerde na de oorlog als marinier terug naar Curacao waar hij tot zijn pensionering bleef. Nu wwoont hij de ene helft van het jaar in Nederland, de andere helft, wanneer het koud wordt, op Curacao. Jo Anemaet is zeer bekend in onze gemeenschap als kunstschilder. Hij schildert Curacao, de landhuizen en de stadsgezichten, de kunukuhuisjes en de baaien, maar bij hem thuis, hier en in Nederland, hangen de pasars en de sawahs aan de muur, zitten de tekeningen met vergezichten op verschillende eilanden in zijn mappen, ruik je de trassie in de keuken.

Jo Anemaet: 'In die tijd van in en vlak na de Eerste Wereld Oorlog, heerste er hier een grote werkloosheid en toen hebben op Curacao eigenlijk verschillende jongens besloten te tekenen voor de Koloniale Reserve. Het was de enige uitweg. Je kunt het zien als een soort ronselen, maar dat was het toch niet. Er was daarvoor een soort 'ronsel-soldaat'. Ik heb hem later goed gekend. Hij kreeg een fles jenever mee en ging de kunuku in, naar Bandabou of Bandariba, en ging daar ergens aan een tafeltje zitten praten met jonge jongens. Soms werden die jongens zo dronken dat ze tekenden terwijl ze niet eens wisten waar ze hun handtekening onder zetten. Een Curacaoënaar is erg honkvast. Dan hadden ze later spijt en zeiden ook dat ze niet wisten wat ze getekend hadden. Maar ze hadden een handgeld gehad en dat was meteen opgemaakt. Dat konden ze nooit terugbetalen, dus ze bleven in dienst. Na een eerste handgeld moest je als je tijdelijk was goedgekeurd na veertien dagen terugkomen voor een herkeuring. Pas als je daarvoor werd goedgekeurd, kreeg je je geld'.

KEURING

'Je kon als Antilliaan ook op de boot stappen en voor je overtocht werken en dan naar Nijmegen gaan voor de keuring en je daar te laten inschrijven om naar Indië te gaan. Vooral vanuit Suriname was daarvoor een grote toeloop. In Suriname werden er veel afgekeurd. Die gingen zelf naar Nederland, lieten zich daar nog eens keuren. De keuring in Nijmegen was veel soepeler en daar werden ze wel aangenomen. Die werden ook niet geronseld zoals De Jong in zijn boek schrijft. Ze hadden van de mogelijkheid gehoord en zijn zelf gegaan. En ook de andere manier was geen ronselen. Het was gezellig praten bij een borrel en dan tekenen'.

'En zo kwamen ze uiteindelijk in Indië terecht. Dat ging niet rechtstreeks vanuit Curacao. Hier werden ze gekeurd en aangenomen. Daarna gingen ze naar Nederland, naar Nijmegen. Ze kregen vierhonderd gulden handgeld als ze voor vijf jaar tekenden. Dat geld mochten ze weggooien, alles mee doen wat ze wilden, kleren kopen, wat ook. De meesten kochten meteen een buitenmodel tenue, ringen en horloges, e.d. Vierhonderd gulden was veel waard indertijd. In 1920-1925 spraken de meeste Antillianen geen Nederlands. Ze spraken alleen Papiamentu en waren vaak nooit op school geweest. Ze moesten leren schrijven. De oude Pedro kon dat wel. Hij had dat in San Willibrordo geleerd. Hij had ook al op Curacao leren timmeren. Maar toen ik hem voor het eerst ontmoette was hij al burger en al getrouwd met Truus. Hij had eerst zijn zeven jaar gediend en daarna is hij i.p.v. bij te tekenen overgestapt naar het gevangenis wezen. Dat gebeurde vaker. Er was behoefte aan personeel voor bepaalde functies in de burgermaatschappij, en soort semigouvernementsbetrekking'.

GEEN OPLEIDING

'In Nijmegen kregen ze geen opleiding. Je moest wachten tot er een transport kon worden samengesteld. Zo'n transport bestond uit ongeveer 50 man. Tot die tijd liep je daar een beetje rond. Je kreeg ook een eerste opleiding voor militair, wat marcheren enzo. Je kreeg geen geweer of iets dergelijks. Ik zelf heb wel een half jaar een opleiding in Nijmegen gehad. Ik tekende voor de Genie. Dan kreeg je wel een vluchtige opleiding, maar dat stelde ook niets voor. De eigenlijke opleiding kreeg je in Indië, in een depot. De enige van hier met een goede opleiding, hij had MULO of zo, die ik ken was De Jongh. Hij is later assistent-apotheker geworden. De meeste Antillianen in Indië waren tijdgenoten van de oude Pedro. Van veel bekende families zaten de vaders of grootvaders in Indië. Ik kende bijvoorbeeld Philipa, Casimiri, Lebacs, Elisabeth, Francina, Sevans, Giterson, Haus, Leito, Daantje, Cijntje, Wiel, Beaumont, Nicasia, Rosal, Francisca. Die kwamen allemaal van Curacao. En misschien ben ik er nog een stel vergeten'.

'De Anemaets kwamen van de Bovenwinden. Ik was een heel ander figuur. Ik heb getekend vanwege de grote werkeloosheid in Nederland. Ik dacht dat Indië meer mogelijkheden bood dan waar ook. Ik tekende ook maar voor drie jaar. Dat was in 1930. Na mij kwam in 1935 mijn broer Toon en in 1939 mijn jongste broer Kees. Ik was de oudste'.

Zaten er nog meer Bovenwinders?

'Voor zover ik weet niet. Ja, nog een neef van mij. Die was op Statia geboren, maar hij was net als ik in Nederland grootgebracht. Hij heeft eerst in Breda de Koninklijke Militaire Academie gedaan en is toen als officier uitgezonden. Zijn moeder was een Curacaose, zijn vader een Hollander. De meeste Antillianen, enkelen uitgezonderd die kader zijn geworden, hadden geen schoolopleiding. Phelipa was brigadier, Beaumont was sergeant en De Jongh was onderluitenant. De rest was 'soldaat zonder vooruitzichten'. In Suriname waren betere scholen en Surinamers lagen ook beter door hun grotere kennis van de Nederlandse taal'.

Kreeg je ook een schoolopleiding in dienst?

'Je kon de korpskaderschool bezoeken. Die was erop gericht. Je leerde Nederlands schrijven, ook de Nederlanders. Wat je precies leerde, in welke graad, lag eraan hoever je was. Je leerde ook rekenen, breuken e.d. en met geld rekenen. Sommen als: 'Hoeveel kwartjes gaan er in een gulden?'
Er is sinds die halve eeuw geleden zoveel veranderd. Alles is zoveel vooruit gegaan. Het is nu niet meer voor te stellen dat er mensen waren die niet konden lezen of schrijven'.

PEDRO CASIMIRI
...Batavia 1919...

VIJF JAAR

'Je tekende voor vijf jaar. Na vijf jaar mocht je bijtekenen voor zes of voor drie jaar. Dan kreeg je eerst een nieuwe keuring. Na zes jaar ging je met verlof naar Nederland. Daarvan ging twee maanden af voor de bootreis. Dan bleven er nog vier maanden in Nederland over. Als je op Curacao tekende en je ging naar Indië, had je recht op een vakantie naar Curacao. Reisde je vanaf Nederland meteen door naar Curacao, dan zat die reistijd er ook nog bij en bleef er weinig verloftijd over. Het lag eraan waar je getekend had. Ze moesten je terugbrengen naar de plaats waarin ze je aannamen. Dat gebeurde ook. Van Francina weet ik dat hij naar Curacao is teruggekomen. Van de anderen weet ik het niet precies. Een hele hoop bleven in Nederland'.

Zaten de Antillianen verspreid over heel Indië?

'Over het algemeen zaten ze bij elkaar. Daarom heb ik ze ook leren kennen. Er waren twee compagnieën, waar de Antillianen in geconcentreerd zaten, een in Djokjakarta op Midden-Java en een in Batavia. Een hoop dienden op Meester Cornelis (bij Batavia). Daar kwam ik ook Pedro tegen, als burger. Alleen als je kader was, dan diende je verspreid of op eigen verzoek. O ja, en toen ik in Malang was, diende Wiel bij mij. Maar als regel zaten ze bij elkaar'.

Pedro is uit dienst gegaan en burger geworden. Gebeurde dat veel?

'Met een hele hoop, maar ik ken ze niet meer. Ik had met Pedro een beter contact. Ik kwam hem tegen op doorreis en hij nam mij toen mee naar huis. Wie schetst mijn verbazing toen ik hem zoveel jaren later weer op Curacao zag lopen. En wat bleek, Poule, mijn vrouw, ik ben in 1946 getrouwd, na de oorlog, kende hem ook. Uit Indië.
Antillianen klitten wel aan elkaar. Ze trokken met elkaar op. Ze maakten ook veel ruzie. Ze konden elkaar geen dag tegenkomen of er was ruzie. Ik had niet zo'n band met ze. Ik hoorde al heel jong bij het kader. Zij waren allemaal ouder dan ik. Je mocht niet met minderen omgaan, maar ik deed het wel. Ik trok me daar geen donder van aan'.

GECAPITULEERD

'Toon, Kees en ik zijn militair gebleven en als zodanig gepensioneerd. In de oorlog zijn we afzonderlijk gecapituleerd en door een toeval in hetzelfde kamp terechtgekomen en we zijn bij elkaar gebleven door het toepassen van bepaalde bijzonderheden.(b.v. als er twee op transport werden gesteld en een niet, ging ik ertussen staan. De Jappen keken niet naar het nummer. Ze telden. Waren ze bij twintig, dan werd de rest weggestuurd. We wilden bij elkaar blijven. Als er een weg moest, de andere twee niet, ging hij stiekum uit de rij weg. De Jappen pakten dan een willekeurige ander. Zo zijn we steeds bij elkaar gebleven.)
Na de krijgsgevangenschap hadden ze lui nodig om vrouwen van het ene kamp naar het andere te brengen, waar ze beter beschermd zouden worden. Daar heb ik me vrijwillig voor opgegeven met mijn broers, zo bleef de groep in stand. Toen hadden ze mensen nodig om een groep Indische krijgsgevangenen bij Morotai te screenen. Morotai is een eiland. Daar lag een grote vloot van Amerikanen, Engelsen en Australiërs. We kwamen op dat eiland en kregen tenten en wapens. Daar heb ik Bikker weer ontmoet. Hij was uitgezonden met de Rode Kruis-soldaten. Bikker was Brigadier, met o.a. Evertsz. Die naam heb ik onthouden, maar er waren er meer, ook dames. Er is een boek over geschreven. (door dhr.Rosheuvel, een uitvoerige recensie hiervan verscheen eerder in Napa red.) Wij hebben kamp voor ze gemaakt'.

'Evertsz is daar gebleven. Hij is getrouwd met een Ambonese vrouw die de militaire Willemsorde heeft gekregen voor haar heldhaftige gedrag in de oorlog tegen de Jappen, samen met Kokkelink. Evertsz is nog een tijd teruggeweest op Curacao, maar later weer naar Nederland gegaan. Zo klein hé, kom je ze hier op Curacao weer tegen'.

ZIEKTEVERLOF

'In 1949 ben ik voor het eerst weer teruggekomen in Nederland, na zoveel jaar. Met ziekteverlof. Na de krijgsgevangenschap werd ik gekeurd, kreeg een geweer in mijn handen en moest weer vechten. We mochten niet landen met die groep op Java. Toen hebben ze ons maar ingezet op Celebes, om daar de boel schoon te maken. Kun je nagaan. Als ik toen wist wat ik nu weet, had ik het nooit gedaan. In die tijd heb ik ook Wesselink meegemaakt, alleen hij zat op de andere poot van Celebes. Hij zat in Makassar, ik in Kendari. Waar wij zaten, op die poot van Celebes, groter dan heel Nederland, hebben we een mooie tijd gehad. We patrouilleerden met een boot. Ik heb meegedaan met de politionele acties tot 1949. Mijn vrouw en zoontje had ik naar Nederland gestuurd omdat ik bang was dat de kazernes overvallen zouden worden. Totdat Wesselink kwam. Hij heeft daar goed schoon schip gemaakt. Ze hebben hem veel kwalijk genomen. Hij is erg verguisd. Maar dat is typisch Nederlands. Ze draaien het zo om dat ze gelijk krijgen. Maar hij is pas verguisd nadat hij schoon schip had gemaakt. Toen had het opeens anders gemoeten. Maar toen ze de kans hadden het anders te doen, deden ze het niet. Achteraf weten ze het allemaal zo goed. Maar dat is verleden tijd. Ik kreeg ziekteverlof. Daarbij heb ik geslofd. In krijgsgevangenschap hielp ik de dokter, een zekere Eefkens. Wij zorgden dat hij spullen kreeg als hij ze nodig had. Toen zat daar ook dokter Davis, die nu hier in Brievengat zit. Ik kwam Eefkens tegen. Die vroeg: 'Hoe gaat het? Ben je al met verlof geweest?' 'Nee'. 'Morgen melden op ziekenrapport'. Hij onderzocht me en zorgde voor opname. Voor observatie. Een heerlijke tijd. Na veertien dagen besloot de dokter: 'Wij sturen jou naar huis met het hospitaalschip, de *Willem Ruys*.' Ik heb een heerlijke reis gehad. Het was geen transportschip. Ik reisde gewoon als passagier naar Nederland met ziekteverlof, terwijl ik gezond was. Zonder bijbedoelingen hebben we elkaar geholpen. Hij stond altijd klaar. Een fijne kerel. Ik kwam in 1949 in Nederland aan en ik heb nog tot 1951 bij de stoottroepen gediend in de Isabella-kazerne in Den Bosch. Daar kwam toen een rondschrijven waarin stond dat degenen die in de West geboren waren en daar voor onbepaalde tijd gedetacheerd wilden worden bij het Korps Mariniers konden solliciteren. Dat heb ik gedaan en ik ben toen uitgezonden'.

'In 1951, na 32 jaar, ik moest nog veertig worden, keerde ik terug naar de Antillen. Ik was acht jaar oud toen we naar Nederland gingen. In 1956 ben ik voor het eerst weer op Sint Maarten gekomen, met de mariniers. Het was nog precies zo als toen ik wegging. Er waren geen hotels en dat soort flauwekul. De Pasang Grahan was het grootste hotel, verder was er niets. Curacao was iets meer uitgebreid, maar niet zoals hét nu is. Er was een huizentekort. Toen ik hier aankwam moesten we eerst in een hotel. Dat kostte, in 1952, Naf.200,- pp.

Zelfs Frans, die vier jaar was, moest 200 gulden betalen. En voor Paula van vier maanden f.50,- voor wat sinaasappelsap dat zij zelf moest kopen. Toen was mijn salaris net f. 1000,-. Hotel Soerabaja bestaat nu niet meer. Ze vroegen f.200,- omdat ze mensen van Werkspoor hadden en die betaalden dat grif. Die hadden daarvoor ieder een eigen kamer. Wij moesten onze kamer met zijn allen delen. Toen heb ik een huis kunnen huren van een andere marinier, die naar Nederland vertrok, in Marchena. Die buurt werd later slecht, maar in 1951 was het een hele nette buurt. Knoppel, Elassais, ze komen allemaal daar vandaan. Later zijn we verhuisd naar San Fuego. Daar werd toen grond verkaveld'.

LUI UIT DE WEST

'Als er in Batavia een nieuw troepentransport aankwam kwamen mensen uit Batavia je opzoeken in de kazerne. Zij vroegen of er ook Antillianen bij waren. Neen, het woord Antillianen bestond in die tijd nog niet. Ze vroegen of er Curacaoënaars

Vervolg op pag. 9

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Wat eten peuters van 1-4 jaar ?

= door Olivia Wong Loi Sing =

HET IS GOED om extra aandacht aan de voeding van kinderen te besteden. Voor de ontwikkeling, groei en activiteit en om de weerstand van het kind te vergroten is goede voeding het belangrijkste en onmisbaar. Een kind leert voortdurend, het ontdekt zichzelf en zijn omgeving; het gaat kruipen, lopen, klimmen en springen; het begint te praten. Een gezond kind is erg actief. Hij heeft daar energie voor nodig en deze haalt hij/zij uit zijn eten.

Het gaat er dan niet alleen om de hoeveelheid, maar ook om de kwaliteit van de voeding. Er zijn tabellen gemaakt die aangeven hoe snel een kind groeit. Met het langer worden neemt het gewicht toe. De waarden die in deze tabel genoemd worden zijn gemiddelde waarden. Er zijn natuurlijk kinderen die wat langzamer groeien dan hun leeftijdsgenootjes of wat sneller.

De een blijft dus korter en de ander wordt langer. Dit heeft te maken met de erfelijkheid. Een kind van 1 jaar weegt drie keer zo zwaar als toen hij geboren werd en is anderhalf keer zo lang. Na het eerste jaar gaat de groei minder snel, een peuter groeit in 1 jaar tijd ±10cm en neemt 2 kilo in gewicht toe.

leeftijd	gewicht (gemiddeld)	lengte
pas geboren	3.5 kg	50 cm
1 jaar	10 kg	75 cm
2 jaar	12 kg	85 cm
3 jaar	14 kg	95 cm
4 jaar	16 kg	105 cm
6 jaar	20 kg	115 cm
10 jaar	30 kg	140 cm

En kind komt langzamerhand steeds meer in contact met mensen en nieuwe dingen. Het gaat van alles ontdekken en raapt alles wat hij vindt, ook op straat, op en stopt dat in zijn mond. Het gevolg is dat hij in aanraking komt met ziektekiemen.

Om niet direct ziek te worden en om snel te herstellen bij ziekzijn, moet het lichaam een weerstand opbouwen. Een goed samengestelde maaltijd draagt stoffen (vitamines en mineralen) bij die de weerstand helpen bouwen.

EETPROBLEMEN

De maaltijden zijn belangrijke momenten van saamhorigheid in een gezin. Het is daarom goed dat kleine kinderen dat samenzijn meemaken. Een belangrijke reden om een kind zo gauw mogelijk mee te laten eten aan tafel is dat zien eten doet ook eten. Sommige kinderen laten zich alles voeren of eten probleemloos hun bord leeg maar er zijn ook kinderen die weigeren te eten. Heel vaak worden de ouders bezorgd en boos omdat ze weten dat het kind bepaalde voedingsstoffen nodig heeft. Met als gevolg dat de sfeer gespannen raakt aan tafel en de maaltijd wordt een strijd tussen ouders en kind.

Het kind kan weigeren om te eten uit koppigheid, maar ook omdat het geen trek heeft.

KOPPIGHEID

In de kinderperiode van 0-4 jaar vertoont een kind heel duidelijk een eigen wil (dat hoort bij de ontwikkeling) Deze eigen wil komt ook tot uiting bij het eten. Hoe bezorgder de ouders worden des te koppiger wordt het kind. Vaak wint het kind de strijd door het voedsel te blijven weigeren, en uitspugen.

Soms zijn zulke eetproblemen al te vermijden wanneer de ouders het kind de kans geven zijn eigen wil kenbaar te maken en als ouder daarmee dan ook rekening houdt. Daarbij worden de grenzen natuurlijk bepaald door de ouders.

Ouders vinden er vaak ook baat bij als het kind bij het eten wordt betrokken. Bijvoorbeeld door het zo nu en dan eens te laten te kiezen wat er die dag op tafel zal komen of wat hij zelf wil eten.

Soms zijn de combinaties die een kind kiest onbegrijpelijk voor volwassenen maar ze kunnen samen wel de juiste voedingsstoffen opleveren. Het zal zeker een keer voorkomen dat er niet de juiste en genoeg voedingsstoffen inzitten maar dit zal een kind niet schaden.

Het is goed om een peuter zelfstandig mee te laten doen, dat vindt hij vaak prachtig. Een voorbeeld is: hem zelf zijn boterham te laten besmeren en beleggen, zelf laten eten i.p.v. voeren. De hoofdzaak is dat de ouders geen extra aandacht besteden aan het al dan niet eten van de peuter en zich niet bezorgd tonen.

'IK LUST HET NIET...'

Het komt voor dat een kind iets lekker vindt — soms gebeurt dat van de ene dag op de andere. Een kind moet in het begin aan veel smaken wennen: het heeft geen zin om boos te worden, geef het kind daarvoor de tijd en dring niet te veel en te lang aan. Wanneer het kind bepaalde voedingsmiddelen worden opgedrongen die hij op dat moment echt niet lust, is er een kans dat het later een lastige eter wordt, die een hekel heeft aan allerlei gerechten. Hij heeft er immers een slechte herinnering aan.

Een goed voorbeeld van de ouders is heel belangrijk.

Geven de ouders blijk van tegenzin dan is er voor een kind aanleiding om weinig dingen lekker te vinden. Het kind gaat het meestal opnieuw proberen als de ouders het lekker vinden.

Om een kind aan een smaak te laten wennen is het gerecht dat het niet lekker vindt te mengen met iets wat het wel lust.

HOEVEEL MOET EEN PEUTER ETEN?

Heel vaak vragen ouders zich af hoeveel een peuter moet eten. Als een kind veel eetlust heeft dan kan dit samenhangen met een periode van snelle groei of met extra veel activiteit van een beweeglijk kind.

Wanneer een kind door dat vele eten niet te dik wordt, is er niets aan de hand. Het is in principe nauwelijks mogelijk een algemene richtlijn te geven want ieder kind is anders. Elk kind geeft meestal zelf wel aan of hij genoeg heeft gegeten. De beste maatstaf is zijn eetlust. De eetlust is een signaal van het lichaam dat het nieuwe energie nodig heeft en wordt ook bepaald door de activiteit van de peuter.

Hoeveel een kind nodig heeft hangt dus af van de behoefte aan energie. De hoeveelheid die een kind eet kan verschillen. Er zijn momenten in het leven van een peuter waarop het kind nauwelijks groeit en staan tegenover perioden waarin er sprake is van duidelijk merkbare groei. Tijdens een periode van groeistilstand is de eetlust wat kleiner dan wanneer een kind hard groeit.

Rustige kinderen hebben meestal wat minder nodig dan hele drukke kinderen. Kortom als een kind voldoende groeit en in gewicht toeneemt, en als het bovendien actief is dan kan worden aangenomen dat het kind voldoende eet.

Het kind geeft zelf aan hoeveel het wil eten en ook wanneer. Een kindermaag is klein daarom is het belangrijk om het bord niet te overvullen, kleine porties geven, en verspreid over de dag. Er moet alleen voor worden gezorgd dat de **voeding van kwaliteit** is.

VOEDING

De voedingsmiddelen die belangrijk zijn voor de levering van energie, groei en weerstand worden ondergebracht in 4 groepen. Voor kleine kinderen die een kleine maag hebben moeten de voedingsmiddelen uit groep 1 en 2 meer nadruk krijgen dan uit 3 en 4. Naarmate een kind ouder wordt en grotere porties aankan zal hij meer aardappelen en brood gaan eten. Als een kind de volgende hoeveelheden eet dan is hij in zijn behoefte aan alle voedingsstoffen voorzien.

Groep 1: **melk, melkprodukten, kaas, vlees, vis, kip en ei.**

Ze zijn allemaal rijk aan eiwit en verschillende vitamines en mineralen. In vlees zit veel ijzer en melk en melkprodukten zijn de grootste bron van kalk. Een groeiend kind heeft die kalk hard nodig. Gebruik daarom elke dag melk of een melkprodukt, zoals yoghurt, pap en elke dag kaas.

Behoefte per dag bij kinderen 1-4 jaar: 4 bekers melk, 1 plak kaas, 50-75 gram vlees.

Groep 2: **Groenten en vruchten.**

Ze leveren vitaminen vooral vitamine C, en allerlei mineralen. Ze bevatten voedingsvezel dat belangrijk is voor de stoelgang. Er moet gezorgd worden voor voldoende variatie want elke groente en fruit is weer anders van samenstelling. In plaats van een vrucht kan ook vers geperst vruchtensap of uit pak of fles worden gegeven.

Behoefte per dag kinderen 1-2 jaar: 1-2 groentelepels groenten (gaar) en 1 stuk fruit. 2-4 jaar: 2 groentelepels groente en 1 stuk fruit.

Groep 3: **Brood en graanprodukten, aardappelen, rijst en macaroni, peulvruchten.**

Dit zijn leveranciers van energie in de vorm van zetmeel. Maar ze doen ook meer: ze leveren ook eiwit, B-vitamines en mineralen en voedingsvezel.

Behoefte per dag 1-2 jaar: 2-3 sneden brood en 1-1½ aardappel of rijst, peulvruchten of deegwaren. 2-4 jaar: 3-4 sneden brood en 1-2 aardappelen of rijst, deegwaren of peulvruchten.

Groep 4: **Halvarine, margarine, boter, bak en braadprodukten.**

Het zijn leveranciers van vet. Ze zijn belangrijk omdat ze de onmisbare vitamines (A en D) bevatten. Met groep 4 moet wel zuinig worden gedaan want veel vet is niet goed.

Behoefte per dag 1-2 jaar: 25-30 gram. 2-4 jaar: 30-35 gram.

Tips voor de maaltijden en tussendoortjes

De broodmaaltijden:

Donkere broodsoorten zijn beter dan wit brood. Ze bevatten meer B-vitaminen en voedingsvezel. Gooi de korsten niet weg, geef ze tussendoor aan het kind. Kauwen op een korstje is een goede oefening voor tanden en kiezen.

Variatie in beleg: veel vet is niet goed, besmeer de boterham dus dun. Zorg voor variatie zodat het beleg de boterham tot een feestmaal maakt. Mogelijkheden: fruit, groenten, plakjes appel, bakoba, peer, tomaat, komkommer.

Kies de magere soort vleeswaren en kaas, zo nu en dan zoet beleg. Weigert een kind brood te eten geef het dan b.v. havermoutpap, of brintapap of andere papsoorten.

Drinken: een bekertje melk is het beste bij de boterham. (van ± 125 ml) geen grote beker omdat het kind een kleine maag heeft.

De warme maaltijd:

Als het kind 1½ jaar is hoeft het eten niet meer geprakt te worden, soms vindt het kind het wel lekker maar het hoeft niet. Bij de warme maaltijd kan rijst, aardappelen (liever gekookte dan gebakken), maraconi en peulvruchten worden gegeven. Men moet wel voorzichtig zijn met volkoren macaroni en zilvervliesrijst omdat het spijsverteringsorgaan van een kind nog niet helemaal is ontwikkeld en mag niet overbelast worden.

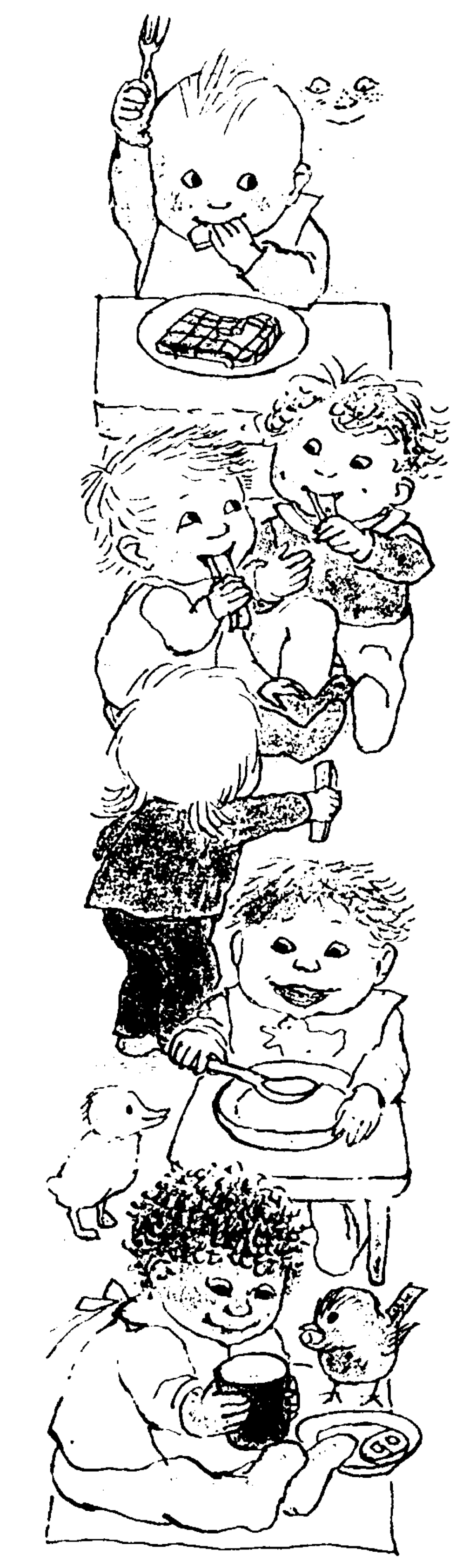
Groenten: peuters van 1 tot 1½ jaar kunnen kool, uien, prei en rauwkost nog niet zo goed verdragen. Geef een kind liever geen restje groenten van de vorige dag. Potjes voeding heeft evenveel voedingswaarde als zelf bereide voeding, maar probeer er geen gewoonte van te maken. Gebruik ze tijdens de vakantie of bij bezoek b.v.

Tussendoortje:

Als tussendoortje kan een bekertje melk eventueel met een biscuitje worden gegeven of thee met veel melk of een vruchtenhapje.

Drinken:

Goed voor de dorst zijn: water, thee (met melk), vruchtensappen, melk, karnemelk, yoghurt, chocolademelk, limonade, siropen en frisdranken zijn dorstlessers met veel suiker.

Voor sterke tanden en kiezen:

- geef voedingsmiddelen waarop moet worden gekauwd
- geef tussendoor een vrucht of een boterham
- bewaar limonade en frisdranken voor feestelijke gelegenheden
- geef zo weinig mogelijk snoep- probeer het te beperken tot 1 keer per dag
- poets de tandnen 's morgens na het eten en altijd voor het naar bed gaan.
- doe geen suiker in thee, pap, yoghurt
- geef geen eten dat aan het gebit kleeft zoals ontbijtkoek
- geef geen zuigfles met limonade of stroop want dat staat gelijk aan lang sabbelen op zoet snoep.

Voor meer Info omtrent deze rubriek tel.: 54530.

Kook mee met May

Mango jam

ZOLANG ER mango's zijn nog een mango recept, namelijk mangojam. Voor drie potjes jam heeft U nodig:
1 3/4 niet te rijpe mango's
3 tot 4 lamunchis;
1,1 kg fijne kristalsuiker (**geen** geleisuiker);

U begint met de mango's schoon te maken, schillen, vruchtvlees van de pit verwijderen en in stukjes snijden. U doet het mangovlees in een wijde pan (liefst emaille stainless steel of glas). Breng alles zonder water onder voortdurend omscheppen aan de kook (alleen houten of stainless steel lepel gebruiken). Vuur temperen en alles 25 minuten laten koken.

De lamunchis goed schoon boenen. De schil raspen, de vruchtjes uitpersen en het sap zeven.

Het gaar gekookte mangovlees door een zeef wrijven. De pulp terugdoen in de pan met de geraspte lamunchi, sap en suiker. Weer aan de kook brengen en blijven roeren tot alle suiker is opgelost. Nog ongeveer 15 minuten laten doorkoken tot de jam zo dik is dat, als U een theelepel hete jam op een koud schoteltje 1 minuut laat staan, zich op de jam een vel heeft gevormd, dat, wanneer U er met een vinger op drukt, er kreukelig uitziet.

Terwijl de jam staat te pruttelen, maakt U drie potjes met hun deksels goed schoon met heet water en soda. Goed omspoelen met heet water. Omgekeerd op een doek laten uitlekken. Ze moeten droog zijn als U ze gaat vullen.

Zet de droge potjes op een houten plank en vul ze met de hete jam. Direct luchtdicht afsluiten met deksels. Voorzie de potjes van etiketten met vermelding van inhoud en datum. Bewaren op een koele, droge en donkere plaats (zelf bewaar ik de jam in de deepfreezer). Snoep er lekker van...

MAY

Het Huishoudschoolsyndroom

= door Elisabeth Hollander =

EIGENLIJK is het niet te geloven, maar 'Het Hu[...] houdschoolsyndroom' trekt op het ogenblik in Ned[...] land volle zalen. De cabaretière Jenny Arean kre[...] niet alleen lovende kritieken op haar nieuwe solopr[...] gramma, wat deze titel draagt, het dagblad Tro[...] ging zelfs zo ver: 'Het Huishoudschoolsyndroom tot[...] betere cabaretvoorstellingen van de laatste jaren[...] rekenen'.

Op Curaçao hebben we voorlopig nog geen caba[...] tière nodig om het huishoudschoolsyndroom op [...] planken te brengen. Het maakt hier nog gewoon de[...] uit van het dagelijkse leven met alle tragikomisc[...] verwikkelingen die dat met zich meebrengt. Wat [...] denken bijvoorbeeld van het volgende, wa[...] gebeurde, verhaal?

In het nummer van Verbum (een Nederlands tijdschrift voor jongerenkatechese) dat in het begin van dit jaar uitkwam, staat een uitgebreid artikel van de hand van twee Nederlandse psychologen, die al tien jaar lang samenwerken met een tekendocent van het lager beroepsonderwijs, de huishoudschool.

Zij zijn tot de conclusie gekomen dat deze L.B.O.-ers, de toekomstige ziekenverzorgers, winkelbediendes en kapsters, het sterotiepe beeld dat dat men zich nog al eens van hen vormt in hun tekeningen volkomen omver gooien.

Vaak worden de huishoudschool-leerlingen vanwege hun beperkte opleiding laag aangeslagen, stellen deze psychologen, maar uit hun tekeningen blijkt dat ook deze vijftien- en zestien-jarigen wel degelijk gevoel voor symboliek hebben en dat ze innerlijk bezig zijn met verderreikende zinvragen, zoals waar kom ik vandaan, wie ben ik en waar ga ik naar toe.

In hun tekeningen worden verlangens, angsten en dromen door hen aan het licht gebracht.

So far so good!

CURAÇAO

Wanneer echter een van deze psychologen op Curaçao terecht komt en hij in Willemstad de Curaçaose tieners ziet lopen wordt zijn beroepsmatige nieuwsgierigheid gewekt en vraagt hij zich af, of ook bij deze tieners dezelfde gevoelens en intuities leven als bij hun leeftijdsgenoten in Nederland, 'die door een oceaan van hen gescheiden zijn'.

Helaas is het niet alleen de oceaan die hen gescheiden houdt, want al spoedig blijkt uit de rest van het verhaal, dat de bewuste psycholoog als referentiekader voor zijn Nederlandse L.B.O.-ers niet op bezoek gaat bij een Curaçaose huishoudschool.

Nee, hij belandt op een van onze prominente V.W.O. scholen en hij vervolgt dan zijn betoog met een vergelijkende analyse van de zelfportretten van twee meisjes, een L.B.O.-er uit Nederland en een V.W.O.-er op Curaçao.

Een aantal vragen dringen zich op:

- Zijn Curaçaose L.B.O.-ers niet compatibel met Nederlandse L.B.O.-ers?
- Boden de Curaçaose V.W.O.-ers nu echt het juiste referentie-materiaal?
- Of vinden we op Curaçao dat we hooggeleerde Nederlandse academici, niet zomaar pardoes kunnen confronteren met de onderkant van ons Curaçaose onderwijs?
- Trouwens **krijgen** onze Curaçaose L.B.O.-ers überhaubt wel tekenonderwijs? En van wie dan wel?

TEKENEN

Dit brengt ons bij een volgende schrijnende gebeurtenis want deze zelfde vragen leefden blijkbaar ook bij de nieuwe directie van de Curaçaose Kunstacademie, die indertijd van start ging met een grote tekenwedstrijd voor de leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Dat is te zeggen, vanaf de MAVO naar boven zoals nadrukkelijk in het persbericht vermeld werd.

Na een hiertegen aange[...] kend protest, mochten [...] L.B.O.-ers het jaar daa[...] ook meedoen. Een enth[...] siaste klas huishoudsch[...] leerlingen ging aan de s[...] en stuurde hun werkstuk[...] in.

En toen gebeurde er i[...] wat zelfs een cabaretière [...] het formaat van Jenny Are[...] niet zou kunnen bedenke[...].

Op grond van deze te[...] ningen kreeg de betrokk[...] docente een aanbod om les [...] komen geven op de A[...] demia di Arte, maar de le[...] lingen hebben nooit m[...] iets gehoord of gezien, n[...] van hun tekeningen, n[...] van een eventueel prijsje. [...] docente heeft het aanbod [...] les te geven op de Akadem[...] dan ook maar van de ha[...] gewezen.

We zouden deze twee vo[...] vallen nog kunnen afdo[...] met het excuus: 'Onbeke[...] maakt onbemind', of zo[...] onze Venezolaanse zuid[...] buren zeggen: 'Qui[...] siembre en predio aje[...] pierde el fruto y pierde [...] tiempo!'

Dit excuus geldt echt[...] niet voor de opstellers van [...] advertentie zoals die v[...] scheen in de plaatselijke d[...] bladen, waarin korte vak[...] richte hotelcursuss[...] werden aangeboden.

Om een opleiding te mog[...] volgen voor kok (Food p[...] duction), kamermeisje (Ho[...] sekeeping) of waiter (Fo[...] and Beverage Servic[...] varieert het vereiste inst[...] niveau tussen E.T.A.O. [...] H.A.V.O. en wordt de hu[...] houdschool weer 'non-ex[...] tant' verklaard.

Denken de opstellers v[...] dit soort advertenties nu ec[...] dat je met een Mavo diplo[...] beter kamers kunt scho[...] maken dan met een hu[...] houdschooldiploma; of d[...] schei- en natuurkunde in [...] pakket een betere voorbe[...] ding geeft voor een kok, d[...] voedingsleer, warenkennis [...] koken?

Het wordt de hoogste t[...] om het huishoudschoolsy[...] droom naar het rijk d[...] fabelen te verbannen en [...] waarden van dit soort opl[...] dingen binnen het regulie[...] onderwijs nadrukkelijk na[...] voren te schuiven.

DIRECTORAAT

De uitvoerende macht va[...] ons onderwijs ligt sinds ko[...] in handen van het direct[...] raat. Nieuwe bezems veg[...] schoon, zegt een oud spree[...] woord. Misschien mogen w[...] een meer reële opstelling ve[...] wachten enerzijds naar [...] specifieke begaafdheden v[...] de diverse leerlingen t[...] anderzijds inspelend op [...] behoeften van de maa[...] schappij.

Maar was het niet Sh[...] kespeare die opmerkt[...] 'What's in a name?' Welnu [...] geschiedenis leert ons d[...] tijdens de Franse Revolut[...] de uitvoerende macht oo[...] werd overgedragen aan ee[...] directoraat: Het Directoire.

- De precaire situatie op finan[...] cieel gebied en de samenzwe[...] ring van Babeuf dwongen [...] het Directoire eerst een uit[...] gesproken rechtse houding aan te nemen.
- Toen er opstand dreigde volgde men een volkomen tegengestelde politiek.
- Om desondanks na enkele jaren jammerlijk ten onder te gaan, omdat het Directoire er nooit aan gedacht had kennis te nemen van de echte wensen en belangen van het volk en daarmee rekening te houden (SIC)!

Jef Geeraerts over de afdaling in de menselijke geest:

‘Ik ben een avonturier die schrijft‘

= door Ben van Raaij, Gelderlanderpers =

ET DOUBLE FACE publiceerde de Belgische hrijver Jef Geeraerts eind vorig jaar zijn tiende isdaadroman. Zijn vaste rechercheursduo Vincke Verstuyft zet de jacht in op een seriemoordenaar, dat vlakbij Antwerpen zes gruwelijk verminkte ouwenlijken zijn ontdekt. Geeraerts ’psychiatrisch rtret’ van de moordenaar is een ware afdaling in de ochten van de menselijke geest. Maar Geeraerts is weld en dood in zijn boeken nooit uit de weg gaan. ‘Ik ben een avonturier die schrijft‘, zegt hij.

Geeraerts rijdt net zo’n onda Prelude als commis-aris Eric Vincke. De man-etjesputter van het autobio-afisch vierluik *Gangreen* ijkt een kleine man in een ede jas. Hij is inmiddels weer bijna 61. Kwiek gaat j voor naar de gespreksloatie, een morsig café tegen-er station Sint Pieters in ent. *Hoe loopt het boek eneer Geeraerts?* ‘Ha schit-rend! Ik heb nog nooit oveel verkocht. Ik heb den-elijk ingespeeld op ver-orgen verlangens van ensen. In ieder van ons zit otentieel een seriemoorde-aar, heeft Ted Bundy ooit ezegd (Bundy was een Ame-kaanse *serial killer* die uit-roeide tot mediaster red.).‘ ijn boek heeft een speciaal oel, zegt Geeraerts. ‘Ik wil aarschuwen dat onze bescha-ing tot dergelijke excessen idt. Kijk ook naar de Golf-orlog! Seriemoordenaars ebben altijd bestaan: Cali-ula, Gilles de Rais, Jack de ipper- dat zijn er misschien en in een eeuw. Vandaag e dag lopen er in de Ver-nigde Staten echter wel vier-onderd rond, die minstens n de maand een moord legen. Zonder motief.‘

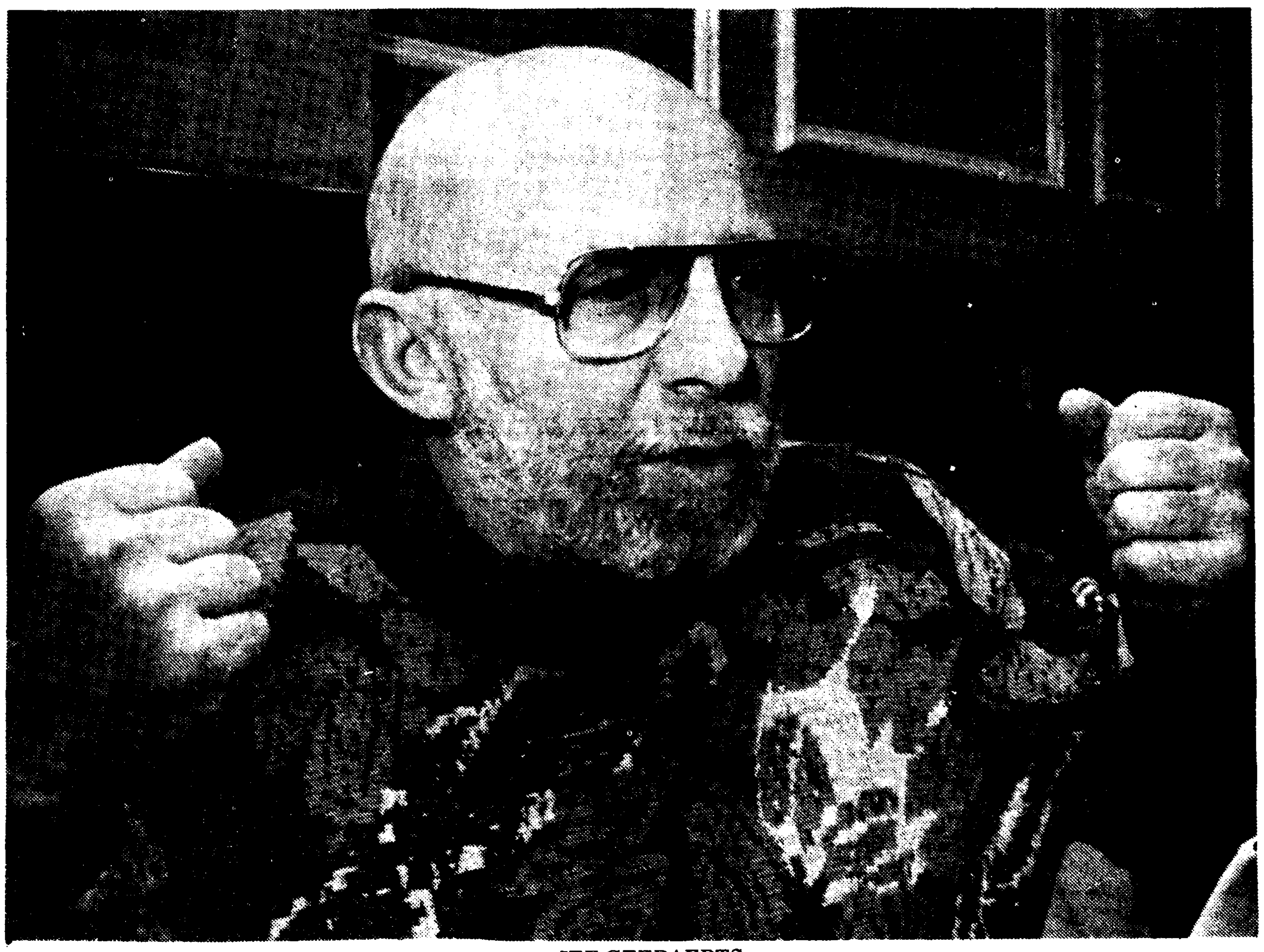
aarom in het bijzonder in e Verenigde Staten? ‘Ja, dat een verschrikkelijk harde, esserende maatschappij. en gewoon mens kan dat iet volgen. Seriemoorde-aars zijn schijnbaar nor-ale, ambitieuze mannen die iet geslaagd zijn. Ze hebben ak een ongelukkige jeugd had, zitten seksueel in de oop vanwege hun erva-ngen in tehuizen of gevan-nissen. Het zijn *lonely hun-ers*, ze moorden uit wraak. e kiezen als slachtoffers nge vrouwen, totems van nze cultuur.‘ In de VS heeft en ander boek over een eriemoordenaar, *American ycho* van Bret Easton Ellis, nlangs een flinke rel ver-orzaakt. De oorspronkelijke itgever, Simon & Schuster, il het boek vanwege de chokkende martelscènes iet publiceren. Geeraerts lijkt een deel van het manus-ript onder ogen te hebben ehad: ‘Dat loopt de spui-aten uit! De meest vulgaire merikaanse barbarie die je kunt voorstellen, en een otaal gebrek aan respect oor de lezer. *No way out!* Je unt het boek alleen maar ichtklappen.‘ Allemaal Ame-ikaanse decadentie, aldus eeraerts, seriemoordenaars ijn in de mode. ‘Weet je dat p Broadway een musical raait over een *serial killer?*‘ aar Ellis boek moet ewoon uitgegeven worden: k ben tegen elke censuur.‘

Uw boek is anders ook niet zo inderachtig, hoofden in de diepuries en zo. ‘Toen ik in uantico was, dacht ik ook: k kan niet doorgaan, dit is te vreselijk.‘ Geeraerts racht voor zijn research in uantico (Virginia) een ezoek aan de Behavorial cience Unit van de FBI cademy. ‘Je hebt geen idee van de videofilms die ik daar heb gezien. Na vijf maanden chrijven was ik ook geen ens meer. Ik moest mezelf n een soort helphypnose wingen, een zeer artificiële oncentratie‘.

De praktische details heeft hij gedoseerd: ‘Als de hoofdpersoon zijn moeder vermoordt, schrijf ik: en hij onthoofdde haar. Wèl dat het kraakt, maar niet dat er bloed op zijn hemd spat- dat niet hè.‘ Geeraerts hecht aan geloofwaardigheid. Hij heeft gewoontegetrouw elk feitje door experts laten controleren: ‘het moet kloppen.‘ De moordenaar in *Double face* wordt uiteindelijk gepakt met behulp van een FBI-profiel, een checklist waarmee in de VS de vaste werkwijze van *serial killers* per computer in kaart wordt gebracht. iedere seriemoordenaar heeft zo’n ’modus operandi’, zegt Geeraerts. ‘Ik ken maar één uitzondering, Henry Lee Lucas. Die heeft 360 moorden bekend. Hij doodde op de meest uiteenlopende manieren. Iets onvoorstelbaars. Op de foto een heel zachtaardige man, een beetje schaapachtig zelfs. Hij zit gevangen in Texas, *on death row*. Geeraerts’ eerste misdaadroman werd in 1979 door Belgische critici als ’stationsliteratuur’ weggeschreven. Voor *De zaak Alzheimer* kreeg hij in 1986 in Nederland echter de ’Gouden strop’, de prijs voor de beste Nederlandstalige misdaadroman. De meest verkochte schrijver van België voelt zich in Nederland dan ook veel meer serieus genomen. Met het Vlaamse recensentenclubje heeft hij weinig op. ‘Zo wordt in *Knack* elke letter die ik schrijf afgekraakt, en op een zeer laag niveau. *Double face* was een slecht geschreven opstel, de recensent was in slaap gevallen. Je zou het niet geloven! Ik werd voor één keer kwaad. Dit *kan* niet, heb ik gezegd.‘

Heeft u toen boos opgebeld? ‘Naar zo’n kwal zeker? Nee...Ach, het zijn vaak jongens met eigen schrijfaspiraties, zie je. Die hebben zelf een paar slechte manuscripten in hun la liggen en zitten daarmee in hun maag. Je moet hun echte motieven kennen, dat is een soepje.‘ ‘In Nederland is het eigenlijk alleen Margreet Hirs, van *Het Parool*. Die is kwaad op mij, ik weet niet waarom. Eerst schreef ze: die Vincke met zijn Versace-jasje, ik wou dat er een scheur in kwam. En nu weer: Vincke wordt een oude sok, hij moest zich eens wat flamboyanter kleden. Ja kom! Ik weet wat Margreet mankeert: een goeie vent!‘ Geeraerts verhaalt hoe automobilisten op straat stoppen om hem een boek te laten signeren. Op de Vlaamse boekenbeurs heeft hij laatst drieduizend exemplaren van zijn handtekening voorzien.

Gaat u ook stiekem kijken of uw boeken in de winkel in voorraad zijn? ‘Nee, dat vind ik beneden mijn waardigheid. Alleen met *Double face* heb ik dat gedaan. Door een fout van de uitgeverij waren een maand lang geen boeken geleverd. Razend was ik! Ik zei: ‘Jullie met je Hollandse krenterigheid, terwijl ik mij eerst kapot werk om dat boek te maken!‘ Een onaangename herinnering: ‘Ik wordt weer ziek, ik wil er niet over praten.‘ Hij is nu bezig met een ’echt literair verhaal’. Over zijn moeder, over Mozart. Het opent met de Oostenrijkse film *Wenn die Götter lieben*, die de 12-jarige Geeraerts in 1942 samen met zijn moeder heeft gezien. ‘Ik was toen ontroerd door een sequentie waarin de jonge Beethoven Mozart bezoekt, en de Appasionata voorspeelt op clavecimbel.‘ Hij zingt het voor: ‘Tiedatieda tatadiediedom...Het adagio dus...‘ Geeraerts is de film met zijn vrouw in het Filmmuseum kort geleden opnieuw gaan bekijken. Ik kon me alles precies herinneren. Een hallucinante belevenis.‘ ‘Ik ben net klaar met het tweede deel, dat zich trouwens in de Kongo afspeelt. Een zwart meisje danst voor mij op de klanken van het kwintet in G-mineur, KV 516. Dat is ooit gebeurd. Zo stond zò te dansen...‘ Geeraerts maakt neuriënd enkele wulpse bewegingkjes. ‘Nadat we de liefde bedreven, zegt ze: ik ben de vrouw dankbaar die zo’n mannelijke zoon als jij baarde. Weer die moeder, zie je.‘

JEF GEERAERTS

STRAPATZEN

In boeken en interviews haalt Geeraerts steevast met genoegen uit naar het verdriet van België: politieke kruiperijen, doofpotaffaires, klungelwerk van rechters en geheime diensten. ‘Sijpelende wonden die je elk uur moet deppen‘, zegt hij. De schrijver is altijd zeer goed geïnformeerd. ‘Ja, België is een goudmijn van dergelijke strapatzen. Dan is Nederland maar een saai land. Lubbers sjoemelt misschien wat met belastingen, maar niet op zo’n maffiose manier als Vanden Boeyants.‘ In *Het Sigmaplan* beschreef Geeraerts een complot van de Belgische geheime dienst en de CIA, die zowel de linkse terreurgroep CCC als de beruchte *Bende van Nijvel* in het leven zouden hebben geroepen om België klaar te stomen voor een rechtse coup. Geeraerts houdt zijn theorie nog altijd staande. ‘Er is in het onderzoek nog steeds geen klaarheid. Het parket in Dendermonde heeft een dossier gemaakt van 100.000 pagina’s. De connecties wijzen allemaal naar Vanden Boeynants. Om dat te verhinderen, heeft de minister van Justitie het dossier doorgeschoven naar Charleroi. Daar moet het dus in het Frans vertaald worden. Dat duurt weer tot Sint Juttemis, zie je.‘ Enige opwinding maakt zich van Geeraerts meester wanneer koning Boudewijn ter sprake komt. Die weigerde zoals bekend de abortuswet te tekenen; doordat de vorst tijdelijk terugtrad als staatshoofd kon de wet toch passeren. Geeraerts: ‘Gesjoemel met de constitutie! Hij had gewoon moeten aftreden. Dat zijn nu de Saksen-Coburgs, dan vergeten ze hun eer. Twee dagen zonder staatshoofd, zoiets kan hooguit wanneer de koning sterft. En Boudewijn was springlevend, voorzover dat bij hem mogelijk is.‘

KONGO

Geeraerts’ meest omstreden boeken zijn de beststellers *Gangreen 1 (Black Venus)* en *Gangreen 2 (De goede moordenaar)*, die verschenen in 1968 en 1972. Hij schreef in die autobiografische romans zijn koloniale ervaringen in voormalig Belgisch Kongo van zich af. Geeraerts was van 1954 tot 1959 als bestuursambtenaar gedetacheerd in het gewest Bumba. Vervolgens leidde hij in 1959-1960 als vrijwilliger een militaire actie in een rebelse streek in Katanga. De Gangreen-boeken zijn explosieve, harde weergaven van een bestaan vol seks, geweld en dood. *Gangreen-1* werd verguisd als racistische pornografie, maar ook bekroond met de Staatsprijs voor verhalend proza. Die literaire bestsellers werpen nog steeds een schaduw op Geeraerts’ schrijverschap. ‘Het is een soort doen, omdat men mij nog altijd met die boeken identificeert.‘ Maar ze hielpen Geeraerts ook bij zijn moeizame terugkeer in de Belgische maatschappij: ‘Dankzij die boeken sta ik psychisch nog op mijn voeten. Ze hebben me van een depressie gered, ze hebben me genezen.‘ Toen Geeraerts in 1954 in Kongo arriveerde was hij een ’speelbal van politieke, culturele en religieuze waarden’, zegt hij, gehersenspoeld door zijn opleiding bij de Jezuïeten, de Koloniale Hogeschool in Antwerpen en het leger. Kongo was een geestelijke bevrijding: ‘Ik werd een ander mens. Het was of ik toen begon te ademen. Het klimaat, jagen, rotzooien met vrouwen, vrijheid, het was een roes. Ik bestuurde een gebied zo groot als half België. Weinig regels, weinig controle, een baas 120 kilometer verder op. Je was God in Frankrijk.‘ ‘Ik ben eigenlijk geen schrijver, ik ben een avonturier die schrijft. Ik had in Kongo op kantoor kunnen blijven zitten. Maar ik trok maandenlang de *brousse* in, liep blootsvoets, dronk arak... Het kon mij niet bommen! Als ik met de zwarten op jacht ging, droegen ze amuletten en panen van geklopte boomschors. Ze jaagden met honden, netten en speren, net als tweehonderd jaar geleden. En ik observeerde alles, ik was in die tijd een schrijver zonder het te weten.

SCHULDGEVOEL

Geeraerts was ’wild’ in die tijd, ‘eigenlijk een beetje gek‘. Er waren dingen die niet door de beugel konden, zegt hij. De *Gangreen* - boeken waren daarom ’geschreven zelftherapie’, maar ook bedoeld als rechtvaardiging. Hij wilde laten zien ’waartoe iemand op bepaalde momenten in staat is.’ Dat geldt vooral voor *De goede moordenaar*, het verslag van de campagne om de strijdende Lulua- en Balubastammen in Katanga te scheiden. Het boek is een staalkaart van brute wreedheden. ‘Hier durf ik het woord schuldgevoel te gebruiken. Ik heb in het boek ook vergelijkingen getrokken met My Lai en Oradour-sur-Glane. Maar daar ging het om geweld tegen weerloze mensen. Dit was een guerilla tegen bewapende burgerbevolking.‘ ‘Je mocht geen dorpen overvallen, maar je rapporten kon je vervalsen. Je negers zouden je nooit verraden, die waren met je. We pakten op een keer een man die een soldaat van ons had gedood. Onder zekere druk vertelde hij uit welk dorp hij kwam, en dat het hele dorp met de Lulua-rebellen sympathiseerde. Mwembu, mijn zwarte sergeant-majoor zei: ‘Kijk blanke, dit moet gewroken worden. Anders kunnen we je niet meer volgen, dan zijn we geen mannen meer.‘ Toen hebben we dat dorp bij zonsopgang omsingeld en uitgemoord. Een laffe overval.

En dat kon u niet voorkomen? ‘Neenee, je moest wel. Ik kon kiezen of delen. Die mannen zouden voor mij door het vuur zijn gegaan, maar ze verlangden ook van mij een loyaliteit waar wij als beschaafde westerlingen geen idee van hebben. Onze doden moesten in bloed gewroken worden. Anders had ik mijn biezen kunnen pakken, dan was mijn leven ook in gevaar geweest. Ik wilde bovendien ook geen ontslag nemen, of ziekte veinzen. Ik dacht ook: ik ga er door komen, zie je.‘ Fysieke gewelddadigheid is ’ingeboren’ in de mens, zegt Geeraerts. Onder bepaalde omstandigheden is iedereen er toe in staat. ‘Een veerkracht die zegt: ze gaan mij niet hebben. Het is jij of de ander, en dan schiet je liever een paar kogels te veel af dan één te weinig.‘

Niet iedereen wil of kan zich misschien zo aanpassen. ‘Ja dan ga je ten onder. Je gaat kapot hoor. Of je zegt: ik overleef- of je wordt gek.‘ ‘Ik ben een survivor ja dat denk ik wel.‘ Voor officiële repercussies of klachten is Geeraerts nooit bang geweest. ‘Dat kon me toen ook geen barst verdommen. Ik was in die tijd een wildeman hoor, zo van: kus me kl...! Nee, ik was een zeer arrogant ventje.‘ Kongo houdt hem tegenwoordig niet meer bezig. ‘Het ligt ver achter me. Daarom ben ik ook misdaadromans gaan schrijven, omdat ik me weer goed voelde. Ik had genoeg gekletst over die Kongo-periode, ik was er van af, ik wilde mijn publiek niet met herhalingen gaan vervelen. De spijker zat in de balk, en dan moet je niet blijven kloppen.‘ De Kongolese jacht op piekervaringen heeft Jef Geeraerts echter nooit meer losgelaten. Hij streeft als een soort Vlaamse Hemingway nog altijd naar ’roekeloos leven’. ‘Mijn grootste vreugde -*alegría* in het Spaans - is het beleven, meemaken, situaties opzoeken. Dan ben ik gelukkig.‘ En dus reist Geeraerts de hele wereld af. Voor *Playboy* op stap door Australië met de Nederlandse equipe van de Camel Trophy is daarbij slechts een ’belevenis’. Echt ’avontuur’ zoekt de schrijver in de soloreizen naar Antartica of het Amazonegebied, die op het programma blijken te staan. Zoals een interviewkop het ooit formuleerde: *Jef is een ruige Belg.*

Vitalisme? ‘Nee, dat doet meteen aan Marsman denken. Ik spreek liever van levenshonger. En dat is doodangst tegelijkertijd. Sterfangst eigenlijk, angst voor het moment, voor het wachten op het moment.‘ Geeraerts wil nog een groot boek wijden aan de strijd van de ouderdom met het lichamelijk verval. ‘Daarmee moet ik wachten tot mijn vader dood is. Die is nu 87. Ik volg zijn totale neergang, zijn geestelijke aftakeling. Ik kan dat nu niet schrijven, ik zie mijzelf in hem, 26 jaar later. Ik zou nooit zo oud willen worden.‘

Maakt uw levenshouding de confrontantie met zo’n thema niet moeilijker? ‘Ik kan er beter over schrijven, denk ik, omdat ik het intenser voel. Als je altijd op halve kracht hebt geleefd, is het verschil tussen leven en ouderdom niet zo groot; sommige mensen zijn al seniel voor ze dertig zijn. Maar ik doe nog dingen die een veertigjarige niet meer doet. Ik ben fysiek nog heel aktief, alleen een beetje rapper moe.‘ De schrijver was in 1989 in zijn eentje in de wildernis van Kodiak Island, Alaska. Hij werd verrast door een fors uitgevallen beer: ‘Hij kwam recht op me afgestormd. Ik was verlamd.‘ Hij gromt en maakt klauwende berebewegingen over de tafel heen. ‘Ik moest hem doodschieten! Later moest ik bij het Fish and Game Department een formulier invullen vanwege een *non-sportive kill of a bear*. Ik heb een kopie gemaakt en foto’s, want anders zeggen ze: die Geeraerts schept weer op.‘ ‘Het Department is heel streng. Ze geloofden me eerst niet. Ze zijn met een helikopter gekomen, en die man was nogal koel. Maar later zei hij: *’Jef, you almost missed him’* Ja, zei ik, *I know*. Ik had van zo dichtbij geschoten dat de vlam van het geweer zijn vacht had geschroeid. Ik moest schieten vanuit de heup, gelukkig zat er een kogel in de loop...‘

ÑAPA
ZATERDAG 1 JUNI 1991

KINDERPAGINA

De grote reis van kabouter Brr

VORIGE WEEK kwam ik Solange tegen. 'Tante Nel', zei ze, 'Ik lees je verhaaltjes altijd. Maar weet je, wat ik nu eens graag zou willen weten? Hoe Kabouter Brr en Poetsje op Curaçao terecht zijn gekomen'. 'Maar dat heb ik toch al geschreven', zei ik. 'Laat eens kijken. Dat moet ongeveer 24 jaar geleden zijn'. 'Toen bestond ik nog lang niet', zei Solange verontwaardigd. 'En de andere kinderen ook niet'. Ja, daar had ze gelijk in. En daarom heb ik haar beloofd het hele verhaal nog eens te vertellen.

Om te beginnen heet kabouter Brr helemaal geen Brr, maar Jodokus. Hij woonde in een kabouterdorpje in een groot bos, ergens in Nederland en had het altijd koud. 'Brr, wat is het toch koud!' riep hij de hele dag. Of 'Brr, wat tocht het hier'. En daarom noemden de andere kaboutertjes hem kabouter Brr.

Nu woonde er in dat kabouterdorp ook een oude kabouter, die de hele dag in dikke boeken zat te lezen. En omdat hij dat al minstens vierhonderd jaar deed, wist hij alles en alles. Kabouter Weetal heette hij. 'Weet je, wat hij eens moet doen?' zei hij tegen kabouter Brr, toen die op een dag met drie jassen aan bij hem op bezoek kwam. 'Gaan wonen in een van die warme landen, aan de overkant van de zee. Daar schijnt elke dag de zon en daar laat je het wel uit je hoofd om zoveel jassen te dragen. Foei, het is nog ongezond ook'.

Toen kabouter Brr die nacht onder zijn zeven dekens in bed lag, kon hij maar niet vergeten, wat kabouter Weetal hem verteld had. Wat verlangde hij ernaar om naar zo'n warm land te gaan en het nooit meer koud te hebben! En plotseling sprong hij overeind en riep: 'Ik blijf hier niet langer! Ik ga kijken of ik een boot of een vliegtuig kan vinden. Ik ga naar zo'n warm land, waar de zon altijd schijnt'.

En de volgende morgen vroeg trok hij zijn drie jassen aan, drie paar handschoenen en drie paar sokken en trok weg uit kabouterdorp. Hij liep en liep, wel twintig dagen achter elkaar. Alle kaboutertjes en dieren, die hem zo flink zagen stappen, vroegen nieuwsgierig, waar hij naar toe ging. 'Ik ga naar een warm land', zei hij dan trots. 'Waar elke dag de zon schijnt en waar het nooit regent'. De kaboutertjes en de dieren schudden hun hoofd en zeiden: 'Maar dat is toch niets voor een kaboutertje. Je kunt maar beter weer terug naar je dorp gaan'. Maar kabouter Brr lachte ze allemaal uit en ging dapper verder.

En op zekere dag, net toen hij een beetje verdrietig werd, omdat hij nog steeds niemand gevonden had, die hem kon helpen, zag hij twee parkietjes in een kooi voor een open raam hangen. 'Wat ben jij nou voor een beest?' vroegen ze hem verbaasd. 'Ik ben geen dier', zei kabouter Brr. 'Ik ben een kabouter. Kabouter Brr, aangenaam'. 'Een kabouter!' riepen de parkietjes. 'Daar hebben we nog nooit van gehoord. 'Kun je vliegen net als wij? Of kun je misschien mooi fluiten?'

'Nee,' vertelde kabouter Brr. 'Kaboutertjes zijn er om mensen en dieren te helpen'. 'Kun je vogels ook helpen?' vroeg een van de parkietjes, 'Ai, help ons dan asjeblieft om uit dit kooitje te komen. We willen zo graag terug naar het eiland, waar we geboren zijn'. 'Ja, asjeblieft' riep het andere parkietje. 'Het is hier zó koud en ik verlang zo naar ons warme eiland'.

'W..w..warme eiland!' stotterde kabouter Brr. 'Ja ja, ik zal jullie kooitje openmaken. Maar neem mij dan mee. Ik ben al zo lang op zoek naar een warm land'.

Vlug klom hij langs een gordijn omhoog en maakte het kooitje open. Krijsend van vreugde vlogen de parkietjes eruit en gingen op de vensterbank zitten. 'Klim maar op mijn rug', riep een van hen. En dat liet kabouter Brr zich geen twee keer zeggen. Hij klom op de rug van het parkietje, sloeg zijn armen om de hals van de vogel en voordat hij wist, wat er gebeurde, vloog hij al door de lucht.

Ze vlogen vele dagen lang boven de zee. Soms kwam er een schip langs, waar ze even op konden uitrusten. Soms aten ze wat vruchten op een eilandje. Langzamerhand werd het ook warmer en kabouter Brr gooide een paar jassen en sokken en al zijn handschoenen in zee. En op een dag zagen ze heel in de verte een stukje land. 'Daar is ons eiland!' riepen de parkietjes en nieuwsgierig keek kabouter Brr naar beneden. Hij zag heuvels, bomen, huizen, toen mensen, geiten en hier en daar een ezeltje. Het zag er allemaal heel anders uit, dan hij gewend was.

Bossen waren er niet. De huizen hadden geen schoorstenen. En de bomen waren vreemd scheef gegroeid. De mensen waren bruin en de geiten waren bruin, zwart of gevlekt. Kabouter Brr had in zijn lange leven alleen maar witte mensen en witte geiten gezien. 'Zijn de kaboutertjes hier ook bruin?' vroeg hij aan de parkietjes. Maar de vogels begonnen hèel hard te lachen en zeiden, dat er helemaal geen kaboutertjes op het eiland waren.

Daar werd kabouter Brr wel even verdrietig van. Maar de parkietjes zeiden gauw, dat zij er toch ook nog waren en dat hij zich nooit alleen hoefde te voelen, want er woonden

veel dieren op het eiland. En die zouden vast en zeker allemaal heel veel van hem houden. Toen was er plotseling een oorverdovend lawaai om hem heen. De parkietjes waren thuis gekomen en werden krijsend en schreeuwend door hun hele familie begroet.

De volgende dagen [...]pen al zijn nieuwe vrien[...] hem om van een holle[...] een rotswand een [...] huisje te maken. [...] sleepten takjes aan, [...] kabouter Brr met ca[...] dooms aan elkaar spijk[...] Ze zochten mooie p[...] stenen voor hem op, d[...] voorlopig als tafel [...] stoelen kon gebruiken[...] ze vertelden hem w[...] planten hij kon eten[...] welke giftig waren. E[...] begon kabouter Brr dus [...] nieuw leven op het ei[...] waar elke dag de [...] scheen en waar het [...] koud was.

Eigenlijk moesten [...] nieuwe vriendjes hem [...] weer kabouter Jodo[...] noemen, want hij zei [...] meer: 'Brr, wat heb ik [...] koud' of 'Brr, wat he[...] koude voeten'. Maar o[...] ze Jodokus zo'n moe[...] naam vonden, bleef [...] kaboutertje zijn hele le[...] kabouter Brr. Tja, e[...] weten jullie nog steeds [...] hoe Poetsje op het ei[...] gekomen is. Maar ma[...] niet ongerust. Dat ver[...] de volgende keer.

NEL DE J[...]

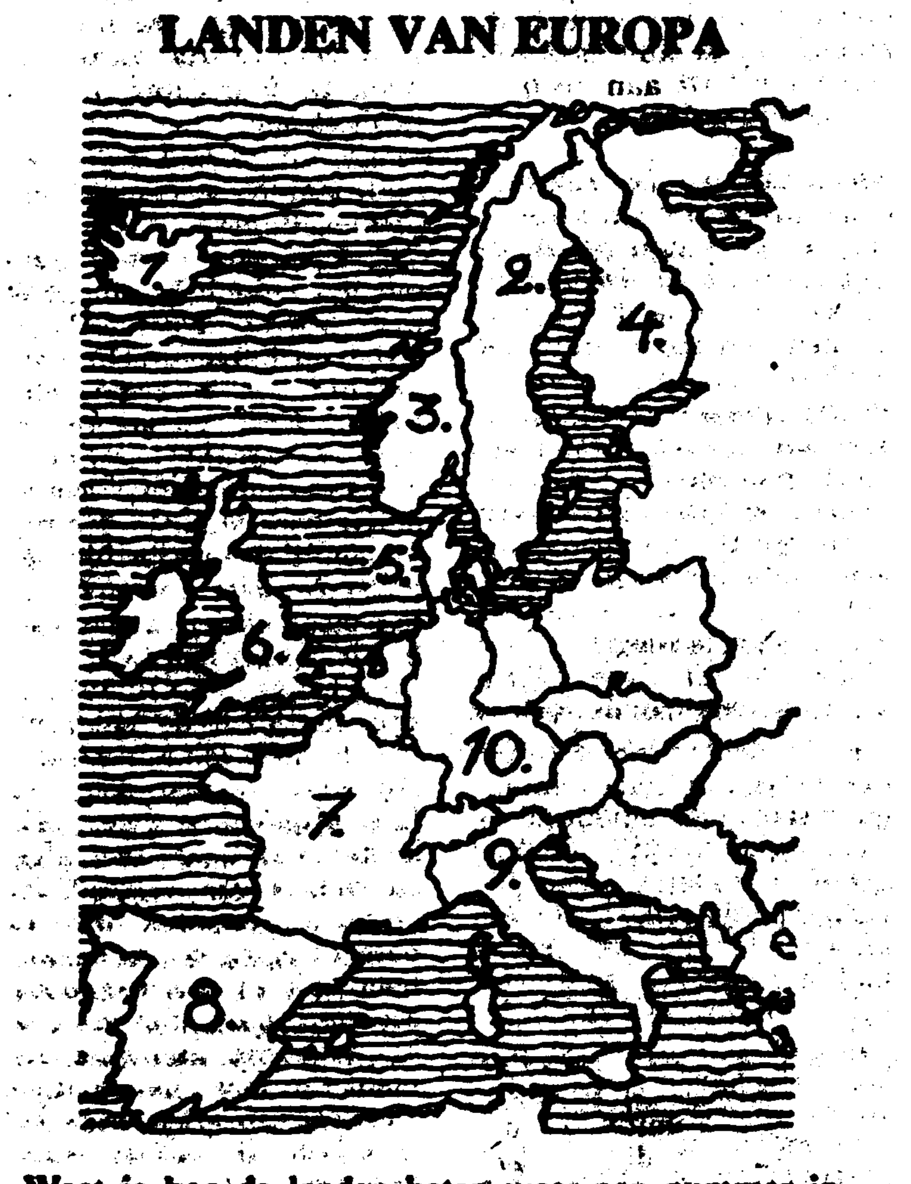
OPLOSSING landen van Europa: 1. IJsland, 2. Zweden, 3. Noorwegen, 4. Finland, 5. Denemarken, 6. Engeland, 7. Frankrijk, 8. Spanje, 9. Italie, 10. Duitsland.

Mieke komt bij de slager en legt de biefstuk, die haar moeder even te voren gekocht heeft, op de toonbank. Ik moest hem van mijn moeder terug brengen, zegt ze. Hij is zo taai, dat je je schoenen ermee kunt verzolen.

Slager, kwaad: Waarom heeft ze dat dan niet gedaan!

Mieke: Ze kon de spijkers er niet door heen krijgen.

LANDEN VAN EUROPA

Weet je hoe de landen heten waar een nummer in staat?

De Romeinse Spelen

IN DE TIJD, dat het Colosseum, het grote openluchttheater, nog niet bestond, hield men de wilde beestenvertoningen in het Circus. En dat was best gevaarlijk voor de toeschouwers. Op een dag liet men 20 olifanten tegen Getuliërs vechten. Dat waren Noord Afrikanen, die heel goed waren in dit soort gevechten. Of ze doorboorden de poot van een olifant, zodat hij niet meer kon vechten. Of ze mikten een speer tussen zijn ogen, zodat hij dood neerviel.

Maar die dag deden de dol geworden en gewonde olifanten als één man een aanval op de ijzeren hekken, waarmee men de toeschouwers zo'n beetje probeerde te beschermen. Als de Getuliërs niet snel waren opgetreden, zouden de hekken omver getrapt zijn en zou het slecht met de toeschouwers afgelopen zijn.

Maar het grootste probleem was om al die wilde beesten te vangen en naar Rome te vervoeren. Om te beginnen hadden de keizers enorme ruimten met stallen om al die duizenden dieren in te zetten en in leven te houden. En uit het hele keizerrijk werd voedsel voor hen aangevoerd. Sommige groepen soldaten, die buiten Rome gelegerd waren, hadden als enige taak het vangen van wilde dieren.

Die werden dan in wagens naar Rome gebracht. Maar in die tijd ging dat natuurlijk erg langzaam, want men kende nog geen motors. Er gingen dan ook erg veel dieren onderweg dood. De meeste dieren kwamen uit Afrika. Daar werden de Romeinen geholpen door de Afrikaanse stammen, die gewend waren op die dieren te jagen.

Ze omsingelden de dieren met brandende fakkels en dreven ze zo naar een kraal of val. Je begrijpt wel, dat dat een wilde sport was. En dat menige Romein plotseling door een dol geworden dier aangevallen werd en verscheurd.

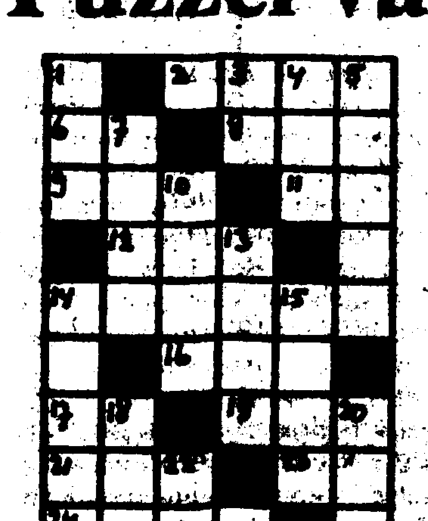
En dan moesten ze nog op de schepen geladen worden. Vooral olifanten waren doodsbang voor water. En men had allerlei touwen en boeien nodig, die door heel veel slaven met heel veel geduld werden gebruikt om de beesten aan boord te krijgen.

Op het plaatje zie je, hoe een Romein de inscheping van een paar wilde dieren heeft uitgebeeld.

(wordt vervolgd)

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 2. Groeit in de tuin of langs de weg; 6. Muzieknoot; 8. Dicht; 9. Dwaas; 11. Persoonlijk voornaamwoord; 12. Grote groep mensen van een bepaalde huidskleur; 14. Vogel; 16. Vod; 17. Afkorting van vrouwelijk; 19. Een seconde; 21. Lidwoord; 23. Achter; 24. Deel van het gezicht.

VERTIKAAL: 1. Zeer; 3. Afkorting van Oude Testament; 4. Deel van het gezicht; 5. Zeevogel; 7. Afkorting van Eerwaarde; 10. Zonder haar; 13. Deel van een deur; 14. Getal; 15. Delen van een dag; 18. Hert; 20. Lineaal; 22. Op dit moment.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnares van deze week:
Roosje Kelly,
Palm Beach 33A,
Aruba.

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Reus; 4. Rede; 8. Ark; 10. Bot; 11. Te; 12. Kat; 14. De; 15. Snor; 17. Aken; 19. O.a.; 20. A.o.; 21. Dora; 23. Reep; 26. Ar; 27. Lat; 29. Vr.; 30. Net; 32. Zee; 33. Snel; 34. Vent.

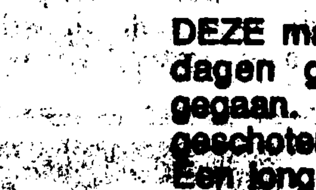
VERTIKAAL: 1. Rats; 2. Eren; 3. Uk; 5. Eb; 6. Dode; 7. Eten; 9. Pa; 12. Kraal; 13. Taart; 16. Oor; 18. Koe; 21. Dans; 22. Oren; 24. Even; 25. Pret; 28. Al; 31. Te; 32. Ze.

De krant

EN TOEN lag er ineens een briefje op mijn bureau met vragen over de krant. Van Jason stond er op. En het was al op 16 april geschreven. Wie het op mijn bureau gelegd heeft en waarom ik het nu pas gekregen heb, weet ik niet. En hoe Jason van zijn achternaam heet, weet ik ook niet. Maar ik was heel blij met het briefje en daarom ga ik nu de vragen beantwoorden. Dank je wel voor je brief, Jason.

VRAGEN OVER DE KRANT

Vraag 1. Hoe heet deze krant?
antwoord: Amigoe.
Vraag 2: Wat komt er op zaterdag bij?
antwoord: De Ñapa. En om de andere week kun je daarin de kinderkrant lezen.
Vraag 3: Wie maakt de foto's voor de krant?
antwoord: Ken Wong, onze fotograaf. De foto's uit het buitenland krijgen we via de telex opgestuurd.
Vraag 4: Wat doet een journalist?
antwoord: Hij zoekt het nieuws bij elkaar en tikt het in de computer.
Vraag 5: Waar komen de berichten vandaan?
antwoord: Van de Persbureaus uit het buitenland. Van de Regeringsvoorlichtingsdienst, de politie, van mensen, die de krant bellen of de journalisten uitnodigen bij hen te ko[...] omdat ze belangrijk ni[...] hebben. Persbureaus [...] zamelen nieuws uit de [...] wereld en sturen dat v[...] telex door naar de kra[...]
Vraag 6: Hoe wordt [...] krant gemaakt?
antwoord: Al het nie[...] dat de journalisten [...] computers tikken, wordt [...] gestuurd naar de 'bak[...] Dat is natuurlijk geen b[...] jesbakkerij, maar een [...] computer. Die noeme[...] voor de grap zo, om[...] al het nieuws verzam[...] op lange repen papier [...] Die repen worden ge[...] en geplakt op kranten[...] met foto's en advert[...] erbij. Van zo'n vel [...] een soort foto gemaak[...] dan is er een pagina [...] om gedrukt te worden[...] gebeurt in de drukkerij [...] een enorme machine [...] die vreselijk veel l[...] maakt. Aan de ene k[...] je grote rollen papie[...] gaan en aan de a[...] kant komen de krant[...] kant en klaar eruit. [...] vouwen en al!
Vraag 7: Hoeveel m[...] werken hier?
antwoord: 30.
Vraag 8: Hoeveel k[...] worden er per dag ge[...]
antwoord: ongeveer 1[...]
Jason heeft nog een [...] tenberichtje gemaak[...] zien is het een pe[...] richt.

DEZE man is een paar dagen geleden dood gegaan. Hij werd dood geschoten bij een snack. Een jongen van 14 jaar heeft de man doodgeschoten.

jaap 14

Vliegen veiliger maar pas op menselijk falen

Vliegtuig mag scheuren, binnen zekere tolerantie

VLIEGEN, zeggen sommigen, is veiliger dan autorijden. Welnu dat is net zo'n vreemde bewering als zeggen dat het bed een gevaarlijk transportmiddel is, omdat de meeste mensen in bed overlijden. Per gemaakte passagierskilometers vallen in de luchtvaart inderdaad minder doden dan bij het automobilisme. Maar dat zegt nog niets over het risico van autorijden: elke automobilist kan het risico van zijn rijden op bijna elk moment tot vrijwel nul terugbrengen. Die mogelijkheid heeft een vliegtuigpassagier niet, zelfs piloten kunnen de goede afloop van een begonnen vlucht maar heel beperkt beïnvloeden. Wel staat vast dat vliegen steeds veiliger wordt. Op het totaal van de gemaakte vluchten wordt het aantal geslaagde vluchten steeds groter.

De belangrijkste oorzaak van ongelukken is ongetwijfeld menselijk falen. *Aircrew error* of *human error*, zoals men dat in het Engels noemt. Direct daarna komen, volgens de jaarlijkse analyses van de ICAO (Internationale luchtvaartorganisatie), het weer en de geheimzinnige factor *'hit high ground'*. Opmerkelijk is dat het aantal fatale ongelukken dat voorkomt uit constructiefouten (motorstoring daargelaten) in de loop van de jaren minimaal is geworden. (In 1988 bijvoorbeeld was er maar één ongeluk te wijten aan 'structural failure' en 31 aan 'aircrew error'.) Gedeeltelijk hangt dat samen met de definitie van 'fataal ongeluk': dat is een ongeluk waarbij minstens één vliegtuiginzittende door dat ongeluk het leven verliest. Toen twee jaar geleden de ene na de andere overjarige Boeing schade opliep door metaalmoeheid, kwam dat niet of nauwelijks in de statistieken omdat er geen mensen bij omkwamen. Niettemin hebben de vliegtuigconstructeurs een indrukwekkende prestatie geleverd. Het is verhelderend, en ten dele onthutsend, na te gaan langs welke weg dat resultaat is bereikt. Niets eenvoudiger dan dat. Enkele weken geleden hield Fokker-constructeur ir. P.A. van der Schee ter gelegenheid van zijn ambtsaanvaarding als deeltijd hoogleraar aan de Technische Universiteit Delft een rede die de historie van de vliegveiligheid tot onderwerp had.

De constructieve veiligheid is in de loop van de decennia beurtelings verbeterd en opnieuw in gevaar gebracht. Was eenmaal een zekere graad van veiligheid bereikt, dan kwamen er weer nieuwe eisen, nieuwe materialen of nieuwe motoren die stuk voor stuk hun eigen, meestal onbekende, neveneffecten hadden.

ROMEINEN

Wie de historie van de vliegveiligheid behandelt, hoeft niet met Babyloniërs, Phoeniciërs of Romeinen te beginnen. Hij start bij de gebroeders Wright. De veiligheid van hun vliegtuigjes kwam vooral van intituïtie en materiaalgevoel, maar toch schijnen, zegt Van der Schee, de broers al een succesvolle sterkteproef op de vleugelconstructie te hebben uitgevoerd. In foto's uit 1914 ziet men de uitvoering van een vleugelbuigproef bij de jonge onderneming Fokker die het voltallige personeel op een (omgekeerde) vleugel zette om te kijken of die het houden kon. Vooral in de beginjaren van de burgerluchtvaart veranderen vliegtuigontwerpen ingrijpend. De vliegtuigen worden sneller, kunnen hoger vliegen en meer lading meevoeren. Geleidelijk worden ze ook uit andere materialen opgetrokken. Hout, linnen en staal maken plaats voor lichtmetaal (zoals in de DC3 Dakota die al in 1935 verscheen). Belangrijk is ook het verschijnen van de drukkajuit: de cabine die, terwille van het comfort van de passagiers, met compressoren op druk wordt gehouden en dus vooral in hogere luchtlagen een overdruk heeft ten opzichte van de omgeving. Tegenover dit alles stonden ontwikkelingen op het gebied van statica (het onderzoek naar het evenwicht in de krachten en spanningen die in een constructie heersen) en aerodynamica (onderzoek naar luchtweerstand en effect van luchtstromingen) en aandacht voor de elastomechanica van de constructies. Dankzij de elasticiteit van de constructie, realiseerde men zich te laat, kunnen vleugels op diverse wijzen vervormen (buigen en torderen) en in trilling raken. Treedt er koppeling op tussen de verschillende trillingsvormen (zoals bij *flutter*) dan kan de trilling fataal versterkt worden en vleugels doen afbreken. In 1935 verschijnt de eerste uitgave van de Amerikaanse luchtwaardigheidsregels voor civiele vliegtuigen, de Civil Air Regulations (CAR 4b). Opmerkelijk daarin is het verschijnen van statistiek, kans en waarschijnlijkheid. Ongewenst hoge belastingen worden niet uitgesloten maar in een bepaalde aanvaardbare (uiters lage) frequentie geaccepteerd. Een hoofdstuk apart in de historie van de vliegveiligheid vormt de metaalvermoeiing. Onder invloed van wisselende spanningen kan een metalen constructie (huid en/of spanten) gaan scheuren. Dat manifesteert zich vooral bij onregelmatigheden in de geometrie van de constructie: bij gaten (nagelgaten) en scherpe overgangen. Het fenomeen raakte in de belangstelling toen in de jaren vijftig twee Comets voortijdig naar beneden kwamen. De Comet was het eerste verkeersvliegtuig met straalmotoren ontworpen voor grote hoogte. Het effect van de overdruk in de drukkajuit was daar groter dan men gewend was en door de optredende extra spanningen (die zich concentreerden rond de cabineramen) ontstonden vermoeiingsscheuren die door de belendende rompspanten niet werden tegengehouden of opgevangen. De scheuren konden onstabiel doorgroeien. (Dat zo'n minimale overdruk in de cabine zo'n groot effect heeft komt vooral door de grote diameter van de vliegtuigromp. De trekspanning in de romphuid is daarmee recht evenredig. Om dezelfde reden mogen grote fietsbanden niet hard worden opgepompt.) Hier stuitte de vliegtuigindustrie dus op de eindige leeftijd van een vliegtuig. In eerste instantie is daarop gereageerd door in de luchtwaardigheidsregels voortaan het begrip *safe life* te hanteren. In essentie werd daarbij voor de diverse constructiedelen berekend wanneer op zijn vroegst (bij normaal gebruik) scheurtjes konden ontstaan. Vóór dat kritieke moment moest zo'n onderdeel vervangen zijn. In de praktijk bleek het volstrekt onmogelijk de veilige levensduur te voorspellen en het *safe life* concept steunt zwaar op regelmatige inspectie en onderhoud. Men accepteert het verschijnen van scheurtjes en ontwerpt het vliegtuig zó dat extra parallel gelegen constructiedelen de taak van gebroken onderdelen tijdelijk (tot aan de eerstvolgende inspectie) kunnen overnemen. 'Schadetolerant', heet dat. Pas in de jaren zeventig is het nieuwe concept volledig uitgewerkt en kwamen er regels voor de berekening van inspectie-intervallen.

In de vliegtuigfabrieken wordt de schadetolerantie nauwkeurig gemeten met behulp van computers en andere moderne apparatuur. Hier een opname van de fabriek in de Franse stad Toulouse waar de Airbus-330 wordt gefabriceerd.

LANGZAME SCHEURGROEI

In dezelfde periode ontwikkelde men een variant op het fail safe concept: het langzame scheurgroei concept. De schadetolerantie moet hier komen van een beheerste, langzame scheurgroei en voldoende reststerkte in het scheurende constructiedeel (en niet van extra parallele delen). Dit concept dankt zijn toepassing aan de vorderingen op het gebied van breukmechanica en het gebruik van computers. Overigens zijn er inmiddels nieuwe materialen beschikbaar (zoals moderne koolstofcomposieten en het door de Delftse universiteit ontwikkelde ARALL) die erg vermoeiings-ongevoelig zijn en een prettig lage scheuringsgroeisnelheid bezitten. Karakteristiek voor de geschiedenis van de vliegveiligheid is dat de nieuwe materialen ook weer tegelijk heel nieuwe, zwakke punten hebben. Composieten absorberen water en koolstofcomposiet kan, door inslag van hagel, stenen of gereedschap, inwendige schade oplopen zonder dat dat aan de buitenzijde zichtbaar wordt. Maar het is, zegt Van der Schee, nu juist de taak van de constructeur zó te ontwerpen dat de gunstige eigenschappen van nieuwe materialen optimaal benut worden 'zonder dat de zwakke eigenschappen schade kunnen toebrengen. Hiermee is een al even spannend hoofdstuk opengeslagen: dat van de aanvallen op de constructie-integriteit door 'motordesintegratie' en vogelaanvaringen. Vliegtuigen worden waar mogelijk zo ontworpen dat ze de inslag van motoronderdelen die een uitspattende motor verlaten kunnen opvangen zonder dat de algehele integriteit van de constructie of de bestuurbaarheid verloren gaat. Van der Schee wijst er op dat een 'veilige vluchtvoortzetting' na een aanvarig met een extreem zware vogel (zwaarder dan de meer algemene 4-ponds vogel) niet voor 100 procent kan worden gegarandeerd. Ook hier hanteert de constructeur noodgedwongen 'kans en waarschijnlijkheid'. Het is ondoenlijk de cockpitramen zó sterk te maken dat adelaars en moddervette keizerpinguins er nooit doorheen kunnen. De luchtreiziger die motordesintegratie of vogelaanvaring meemaakt zal opmerken dat deze incidenten een bijzonder aspect hebben: ze doen de overdruk pardoes wegvallen. Ook op deze plotselinge 'decompressie-situatie', die weer heel aparte belastingen opwerkt, is het vliegtuigontwrp berekend. Niettemin blijft de overlevingskans van een luchtreiziger een statistische grootheid. Geaccepteerd wordt dat cruciale systemen (bijvoorbeeld besturingssystemen) volledig uitvallen met een frequentie van eenmaal per miljard vlieguur. (Een vliegtuig als een Boeing 747 vliegt overigens niet gauw meer dan 60.000 uur). Een dergelijk lage waarschijnlijkheid heeft men weten te bereiken door de meeste systemen in veelvoud uit te voeren of zò te ontwerpen dat ze elkaars functie gedeeltelijk kunnen overnemen. Zo kunnen bij het uitvallen van het hoogteroersysteem (dat zich in de staart bevindt) vaak de trimvoorzieningen van het vliegtuig (onderdeel van de vleugels) de hoogteroerfunctie overnemen.

Van der Schee wil niet constateren dat de constructieveiligheid van passagiersvliegtuigen inmiddels groot genoeg is ('uiteindelijk beslist daarover in wezen de samenleving') maar vindt het toch zinvol de aandacht te concentreren op de factor 'menselijk falen'. Automatisering en computerisering kan hier veel bereiken.

Het probleem is dat technische mankementen die tijdens de vlucht aan het licht komen (zoals bij die Boeing 737 van Aloha die in 1988 door vermoeiing boven Hawaii een deel van zijn romp en een stewardess verloor) een grote indruk maken op de samenleving, al veroorzaken ze nog zo weinig slachtoffers. Alleen daarom al is het wenselijk naar nog veiliger vliegtuigontwerpen te streven.

Studeren dicht bij huis

= door Pedro Casimiri =

DE WERKTUIGBOUWKUNDIGE houdt zich bezig met het ontwerpen, construeren en onderhouden van werktuigen en installaties. Bij het woord werktuigen moet je denken aan alle mogelijke apparaten waar de mens de beschikking over heeft.
Dat kan van alles zijn. Het kan gaan om huishoudelijke apparaten of om werktuigen in gespecialiseerde bedrijven. De werktuigbouwkundige houdt zich ook bezig met electrotechniek, bedrijfsorganisatie en informatica. Een werktuigbouwkundige zonder computer is niet meer voor te stellen.

Een werktuigbouwkundige moet een brede belangstelling hebben. Als je geboeid wordt door de steeds fascinerender mogelijkheden van de moderne techniek en je hebt belangstelling voor machines, auto's, de Isla, computers of praktische toepassingen van de natuurkunde in het algemeen, heb je volgens een folder van de UNA een goede keus gemaakt.

Behalve belangstelling komt er natuurlijk wel meer kijken voor een studie werktuigbouwkundige aan de UNA. Je moet in het bezit zijn van een diploma HAVO/VWO met wiskunde en natuurkunde in je pakket, of MTS-W diploma met HBO-pakket.
De studie werktuigbouwkunde is opgedeeld in 8 semesters en duurt viert jaar. De eerste 6 semesters bestaan uit het volgen van colleges in gemiddeld tien vakken en het verrichten van laboratoriumwerk. In het zevende semester vindt een stage plaats. De stage moet in het buitenland doorgebracht worden om de nodige bedrijfservaring op te doen. De 5 maanden durende stage wordt in Nederland doorgebracht. De studie wordt afgerond met een afstudeeropdracht tijdens het laatste semester. De afstudeeropdracht moet zelfstandig uitgevoerd worden en op het niveau liggen van de beroepspraktijk.
De inhoud van de studie wordt voornamelijk bepaald door de eisen die het bedrijfsleven hier stelt. Ongetwijfeld is dat een groot voordeel als men later op zoek gaat naar een baan. Daarnaast probeert men de aansluiting met andere, buitenlandse instituten te houden zodat er mogelijkheden ontstaan voor doorstuderen. Afgestudeerde werktuigbouwkundigen mogen zich 'Bachelor Technische Wetenschappen' noemen. Deze titel is gelijkwaardig aan de Nederlandse ing. titel welke men verkrijgt na voltooiing van zijn studie aan een HTS of de Amerikaanse titel Bachelor of Science (B.Sc.) Men kan zich na het behalen van het diploma verder in de richting werktuigbouwkunde bekwamen. Het is mogelijk de studie voort te zetten aan een technische universiteit. Na het succesvol afronden van de studie mag men zich dan Master of Science of ingenieur (Ir) noemen.

MOGELIJKHEDEN

Vanaf het zesde semester vindt een splitsing plaats in drie afstudeerrichtingen:

Energietechniek: Omzetten van energie in de ene vorm naar energie in een andere vorm. Voorbeelden zijn het omzetten van windenergie in electriciteit en zonne-energie in warmte. Afgestudeerden van deze richting vinden een baan bij Kodela, KAE, overheid of grote industrieën zoals de Isla.

Productietechniek/materiaalkunde: Hierbij gaat het om het besturen en automatiseren van produktieprocessen. Essentieel voor de materiaalkundige is kennis van materialen, kunststoffen, oppervlaktebehandeling, roest en roestpreventie.

Meet- en regeltechniek: De meet- en regeltechnicus krijgt te maken met het besturen van allerlei processen en systemen met behulp van moderne regeltechnieken, de computer en computersimulaties.

De opleiding werktuigbouwkunde is breed van opzet omdat afgestudeerden van deze richting vaak in een managementfunctie terechtkomen. Men streeft er dan ook naar de student voldoende vakkennis bij te brengen zodat hij in staat is zelfstandig technische problemen op te lossen.

Studenten van de UNA hebben recht op studiefinanciering. Heb je belangstelling voor deze richting informeer dan verder bij de UNA. Tel 684422, Jan Noorduynweg 111.

Nieuw klassificatiesysteem medicijnen

Het instituut voor geneesmiddelen, veiligheid en gedrag van de rijksuniversiteit Limburg heeft een nieuw **classificatiesysteem** ontworpen voor de invloed van geneesmiddelen op de rijvaardigheid. Het is maandag aangeboden aan de voorzitter van het college ter beoordeling van geneesmiddelen, dr. C.A. Teijgeler, die Nederland ook vertegenwoordigt in het EG-comite voor de registratie van geneesmiddelen.

Het huidige systeem met de gele stickers ("dit middel kan de rijvaardigheid beïnvloeden") en de rode (rijverbod) is te weinig genuanceerd en werkt in de praktijk niet goed. Het is gebaseerd op een simpele lijst van de werkzame stoffen waardoor alleen een zwart-wit oordeel mogelijk is.

Het Limburgse instituut heeft het nieuwe systeem ontwikkeld op verzoek van de ministeries van volksgezondheid en van verkeer en waterstaat. Het omvat drie groepen: middelen die de rijvaardigheid (en het functioneren thuis en op het werk) niet beïnvloeden of die dat waarschijnlijk niet doen, en middelen met een matige dan wel een ernstige of gevaarlijke invloed op het rijgedrag.

De indeling berust op de resultaten van een enquete onder veertig deskundigen uit de hele wereld die ervaring hebben met onderzoek van rijgevaarlijke geneesmiddelen. Zij zijn het eens met de Limburgse voorstellen. Het is de bedoeling, patiënten, artsen en apothekers met een symbool - een gevarendriehoek bijvoorbeeld - te attenderen op effecten op het rijgedrag. De bijsluiter of een speciale folder moeten dan nadere informatie verschaffen.

ALGEMENE REKENKAMER REAGEERT WEER (1)

Nog te verdelen opbrengsten geraamd op 13,5 miljoen!

Landsloterij zit op centen voor sociale instellingen

= door Harry Sannen =

HET WEDERVAREN van de Algemene Rekenkamer met de Landsloterij wordt uitvoerig uit de doeken gedaan in het onlangs verschenen verslag van de jaren 1984 tot en met 1990. Eerst een stukje algemene informatie. Om de veertien dagen organiseert de Landsloterij een trekking in de Nederlandse Antillen. En tussen de normale loterijen zitten er enkele met extra grote prijzen en duurdere loten. Wie een loterijbiljet koopt kan aan de achterzijde zien dat er momenteel 35.000 loten per trekking worden verkocht.

De bruto-opbrengst daarvan is f.1.050.000 als alle loten worden verkocht. Daarvan worden voor f.565.600 prijzen getroken. Het zegelrecht voor het Land bedraagt f.105.000 en aan commissie voor de lotenverkoopsters gaat eveneens f.105.000 de deur uit, zodat de Landsloterij bij een normale trekking overhoudt: f.274.400. Daarvan moeten nog betaald worden het personeel van de Landsloterij, de organisatiekosten etc. Tenslotte spaart de Landsloterij ongeveer twee miljoen per jaar bij elkaar voor het doen van uitkeringen aan allerlei instellingen die menen een beroep op een uitkering te kunnen doen.

WE WISTEN niet wat we misten de laatste jaren. Maar opeens is er weer een verslag over de Landsadministratie dat ons informeert over het reilen en zeilen van de Centrale Regering. Over zeven jaar ineens — de jaren 1984 tot en met 1990 bracht de Algemene Rekenkamer op 28 februari j.l. verslag uit. Reuzegoed om de achterstand in eens weg te werken, want vroeger werden deze verslagen ieder jaar uitgebracht.

Op verschillende aspecten van dit verslag zal in de komende weekend-bijlagen verder worden ingegaan. Voor deze eerste keer hebben we een echte hete aardappel opgedoken uit het verslag, dat 90 pagina's omvat.

Die 10% commissie voor de lotenverkopers, meestal wat oudere dames, is een goede greep geweest, want het geeft ze wat te doen. Het levert wat op en het hoort bij ons leefpatroon in de Antillen. En als je dan koopt bij een jonge vent met loten dan denk je maar dat hij het doet voor zijn moeder of zieke tante met wie hij die commissie ook afrekent.

AANDELEN

Het jaarlijkse overschot van ongeveer 2 miljoen is bestemd voor allerlei instanties op de zes eilanden. Instanties met culturele, sociale, opvoedkundige, sportieve etc. etc. doelstellingen, die afhankelijk van hun behoeften aandelen krijgen toegewezen. Als b.v. beschikbaar is 2.100.000 en er zijn 60 instellingen die samen 150 aandelen krijgen, dan is een aandeel dus waard f.1.400. Met vijf aandelen wordt dus f.7.000 verstrekt en met een half aandeel f.700.

Om soepel te kunnen draaien ligt het voor de hand dat al deze sociale- en culturele instellingen afhankelijk zijn van deze uitkering. Na deze inleiding over de doelstelling van de Landsloterij, even terug naar het verslag van de Algemene Rekenkamer.

De goedkeurende instantie van de begroting en uitdelingslijst van de aandelen aan de instellingen zijn de Staten van de Nederlandse Antillen. Bij onderzoek is nu gebleken dat de begroting van de Landsloterij de laatste vijftien jaar, U leest het goed, vijftien jaar niet is aangeboden aan de Staten.

De begroting, ontworpen door de directeur van de Landsloterij gaat na goedkeuring door de Raad van Toezicht op de Landsloterij naar het Departement van Financiën voor aanbieding aan de Staten.

De Rekenkamer heeft de begrotingen voor de jaren 1979, 1980 en 1981 gevonden bij het Departement van Financiën maar de rest niet meer. Over de jaren 1983 t/m 1985 heeft de Landsaccountantsdienst gerapporteerd over de Landsloterij maar door een onvoldoende administratieve organisatie kon geen accountantscontrole worden verricht en dus kon ook de Rekenkamer geen goedkeurende verklaring geven.

ONVERDEELD

Als er per jaar circa twee miljoen te verdelen valt over zeg maar even 25-tweewekelijkse trekkingen, dan loopt er toch netto 40.000 per week binnen in het kantoortje aan de Breedestraat te Otrobanda waar men niet goed blijf mee weet. De Landsloterij heeft daarom maar een rekening gevormd die ze Nader te Verdelen opbrengsten noemt.

Op 31 december 1982 bedroeg het saldo van de niet verdeelde opbrengsten afgerond f.5.500.000. Uit de cijfermatige gegevens van de Rekenkamer over de jaren 1983 t/m 1985 blijkt aan dit saldo nog ongeveer een miljoen per jaar te zijn toegevoegd, waardoor de stand op 31 december 1985 f.8.500.596.71 is geworden.

Trekt men deze lijn door dan is aan het saldo van 31 december 1985 nog f.5.000.000 over de jaren 1986 tot en met 1990 toegevoegd, zo dat er in feite nog nader te verdelen opbrengsten zijn voor meer dan f.13.500.000.

Laconiek bericht de Rekenkamer dat de tekst van de landsverordening op de Landsloterij geen regeling kent en geen mogelijkheid geeft voor het aanleggen van dit soort reserves. Door een wijziging van de landsverordening in 1981 kan dat deel van de opbrengsten dat niet is uitgekeerd bij een plaatselijke bank worden gedeponeerd danwel belegd in staatspapieren. In 1982 werd dan ook door de Landsloterij f.5.245.000 gestoken in een 12% obligatielening van de Landsregering, wat jaarlijks een extra opbrengst geeft van f.629.400.

VASTGEHOUDEN

Uit de cijfers over de jaren 1983 t/m 1985 blijkt dat aan de rechthebbende instellingen 50% van de aan hen toegekende aandelen werd uitgekeerd door de Landsloterij. Het betekent ook dat de andere 50% wordt vastgehouden door de Landsloterij. Heeft dan niemand enige interesse in een goede gang van zaken bij de culturele, sociale, sportieve en andere instellingen die niet goed kunnen functioneren omdat de Landsloterij op 50% van de hen toegewezen gelden zit. Worden de begrotingnen van de Landsloterij niet aangeboden aan het Departement van Financiën, waardoor ze de Staten niet bereiken, waardoor het beheer bij de Landsloterij in feite een vorstelijke eenmanszaak is geworden?

Als de minister van Financiën de directeur van de Landsloterij nu eens schriftelijk opdroeg om drie weken achtereen een copie van zijn jaarlijkse, door de Raad van Toezicht op de Landsloterij goedgekeurde begroting te bezorgen bij het Departement van Financiën dan worden de bestaande achterstanden over de jaren 1978 t/m 1992 toch in drie weken weggewerkt.

Het Departement van Financiën, hoewel gehandicapt door de permanente afwezigheid van de heer Metry, neemt op zich om de binnenkomende stukken van de Landsloterij aan te bieden aan de Staten. En de Staten behandelen deze vijftien dienstjaren van de Landsloterij in één zitting en stellen als hamerstukken na voorbereiding deze begrotingen vast. Dan is deze gehele affaire ineens geregeld.

VOORSCHOT

Vooruitlopende op deze spoedige afhandeling zou de directeur van de Landsloterij gemachtigd kunnen worden alvast 40% van de achterstallige 50% aan de aandeelgerechtigden uit te keren. Dat in overleg met de Accountantsdienst en alleen aan die instellingen die aan hun administratieve verplichtingen hebben voldaan door inzending van begroting en jaarrekeningen over de voorafgaande jaren.

Dat zou een forse impuls kunnen geven aan de Antilliaanse economie. Dat zou misschien wel weer 60 of meer besturen van diverse instellingen activeren. Dat zou bij de volgende verkiezingen misschien wel stemmenwinst op kunnen leveren. 'Ku Maria so por'. Waar heb ik dat gehoord? Onze Minister-President kan nu bewijzen dat ze een snelle afwikkeling kan bevorderen.

Ik zal weer beter kunnen slapen nu bekend is dat de Rekenkamer weer op de kleintjes past. Zonder die Kamer hadden we niet geweten dat de directeur van de Landsloterij op een enorme zak met geld zit met meer dan dertien miljoen gulden erin, die broodnodig over alle daarvoor in aanmerking komende instituten moet worden verdeeld.

ADRES KWIJT?

Er zijn in het verslag van de Rekenkamer nog wat kleinigheidjes. Tweemaal per jaar moet Financiën de kas gaan opnemen bij de Landsloterij in de Breedestraat. Misschien hebben ze het kantoor van de Landsloterij niet meer kunnen vinden of ze hebben op het Departement een hekel aan Otrobanda want de laatste acht jaar is niet meer aan dit voorschrift voldaan.

Tenslotte breekt de Kamer een lans voor het personeel van de Landsloterij. Bij brief van 26 april 1972 heeft de minister van Financiën te kennen gegeven dat een voorziening moet worden getroffen voor de pensioenen van het personeel. Hij heeft zelfs aangegeven op welke wijze deze voorziening moet worden getroffen. Het personeel dient als ambtenaren te worden aangesloten bij het A.P.N.A., het ambtenaren pensioenfonds voor de Nederlandse Antillen.

Negentien jaar geleden is een aanwijzing gegeven door de minister van Financiën om deze zaak voor het personeel te regelen. 6.975 Nachten zijn de opvolgende directeuren van de Landsloterij gaan slapen zonder een vinger uit te steken voor het onder hem dienende personeel. Dat is gerekend tot 1 juni 1991. Op 25 juni van dit jaar worden dat precies 7.000 nachten. Het moet toch mogelijk zijn om deze 7000 nachten op een ludieke wijze te vieren. Geen walk out, geen staking. Maar de directeur van de Landsloterij in een limosine vervoeren van de Breedestraat Otrobanda naar de directeur van het A.P.N.A. aan de Rijkseenheidboulevard voor een eerste gesprek. Het eenvoudigste is deze landsloterij werknemers te beschouwen als ambtenaren en ze binnen het kader van de ambtenarenregelingen in de pensioenwetgeving in te passen.

TREKKING

Elke donderdag om de veertien dagen is er een trekking bij de Landsloterij die door belangstellenden kan worden bijgewoond. Er zijn twee korven, een met 35.000 genummerde balletjes en een met 2565 balletjes voor de prijzen. Iets meer dan een op tien kans iets te winnen, ook al zijn dat in feite de prijzen van honderd gulden.

In 1988 zijn de meeste van de hiervoor genoemde punten onder de aandacht van de minister van Financiën gebracht maar tot op 28 februari 1991 heeft de Rekenkamer geen reactie op haar opmerkingen ontvangen. Het is natuurlijk vervelend als je voorgangers als minister van Financiën hun zaken niet helemaal goed behartigd hebben of bepaalde zaken hebben laten liggen, maar dat neemt niet weg dat ze echt ook wel afgedaan kunnen worden.

De Rekenkamer controleert ten behoeve van de Staten en heeft het ontbreken van sanctiemogelijkheden uitvoerig met de Staten besproken. De Kamer krijgt alsmaar geen antwoord op brieven en in de praktijk worden bijna geen verbeteringen aangebracht in de door haar gesignaleerde wantoestanden. Dat zou er toe moeten leiden dat de Rekenkamer gemachtigd wordt iedere ambtenaar, elk Hoofd van Dienst en elke minister op de meest eervolle wijze de laan uit te sturen als b.v. niet binnen 90 dagen wordt gereageerd op de brieven van de Rekenkamer.

Met zo'n sanctiemogelijkheid zou het niet voorkomen dat de directeur van de Landsloterij meer dan 13 miljoen gulden kan opsparen door ze te onthouden aan rechthebbende instellingen op alle eilanden van de Nederlandse Antillen en geen vin te verroeren als hem 19 jaar geleden is opgedragen de pensioenstatus van het personeel te regelen.

Een goed Nederlands gezegde luidt als volgt:

Ze dronken een glas
Ze maakten een plas
En alles bleef zoals het was.

In het Kamerverslag wordt nog opgemerkt dat de laatste door de Staten behandelde begroting die van 1977 was. Ook de Staten zijn in feite kwetsbaar want 15 jaar is deze niet geautoriseerde ga[ng] van zaken aan hun aandac[ht] ontsnapt.

Laten we hopen dat te[n] minste een van de 22 stat[en]leden van de Nederland[se] Antillen zich kritisch zal u[it]laten over de eigenaard[ige] gang van zaken bij de Lan[ds]loterij.

Wat woorden ons zeggen

St. Juttemis e.a. 'heiligen'

AAN SINT JAN (Johannes de Doper, gedenkdag 24 juni) zijn veel volkse begrippen gekoppeld. Daar is het *sint-janskruid* (hypericum perforatum), een onmisbaar bestanddeel van de *sintjanstros*, een bloementros waarin ook notebladeren, Spaans gras, korenbloemen, varens, meibloemen, anjers en duizendschoon thuishoorden. De tros werd in vroeger dagen (en wordt nu nog op een enkele plaats) daags voor het feest van Sint Jan boven of naast de deurstijl op de muur gehangen. Dit zou een beschermende en genezende functie hebben vooral tegen onweer en blikseminslag.

De Duitsers spreken van *Sankt Johanniskraut*, maar zij kennen daarnaast de prozaïsche benaming *Hartheu*. In het Engels heet de plant *Saint John's wort* en Sint Jan wordt er *Midsummer Day* geheten. Wat kerstmis is voor de winter is Sint Jan voor de zomer; het feest valt precies een half jaar voor kerst. Het is de zomerzonnewende, ook wel solstitie genaamd.

= door Cor Swanenberg =

In de datum zou aanschouwbaar gemaakt worden dat Jezus zes maanden na Sint Jan geboren werd en in het krimpen der dagen wordt verbeeld wat Sint Jan van zichzelf gezegd zou hebben: 'Hij moet groeien en ik moet minderen'. (Het is overigens frappant dat men bij deze heilige de geboortedag en niet de sterfdag tot gedenkdag heeft gemaakt.)

In het bijgeloof speelt Sint Jan een belangrijkere rol. Planten die in de sintjansnacht geplukt zijn gelden als zegenrijk. Ze moeten geluk en genezing brengen en ze beschermen voor hekserij en boze geesten.

AARDSE ZON

Het sintjanskruid behoort tot de hertshooifamilie en werd vanwege de stralend gele bloeiwijze ook wel 'aardse zon' genoemd. Dauw die op de morgen van sintjansdag opgevangen wordt zou bijzonder heilzaam zijn voor de ogen.

In de sintjansgebruiken vindt men veel overblijfsels van de viering van het voorchristelijke midzomerfeest. Sintjansnacht is vanouds een tovernacht vol geheimen en mysteries.

Vlierblad geplukt in de midzomernacht zou de eksterogen doen verdwijnen. Men hoeft er slechts met het blad over te wrijven. Daarna steke men het in de grond en als het verteerd is, is ook de kwaal verdwenen.

Kleine kinderen kan men volgens het volksgeloof van allerlei ziekten genezen door ze op sintjansdag in een stromend water te dompelen. Dit dient bij voorkeur 's middags te geschieden terwijl de klok twaalf slaat.

PATROON

Er zijn tal van kerken, hospitalen, gilden en broederschappen die Sint Jan als schutspatroon hebben en bijna even talrijk zijn de bedevaarten ter ere van deze heilige die ook wel eens spottend 'de schreeuwer' genoemd wordt omdat hij zich 'de stem van een roepende in de woestijn' noemde.

Sint Jan wordt in het boerenbedrijf ervaren als een lotdag. Op deze dag moet het niet regenen blijkens de oude weerspreuk: 'het is de regen van Sint Jan die de oogst bederven kan'. 'Met Sint Jan maait alleman' is een oude spreuk die het begin van de oogst illustreert. Na Sint Jan kan men gerust de hagen snoeien want er zullen nog nauwelijks nieuwe loten opschieten.

SINT JUTTEMIS

Sint Juttemis is een interessante verzonnen heilige. Volgens Franck's Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal komt jutte wellicht van Judith. Enerzijds is dit onwaarschijnlijk omdat er juist geen datum bedoeld wordt, anderzijds is het wel weer zo dat men in dezel[fde] betekenis bijvoorbeeld in [het] Engels *latter Lammas* z[egt] en dat laatste woord be[...] kent daar wel degelijk [een] datum, nl. *the feast of Sa[int] Peter in Chains* (1 augustus) hoewel het verbasterd is [uit] *hlâfmesse*, het feest van [de] wijding van het brood uit [het] eerste rijpe koren.

In het Duits heet het in d[it] geval grappig *Sankt Nimmerleinstag*. Sint Juttem[is] is te vergelijken met d[e] schertsbenaming *sint sa[...]rius* en met de kinderpla[...] data uit onze jeugd: *met p[...]lepasen of kietelpinkster[en] wanneer er twee zaterdag[en] in één week vallen.*

Wanneer je als kind ie[ts] vroeg en je kreeg dat laats[te] ten antwoord, dan wist je d[at] je wens niet vervuld gi[ng] worden. Vroeger ging m[en] met de heiligen het jaar ro[nd]. Het wemelde van de heili[gen]dagen (feestdagen van h[ei]ligen die als zondag gevi[erd] werden) en menige dag kre[eg] zijn eigen (meestal rijmend[e]) weerspreuk.

Maria Lichtmis (2-[2]) *donker maakt de boer [tot] jonker; Sint Mathijs* (24-[2]) *breekt het ijs; voor de vr[...] ben je niet beschermd vo[or] Sint Servaas* (13-5) *zic[h] erover heeft ontfermd; Het [is] de regen van Sint Jan die d[e] oogst bederven kan; regen o[p] Sint Margriet* (20-7), *zes weken regen dat het giet; m[et] Sint Augustijn* (28-8) *moet onweer over zijn; regen o[p] Sint Donijs* (9-10), *natt[e] winter, weinig ijs; met Si[nt] Maarten* (11-11) *bloemen [op] de ruit, voor de kerst [de] winter uit; Sint Andries* (3[0-] 11) *die brengt de vries...*

Omdat al die bestaand[e] (waan-)wijsheden vaak ni[et] klopten, zijn er waarschijn[...]lijk nogal wat spotspreuk[en] in de wereld gekomen die o[p] hetzelfde stramien gebo[u]wd zijn: *regent het in se[p]tember, dan valt Kerstmis [in] december; regent het in m[aart] dan is april al weer voorb[ij]; regent het in juni, verge[et] dan toch uw plu nie.*

Veel van onze heiligen e[n] hun lotdagen raken mome[n]teel in het vergeetboek. [De] toenemende ontkerstenin[g] zal dit verschijnsel enkel ve[r]snellen.

Afrondend zouden we to[ch] kunnen blijven beweren: *al[le] heiligen zijn ons goed, als [ze] maar geven...*

Goede voeding beste basis voor gezondheid

Geen enkel bewijs dat amalgaam schadelijk is

= door D.O. Montanari,tandarts =

HET IS verbazingwekkend, dat iemand die zich in de medische sfeer bezighoudt, en bovendien regelmatig een rubriek schrijft, zich zo weinig van zijn verantwoordelijkheid bewust is, dat hij op een dergelijke slordige wijze omgaat met talrijke begrippen en feiten, zoals gebeurd is in de twee laatste afleveringen van de rubriek 'Natuurlijk beter worden' in Napa. Tandheelkundige literatuur mag dan voor zijn grote beperktheid, niet zo toegankelijk voor de leek zijn, maar voor een ieder die daarover een stukje proza wil schrijven moet het toch niet al te veel moeite kosten om één of twee boeken over b.v. orale pathologie te raadplegen om in ieder geval definities en een aantal andere feiten korrekt te kunnen overbrengen.

Er zullen maar weinig tandartsen zijn die de definities over chronische pulpitis, tandvortelgranuloom, wortelkanaalbehandeling, paradontose, periodontitis of cystenvorming in het kraakbeen op de Wit's wijze kunnen herkennen.

Maar in wezen is dat voor het vervolg van het verhaal niet van erg groot belang, het bevestigt, slechts de indruk dat hier geen 'professional' spreekt. Doordat gingivitis en periodontitis bij het merendeel van de bevolking vroeg of laat voorkomt, is het waarschijnlijk verstandig hierover enkele woorden te zeggen.

Gingivitis is een ontsteking van het tandvlees gekarakteriseerd door een klinische verandering van kleur, vorm, positie, oppervlakte aan de tanden en bloedingen. Lichte periodontitis is een voortschrijdende vorm van gingivitis naar de diepere lagen van het steunweefsel van het gebit en een licht botverlies.

Matige periodontitis is een verergering van bovengenoemde faktoren met duidelijk waarneembaar botverlies en een toename van de tandbeweeglijkheid.

Bij ernstige periodontitis zijn grote delen van het alveolaire bot verloren gegaan en is er een ruime beweeglijkheid van de tanden. Hoewel William Hunter vaak beschouwd wordt als de dader van het concept over lokale infekties was het Benjamin Rush die al in 1818 het verband noemde tussen het trekken van een ontstoken tand en de genezing van een algemene ziekte. Bijna één eeuw later schreef Hunter over orale sepsis in relaties tot het gebit.

HAARDEN

Latere klinische studies hebben inderdaad aangetoond dat geïnfekteerde gebieden in de mondholte bacterie-haarden kunnen zijn, die elders in het lichaam ziekte kunnen produceren en dat in sommige gevallen verwijdering van die ziekte haarden genezing van ziekte elders in het lichaam.

Het is echter ook duidelijk dat verwijdering van deze ziekte haarden geen garantie geeft op genezing van ziekte buiten de mondholte.

Te vaak is door toevallig samenspel van die twee faktoren de verkeerde conclusie getrokken van oorzaak en gevolg. In een rapport dat de *American Dental Association* liet maken kwamen de volgende feiten voor:

Hoewel de meeste onderzoekers allang erkenden dat fokale infekties niet zo zwaar benadrukt moesten worden is het duidelijk dat er nog vele artsen en tandartsen zijn die dit feit nog niet geleerd hebben.

Of bacteriën, die via de pulpa, wortelpunt of wortelvliesstrukturen inderdaad de bloedbaan binnendringen en op verafgelegen plaatsen hun kwaadaardig werk doen is niet voorspelbaar.

Het niet erkennen van de onzekere relatie tussen oorzaak en gevolg heeft in het verleden tot het nodeloos opofferen van veel gebitselelementen geleid. Het feit, dat wij nu weten dat in een relatief klein aantal gevallen systeemziekten zijn genezen door tandheelkundige extrakties, betekent geenszins dat infekties in en rondom de gebitselelementen met rust gelaten kunnen worden.

Het is net zo belangrijk deze te verwijderen als infekties van bijvoorbeeld de longen, nieren of skelet. Niet vergeten mag worden dat het uiteindelijk de tandarts is die de training, ervaring, het wettelijk recht en de morele verplichting heeft om voor de mond te zorgen en om te beslissen wanneer behandeling noodzakelijk is of niet.

De vraag om het gebit te behouden is grotendeels een idee van de 19e eeuw. In de voorgaande eeuwen beperkte tandheelkundige zorg zich meestal tot wat tandsteen verwijderen en het trekken van tanden en soms het vullen van gaten met allerlei materialen op een niet erg methodische wijze.

AMALGAAM

Amalgaam werd door het eerst genoemd in de Materia Medica van Su Kung in 659 na Chr. tijdens de T'ang dynastie. De eerste 'amalgaam oorlog' dateert uit de dertiger jaren van de vorige eeuw toen men het nog niet zo nauw nam met het verwijderen van caries en het amalgaan veelal rechtstreeks in de caviteit gepropt werd.

De American Society of Dental Surgeons opgericht in 1840 eiste van zijn leden dat zij een overeenkomst zouden tekenen dat zij onder geen enkel beding amalgaam zouden gebruiken op straffe van uitsluiting van de vereniging.

De techniek om goud- of amalgaamvullingen te maken werd in de tweede helft van de vorige eeuw belangrijk verbeterd. In 1926 ontstond door een publikatie van een Duitse chemicus Alfred Stock, over de gevaren van kwikzilverdampen opnieuw een heftige discussie die na vele jaren wegebde. Het adagium van Paracelsus *dosis sola facit venenum* (alleen de dosis maakt het een gif) houdt nog steeds stand.

Wat is de reden dat tandartsen kwik gebruiken? Kwik helpt het vulmateriaal plastisch te maken zodat het makkelijk verwerkbaar is, zonder krimp een sterke en dienstbare restauratie wordt, die langdurig tegen grote kauwkrachten bestand is.

KWIK

Is kwik giftig? Ja, kwik is giftig in hoge concentraties, maar niet wanneer het in gebonden vorm is, zoals in amalgaan. Komen er kwikdampen vrij wanneer langdurig op kauwgum kauwen? De huidige meettechnieken stellen ons in staat om extreem kleine hoeveelheden te ontdekken. Deze uiterst geringe hoeveelheden worden niet allemaal uitgeademd.

Maar er is geen enkel bewijs dat er enig verband is met enige giftige effecten. De kans is veel groter dat door het eten van een tuna-salade een veel grotere dosis kwik het lichaam binnendringt.

Het beste en meest overtuigende bewijs dat amalgaan veilig is, is dat alleen al in de Verenigde Staten jaarliiks meer dan 100 miljoen amalgaamrestauraties gedaan worden. De Food and Drug Administration zegt dat er geen geldig wetenschappelijk bewijs is van systematische vergiftiging van patiënten die blootgesteld zijn aan amalgaan.

Het gerespekteerde tijdschrift Consumer Reports schrijft:

'Tandartsen, die beweren gezondheidsproblemen te behandelen door amalgaam om die reden te vervangen, plaatsen hun financieel belang boven het welzijn van de patiënt'.

De American Dental Association zegt dat tandartsen de best mogelijke restauratiematerialen moeten kiezen op een individuele basis. Zij zegt verder in haar Principles of Ethics and Code of Professional Conduct':

'Het verwijderen van amalgaam bij een niet-allergische patiënt met de bedoeling een zogenaamd giftig bestanddeel te verwijderen is onjuist en onethisch'.

ALLERGIE

Kan iemand allergisch zijn voor kwik?

Allergieën zijn voor bijna alles mogelijk, de allergische reakties voor kwik zijn echter uiterst zeldzaam. Minder dan vijftig gevallen van allergische reakties zijn gerapporteerd in de literatuur sinds 1905.

Een allergische reaktie voor amalgaam kan voor ieder bestanddeel van amalgaam zijn zoals kwik, zilver, tin of koper. In de sporadische gevallen dat allergische reakties voorkwamen gebeurde dat binnen enkele uren, op zijn hoogst enkele dagen, na het leggen van amalgaam. Kenmerken hiervoor zijn: zwelling van de lippen, uitslag rondom de mond en het hoofd/halsgebied.

In de meeste gerapporteerde gevallen verdwenen de allergische symptomen zonder tandheelkundig ingrijpen. Naast de reguliere geneeskunde is er zeer zeker ook een plaats voor de alternatieve geneeskunde. Voorkomen is beter dan genezen, daarom is het voor het lichaam en de geest noodzakelijk de juiste bouwstenen te krijgen.

Onze supermarkten liggen vol mooi uitziende, maar relatief smakeloze groenten en vruchten die door de boeren, tegen beter weten in, op enorme monoculturen met behulp van kunstmest, pesticiden en herbiciden sterk gemechaniseerd verbouwd worden. Het resultaat van produktie gericht op kwantiteit in plaats van kwaliteit is niet alleen zichtbaar in een langzame verwoesting van de kostbare toplaag van de bouwgrond.

Dierlijk voedsel geeft eenzelfde triest beeld te zien. In te krappe ruimten en gevoed met eenzijdig voedsel, veelal behandeld met antibiotica en hormonen, worden deze dieren zo snel mogelijk naar hun slachtgewicht gepompt.

De voordelen van deze methoden zijn voor de producent duidelijk, voor de consument op zijn best twijfelachtig. Primitieve wijsheid leert ons dat het krijgen van gezonde, normale babies afhankelijk is van optimale voeding van de ouders zowel voor de conceptie, alswel gedurende de zwangerschap.

Borstvoeding is belangrijk en zou gevolgd moeten worden door een dieet van voornamelijk verse groenten, vruchten, granen, noten en melkprodukten. Sterke botten, spieren, een mooie huid, normale klieren, een gezonde lever, een goede reproduktiecapaciteit en intelligentie zijn afhankelijk van goede voeding.

GOED VOEDSEL

Voedzaam voedsel is niet noodzakelijkerwijs duur. Zelfs nu leven veel Russische boeren op een karig dieet dat hoofdzakelijk bestaat uit groentesoep en hard roggebrood met af en toe een stukje vlees. Ondanks barre omstandigheden hebben deze mensen een sterk fysiek en een goed gebit.

Belangrijk is natuurlijk ook dat het voedsel in alle rust goedgekauwd wordt, zodat het speeksel zijn voorbereidende werkzaamheden voor de rest van het maagdarmkanaal kan doen. De maag heeft immers geen tanden.

Grote hoeveelheden vocht zijn ook nodig om ons lichaam dat grotendeels uit water bestaat in stand te houden en giftige stoffen uit te wassen. Het is echter raadzaam dit niet tijdens de maaltijd te doen omdat men snel de neiging heeft het voedsel weg te spoelen. Ook worden de maagsappen te veel verdund en het stimuleert zwaarlijvigheid. Het is door overdadige voeding 365 dagen per jaar dat vele soorten ziekten worden gecreëerd.

Het is goed om van voedsel te genieten, maar om er een slaaf van te zijn is een vloek. Wanneer wij zelf een machine rust gunnen, waarom dan niet het menselijk lichaam dat zoveel ingewikkelder is dan de meest complexe machine?

Vasten geeft het lichaam rust en de gelegenheid zich te ontdoen van de vele afvalstoffen die zich ophopen tijdens vele stofwisselingsprocessen. Ieder gezond individu kan zonder problemen één dag per week vasten. Vastperiodes die langer zijn dan drie dagen zijn niet aan te raden zonder begeleiding van een arts die ervaring heeft met vasten. Elk dier weet instinctief dat het niet moet eten wanneer het ziek is.

Gezonde mensen hebben een natuurlijke weerstand tegen zieken en infekties. Ziekten komen wanneer het verdedigingsmechanisme van het lichaam verzwakt is door verkeerd voedsel of door overmatig gebruik hiervan.

Een elektrisch circuit brandt door wanneer de spanning te groot is. Telkens wanneer het maagdarmstelsel overbelast wordt gaat de levenskracht uit. Vasten geeft de levenskracht rust, geeft het de gelegenheid zich opnieuw op te laden.

Weinig dingen zijn slechter voor het lichaam en de geest dan bedwelmende dranken. Onder invloed hiervan doen mensen dingen die zij normaal zouden verafschuwen. Al sinds mensenheugenis weten yogis dat zelfbeheersing, respekt betonen voor de natuurwetten de eenvoudigste manier naar gezondheid en geluk is.

In Europa kwestie van 'volksgezondheid'

Drugsbeleid in V.S. gebaseerd op angst

WASHINGTON - Het Amerikaanse drugbeleid wordt voornamelijk bepaald door de vrees voor gewelddadige criminaliteit. Tot die conclusie is Ed Leuw, wetenschappelijk onderzoeker van het ministerie van Justitie, in Washington gekomen tijdens een internationaal congres over het drugbeleid in westelijkelanden. De Verenigde Staten beschouwen het drugprobleem als een vraagstuk van criminaliteit. Er wordt dan ook over "de oorlog tegen drugs" gesproken. In Europa wordt drugverslaving veel meer als probleem van de volksgezondheid beschouwd. Het verschil in aanpak is volgens Leuw te verklaren uit de andere sociale omstandigheden in de Verenigde Staten en Europa. Want het probleem van druggebruik en armoede hangt in Amerika nauw samen.

De drughandel bloeit vooral onder de Amerikaanse onderklasse van verpauperde negers en latino's. Zij zoeken hun toevlucht tot de drughandel teneinde een boterham te verdienen.

In Europa is die maatschappelijke noodzaak veel minder omdat de sociale ongelijkheid kleiner is en er betere sociale voorzieningen zijn. Het betere sociale klimaat stelt Europese landen in staat een rationeler en tolranter drugbeleid te voeren, zo gelooft Leuw.

In de meeste Europese landen heeft de drugproblematiek zich volgens Leuw zonder twijfel volgens dezelfde patronen ontwikkeld. In de jaren zeventig was er een sterke groei in het gebruik van zowel hard als soft drugs. Het druggebruik stabiliseerde zich na 1980.

CRACK

In de Verenigde Staten is echter het druggebruik blijven toenemen. Dat is vooral te wijten aan de introductie van *crack* in het midden van de jaren tachtig, een goedkope drug die aantrekkelijk is voor de armen. De Amerikanen voorspellen volgens Leuw al jaren dat de crackepidemie ook in Europa zal toeslaan. Maar niets wijst in die richting, al weet niemand precies waarom. Leuw vermoedt dat met name de handel in crack nauw samenhangt met het armoedeprobleem. Vooral kleine straathandelaren in de arme getto's die tevens zelf gebruikers zijn leggen zich toe op crack.

De Amerikanen proberen onder meer via internationale organisaties zoals de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) hun eigen aanpak van wetshandhaving en strenge straffen in de rest van de wereld te verspreiden. Sommige landen, bijvoorbeeld Italië zijn van een tolerant beleid overgegaan op de Amerikaanse aanpak. Maar volgens Leuw is er ook een tegengestelde trend waarneembaar: Canada probeert juist afstand te nemen van het drugbeleid van de Verenigde Staten.

Het alternatief voor de Amerikaanse criminele aanpak is een model van risicomanagement: de schadelijke consequenties van druggebruik via behandeling en hulp beperken. Nederland is daar de grote voorvechter van. Engeland en Canada volgen nu volgens Leuw steeds meer dat voorbeeld.

De cijfers rechtvaardigen volgens Leuw de Nederlandse aanpak. Het druggebruik neemt in Nederland niet toe, ondanks het feit dat de handel in hasj en marihuana vrij is. Nederland heeft een laag aantal gebruikers van hard drugs. Onder jongeren van 15 tot 30 jaar gebruikt in Nederland 15 procent soft drugs, in Amerika is dat cijfer 40 procent, en op scholen zelfs 60 procent.

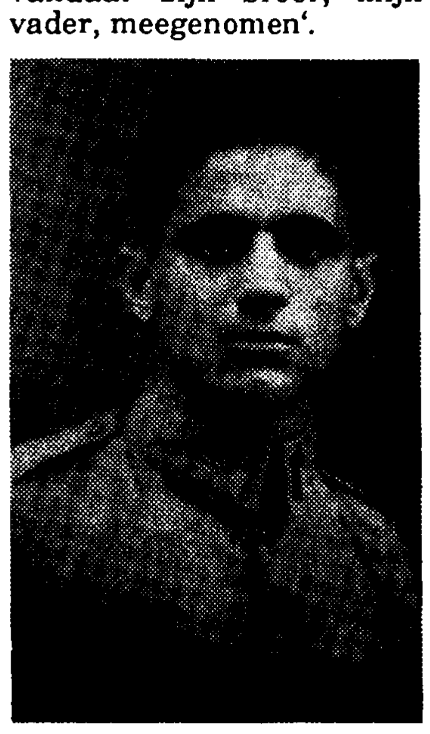
Ook het aantal met Aids besmette spuiters ligt in Nederland en andere Europese landen veel lager dan in de VS. De belangrijkste oorzaak daarvan is de weigering van de Amerikaanse overheid om schone naalden te verschaffen aan verslaafden. Behalve in de regering neemt onder experts volgens Leuw ook in Amerika het besef toe dat de criminele aanpak niet alleen zeer kostbaar, maar ook heilloos is. Want de maatschappelijke problemen zijn in Amerika heel anders dan in Europa. Met name het ontbreken van een sociaal opvangnet voor de kansarmen in de maatschappij garandeert een grote gewelddadige criminaliteit. Dat maakt het moeilijk, zo niet onmogelijk, een humaner drugbeleid te voeren.

Curaçaose jongens gaan naar de Oost

vervolg van pag. 3

bij waren, of 'lui uit de West'. Nu ik kwam uit de West.

Wij woonden in Nijmegen toen ik nog kind was. Er kwamen veel militairen op verlof naar Nijmegen. Mijn oom, een broer van mijn vader was bij de Koloniale Reserve. Er kwamen wel Antillianen bij hem op bezoek en ook wel bij ons thuis. Bijvoorbeeld Francina kwam bij ons thuis, en ook Van Dorp heb ik leren kennen via de Koloniale Reserve. Mijn oom is het eerst naar de Oost gegaan. Toen is hij teruggekeerd, eerst naar Nederland, toen naar de West en heeft vandaar zijn broer, mijn vader, meegenomen'.

JO ANEMAET
...begin 30'er jaren...

'Je kreeg in dienst nooit verlof. Je had kans dat je zes jaar achter elkaar diende zonder een dag verlof. Verlofdagen moest je verdienen. Dat kon door bijvoorbeeld meester te worden op je wapen of scherpschutter en dan kreeg je veertien dagen verlof. Ik heb het eerste jaar dat ik in Djokjakarta zat al veertien dagen verlof verdiend. Daar zat ook Francina, die kende ik al vanuit Nederland. En daar ontmoette ik Phelipa en Servans. Later toen ik naar de kaderschool ging voor de rang van brigadier, ontmoette ik Leito, Lebacs en Denoten. De laatste was een Surinamer, getrouwd met een Curacaose vrouw'.

'Als je jong bent heb je een lui leven als militair. In vredestijd is het alleen maar oefenen. Je leeft in een grote gemeenschap met allemaal jonge kerels onder elkaar. De oudste is misschien dertig. Een hoop wilden helemaal geen kader worden. Je kon tekenen voor de kaderschool tot aan je dertigste. Niet iedereen had dezelfde vooropleiding. Ik had drie jaar MULO en ik wist niet dat je daarmee een goede basis had. Die eerste jaren was het alleen maar een fijn leven als soldaat. Het is een onbekommerd leven. Je hebt je zakgeld, je kleding, je ziekenverzorging. Je had een goed verzorgd leven. Als ik verlof had ging ik met de trein naar een klein dorp. We kregen 35 cent eetgeld per dag. Dat was veel. Ik vroeg een lift met zo'n wagen met zeboes ervoor. Dat zijn witte ossen, nee stieren, ze zijn niet gecastreerd. Dat zijn zulke grote sullen. Ze trekken grote wagens met een vent erop ergens naar toe. Het maakte mij niet uit waar naartoe. Onderweg kochten we een maaltijd op een bananenblad bij een warong. Hij kocht de maaltijden, een voor de toean en een voor hem, want hij betaalde veel minder. Die eenvoudige lui zijn daarvoor nog dankbaar ook. Ik hou ervan het gewone volk te observeren en te tekenen. Dat deed ik in Indie al. Daar heb ik ook zo goed Maleis van geleerd'.

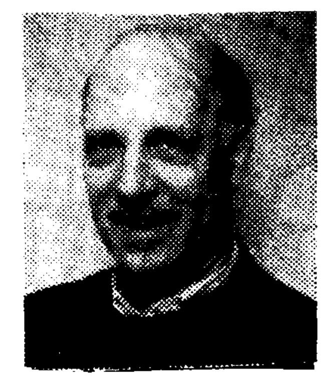
KADERSCHOOL

'Elk jaar kon je tekenen voor de Korpskaderschool. Bijna zeven jaar heb ik dat niet gedaan. Ik was ook bang om af te gaan. Degenen die het wel deden hadden een hele grote mond over hoe vreselijk moeilijk het allemaal was. Vooral de gezakten. Maar door 20 maanden naar de kaderschool te gaan, ging je salaris omhoog van 5,25 per week naar 125,- per maand. Toen ik uiteindelijk besloot het wel te doen, bleek het met mijn vooropleiding heel erg makkelijk te zijn. Toch kan ik me de houding van anderen die het niet deden goed indenken. Een Curacaose jongen, zonder opleiding, had daar een goed leven. Vaak leerde hij daar een Indische vrouw kennen. Waar zou hij zich verder druk over maken? Hij had een beter leven daar dan hij het hier op Curacao ooit zou kunnen krijgen. Een hele hoop Antillianen hebben ook in dienst een vak geleerd en wat heel belangrijk is, maar dat wil men hier op Curacao niet weten, innerlijke discipline. Dat hebben ze allemaal. Ze zijn allemaal werkzaam, recht door zee, rechtoe rechtaan. Dat is het fijne van deze oudjes. Je kan op ze bouwen. En als je eenmaal goed bevriend was, was je ook vrienden voor het leven. Kijk maar naar ze, kijk naar onze oude Pedro'.

'Ik heb een goede jeugd gehad. Wel ver van de familie. Dat is erg als je ziek bent. Dan denk je aan ze. Verder word je zo in beslag genomen, je hebt geen tijd om over bepaalde dingen te piekeren. Ik heb geleerd elke dag dankbaar te zijn, dat ik weer een dag mag beleven. Er is een hoop ellende om je heen. Ik ben veel in de kampongs geweest en daar heb ik ook veel ellende gezien. Dan ben je dankbaar dat je zelf gezond bent'.

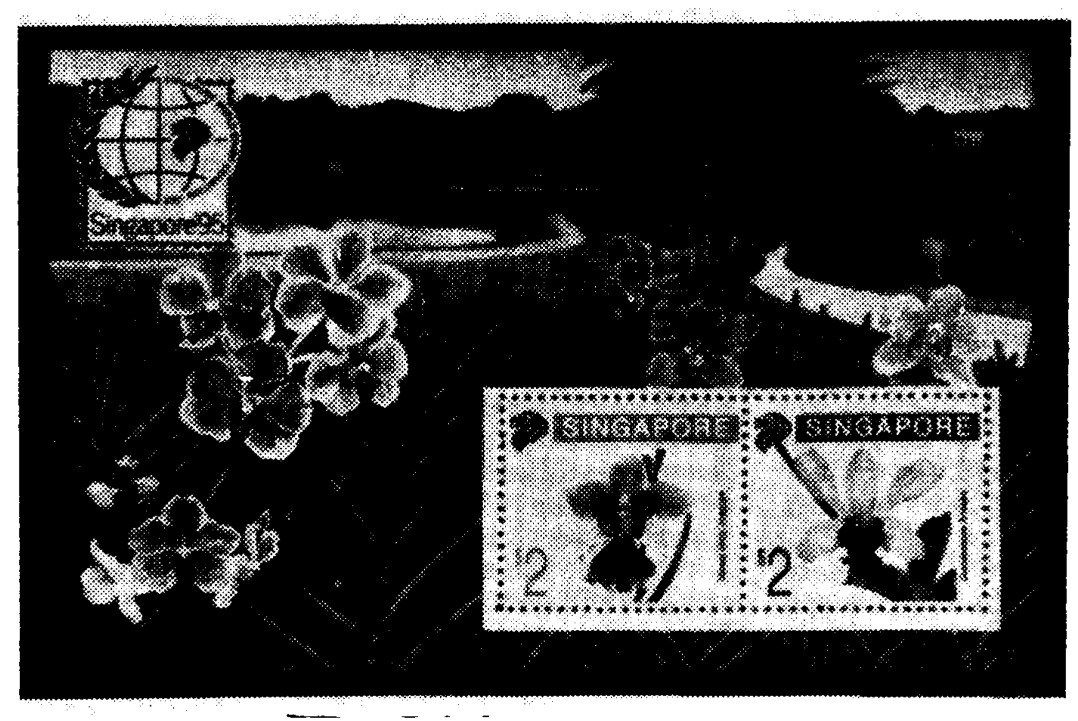
ONDER DE LOUPE

Na twintig jaar weer O.S.-zegels in Nederland

= door Victor Hafkamp =

1992 IS ZOWEL Columbus- als Olympisch jaar en het spreekt vanzelf dat veel postzegels volgend jaar aan de Spelen van Barcelona dan wel aan de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika door Columbus aandacht zullen schenken. De Nederlandse post komt in 1992 voor het eerst na twintig jaar weer met Olympische zegels. Op 4 Februari zullen er vier van 80 cent uit komen. Dankzij het feit dat het thema 1992 van de Europazegels 'Columbus ontdekt Amerika' zal zijn, is Nederland ook deelnemer aan deze uitgiftereeks. De Europazegels 1992 komen 7 juli in omloop (60 en 80 cent).

In totaal staan in 1992 dertien data op het Nederlandse programma voor nieuwe series bijzondere zegels. Behalve de al genoemde zijn dat de volgende:

7 januari: 150 jaar Technische Universiteit Delft en invoering Nieuw Burgerlijk Wetboek (60 en 80 cent).

25 februari: Wereldtentoonstelling Sevilla (70 en 80 cent).

17 maart: Abel Tasman ziet als eerste Europeaan Nieuw-Zeeland in 1642.

7 april: Zomerzegels. Floriade (60+30, 70+35 en 80+40 c. Postzegelboekje f.6,-)

28 april: 150 jaar Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst- Bond Nederlandse Architecten en opening nieuwbouw Tweede Kamer (60 en 80 cent).

19 mei: 100 jaar Koninklijk Genootschap Munt- en Penningkunde (70 cent).

16 juni: 100 jaar Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde (80 c.)

25 augustus: Kamp Westerbork (serie 2e Wereldoorlog: 70 cent.

8 september: 125 jaar Rode Kruis (60+30, 70+35 en 80+40 c. en postzegelboekje f 6,-).

CONGRESGEBOUW

Het is niet moeilijk te voorspellen dat in 1993 en 1994 zegels (met toeslagen) zullen verschijnen voor de in 1994 in Nederland te houden internationale postzegeltentoonstelling: 17 tot en met 23 oktober 1994 in het Haagse Congresgebouw. Daarover is overeenstemming bereikt tussen PTT Post en de stichting filatelie, waarin verzamelaars, handel en post samenwerken. De stichting organiseerde in 1967 en 1977 succesvolle Amphilex-tentoonstellingen evenals de op West-europese landen gerichte Filacento (1984) en Filacept (1988) in Den Haag. De Filacept '88 trok in zes dagen tijd 90.000 bezoekers.

De meeste landen die postzegelexposities organiseren geven er speciale zegels voor uit. Singapore bijvoorbeeld organiseert in 1995 zo'n evenement en gaf er nu al twee zegels van 2 dollar en een velletje met dezelfde zegels voor uit.

ORCHIDEEEN

Op de zegels zijn orchideeën afgedrukt. Er zijn de laatste tijd verscheidene series verschenen met afbeeldingen van orchideeën, zoals onlangs op de Seychellen (1, 2, 3 en 10 roepies) en op de Falkland-eilanden (12, 26, 31 en 62 pence). Ook Hongarije liet een zegel (20 foriut) met orchideeën verschijnen. De Britse posterijen komen 16 juli met een serie van vijf zegels met rozen. De uitgifte verschijnt ter gelegenheid van het negende Rozenwereldcongres dat die maand in de Noordierse hoofdstad Belfast wordt gehouden (22, 26, 31, 33 en 37 pence). Aruba heeft voor 29 mei drie zegels met de afbeeldingen van medicinale planten aangekondigd (65, 75 en 95 cent) en Taiwan brengt 12 juni een tweede serie van vier zegels met afbeeldingen van wilde planten in omloop (2, 3, 7.50 en 9 yuan).

Verder wijs ik in de grote stroom uitgiften met flora nog op de vier Joegoslavische exemplaren met afbeeldingen van crocusen (2, 6, 7.50 en 15 dinar).

Dank zij de toetreding van een aantal landen uit het voormalig oostblok tot de CEPT (Europese conferentie post en telecommunicatie), verschijnen dit jaar meer Europazegels dan ooit tevoren. In een vorige rubriek heb ik alle uitgiften al eens opgesomd. Maar ook het aantal 'meelopers' (uitgiften die tot het thema Europa horen) is dit jaar groter dan voorheen. Dat is mede te danken aan de uitgebreide rij Noordeuropese landen die 'Norden'-zegels met een gemeenschappelijk motief in omloop brengen.

Bij de traditionele vijf posterijen (Zweden, Noorwegen, Denemarken, IJsland en Finland) hebben zich voor het eerst ook de Faröer, Aaland en Groenland gevoegd. De genoemde acht postdiensten hebben tevens besloten elke twee jaar zo'n uitgifte met gemeenschappelijk thema op het programma te zetten.

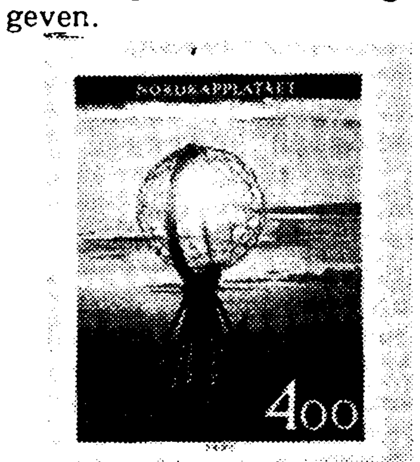
Dit jaar hebben alle ontwerpen betrekking op toeristische trekpleisters in de diverse noordse landen en dat levert gevarieerde plaatjes op. Denemarken komt 6 juni met zegels van 3.50 en 4.75 Kronen met ontwerpen die betrekking hebben op respectievelijk het meest westelijke en meest oostelijke bewoonde eiland van de Deense archipel, Fano en Christianso.

De zonnebadende dame op de zegel van 3.50 Kr. zal zonder twijfel de meeste aandacht trekken. Een filatelist wil wel eens wat meer dan een symbolisch ontwerp of een portretzegel.

Noorwegen komt op 7 juni met zegels van 3.20 en 4 Kronen met afbeeldingen van het internationaal bekende Vigelandspark in Oslo en de Noordkaap die vorig jaar door 175.000 toeristen werd bezocht. IJsland heeft op waarden van 26 en 31 Kronen de lagune van Jockulsarlon en de geiser van Strokkur afgebeeld.

Finland wijst op zegels van 2.10 en 2.90 Kronen op veel bezochte toeristische trekpleisters het grootste merendistrict van Europa, Salmaa en het bekendste pretpark van de hoofdstad Helsinki, Seurasaari.

De Zweedse zegels van 2.50 en 4 Kronen zijn ook interessant voor verzamelaars van het thema fauna. We zien ijsberen uit het dierenpark Kolmarden en een dolfijnenshow uit dezelfde Zoo. De twee exemplaren zijn als rolzegels op 15 mei uitgegeven.

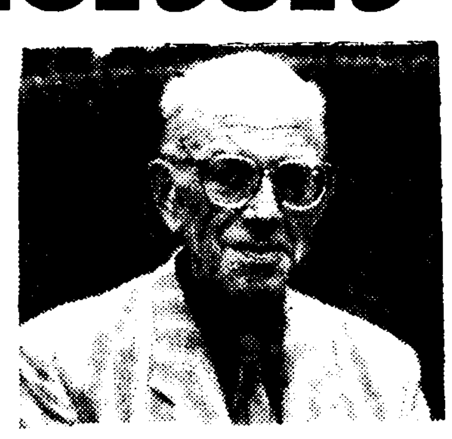

De 'nieuwe' postdiensten zijn ook elk met twee zegels present: Aaland, een autonome archipel die bij Finland hoort, geeft op zegels van 2.10 en 2.90 mark beelden van kanoënde en fietsende kinderen. Groenland beeldde op exemplaren van 4 en 8.50 Kronen plaatjes af die een indruk geven van dit onmetelijke gebied in de zomer- en wintertijd. Van de Fär Oer moeten de gegevens nog binnen komen.

De noordse uitgiften zijn te herkennen aan het logo van de noordse postunie, een posthoorn. De eerste noordse emissies kwamen al in 1956 uit.

Letsels door electriciteit

ZIEK EN GEZOND

= door dr M. de Grood =

IEDEREEN WEET, dat je met electriciteit voorzichtig moet omgaan. Ondanks alle waarschuwingen leren Nederlandse ongevalstatistieken, dat er per jaar heel wat mensen zware lichamelijke letsels oplopen door stroom, terwijl b.v. in een land als Duitsland in 1987 150 mensen door ongevallen met electriciteit hun leven verloren.

We kunnen in het algemeen twee soorten letsels door electrische stroom onderscheiden. De eerste lopen we op door het overspringen van een vonk, wanneer we te dicht bij een hoogspanningsleiding komen en die we ook bijv. na een blikseminslag kunnen zien. Hierbij ontstaan lelijke brandwonden, waarbij de huid vaak verkoolt maar ook de diepere delen, vaak zelfs het bot wordt verbrand.

Het getroffen weefsel is dus dood en wordt niet meer in het lichaam opgenomen. Omdat het een open wond is, treedt er vaak infectie op en langdurige etterende wonden kunnen het gevolg zijn. In veel gevallen zal de chirurg er daarom toe overgaan om al het getroffen weefsel operatief weg te halen om een betere en snellere genezing te krijgen zoals we dat ook zien bij zogeheten 3e graads verbrandingen door vuur etc.

HARTSTILSTAND

Het tweede soort letsel treedt op, wanneer de stroom door het lichaam gaat. In ons lichaam zijn enkele weefsels bizonder gevoelig voor een hoge dosis electrische stroom, vooral de hartspier en de hersenen. Toestanden als een hartstilstand of sterke stoornissen in het rhytme van het hart kunnen een gevolg zijn. Vaak ook zien we combinaties van beide letsels.

Electrische letsels kunnen alleen ontstaan, wanneer het lichaam niet geïsoleerd is en er een doorgaande keten lichaam-aarde aanwezig is. Hetzelfde zien we als we in contact komen met een draaistroom. Vaak is een defecte isolatie van een stroomgeleider de oorzaak. Lucht geleidt de stroom slecht, vocht daarentegen zeer goed, dus met vochtige handen heb je meer kans op een electrisch letsel dan met droge handen.

Niet iedere stroomsterke is schadelijk voor het lichaam. Dit hangt van een aantal factoren af, zoals de stroomsterkte, de weerstand van het lichaam, de duur van de doorstroming en de weg, die de stroom door het lichaam volgt. Zo kan een sterke stroom soms weinig letsel geven, wanneer hij een ongevaarlijke en korte weg door het lichaam volgt. Omgekeerd kan een stroom van minder dan 1000 Volt dodelijk zijn, als hij b.v. van arm tot arm gaat en het zenuwapparaat van het hart beschadigt, wat op die weg ligt.

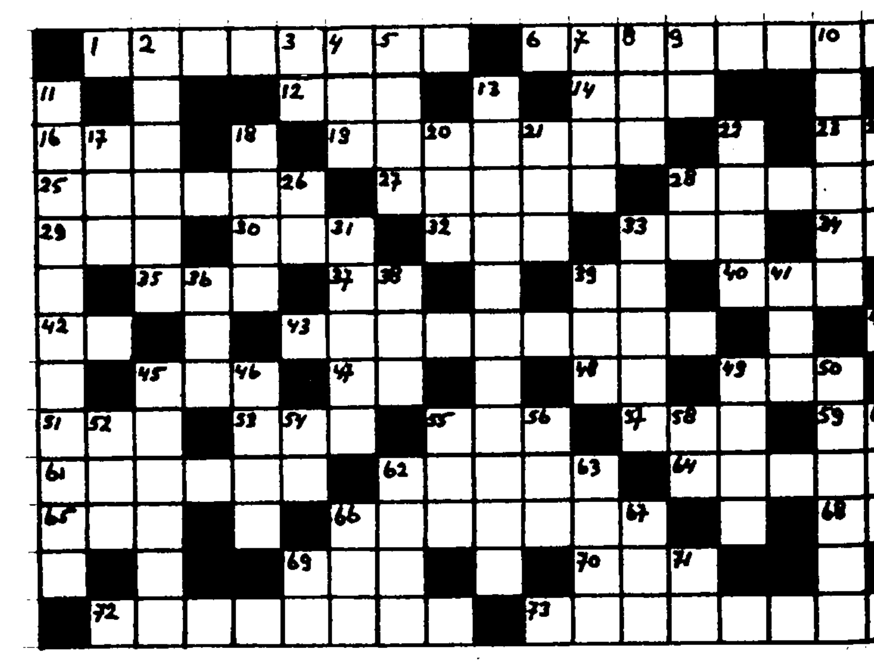
Het gebeurt ook, dat iemand die een electrische draad, die niet goed geïsoleerd is, niet meer kan loslaten. Dit komt omdat als gevolg van de stroom de spieren in een kramp toestand geraken, die niet ophoudt zolang de stroom doorgaat. Verbreken van het contact (zorg erbij, dat u zelf niet een deel van het circuit wordt) is de oplossing.

Een slachtoffer met een ernstig electrisch letsel hoort zo spoedig mogelijk in een ziekenhuis thuis. Daar kan worden uitgemaakt hoe zwaar de beschadigingen zijn, want uitwendig is er vaak weinig te zien. Zo heb ik eens een jongeman gezien, die bij het hockeyspelen door de bliksem was getroffen en meteen diep bewusteloos was. In het ziekenhuis bleek, dat een groot deel van een long was verbrand, waardoor grote ademshalingsmoeilijkheden ontstonden, terwijl achteraf de hersenbeschadiging nog meeviel. Uitwendig was, behalve het bewustzijnsverlies, niets aan hem te zien; wel was de brandlucht op afstand te ruiken.

Ben dus voorzichtig met electrische stroom want onverwacht zou u er het slachtoffer van kunnen worden.

KRUISWOORD PUZZE

HORIZONTAAL: 1. Hertachtige herkauwer; 6. Soort perzik; 12. Oppervlaktemaat; 14. Waterkering; 16. Zaak (Latijn); 19. Parochie; 23. Loot; 25. Ouderwets; 27. Vlaskam; 28. Blufferig; 29. Voornaam van een der Amerikaanse presidenten; 30. Snel; 32. Precies; 33. Liefkozing; 34. Plaats in Gelderland; 35. Jong dier; 37. Rivier in Siberië; 39. Amsterdams Peil; 40. Vat; 42. Voorzetsel; 43. Voorman; 44. Voorzetsel; 45. Lokmiddel; 47. Boom; 48. Nummer; 49. Stapel; 51. Bijwoord; 53. Keukengerei; 55. Boom; 57. Steuntouw; 59. Voorzetsel; 61. Onfatsoenlijk; 62. Walm; 64. Bestuurder; 65. Jongensnaam; 66. Kastijden; 68. Boerenbezit; 69. Roem; 70. Moment; 72. Bewoner van een werelddeel; 73. Kustvaart.

VERTIKAAL: 2. Rijgsnoer; 3. Muzieknoot; 4. Walvis; 5. Vrucht; 7. Nobel; 8. Vogel; 9. Lengtemaat; 10. Ontsluiten; 11. Roofdier; 13. Gerecht; 15. Roofdier; 17. Bouwland; 18. Wegkant; 20. Kippenloop; 21. Hoofddeksel; 22. Europeaan; 24. Teugje; 26. Bazige vrouw; 28. Uitroep van afkeer; 31. Land in Europa; 33. Gescheiden; 36. Papegaai; 38. Woud; 39. Voorzetsel; 41. Familielid; 45. Slaapvertrekje; 46. Onderhuids vet; 49. Telwoord; 50. Krachtig; 52. Een zekere; 54. Spil; 55. Kunstwerk; 56. Klompje planten; 58. Bijbelse stad; 60. Een zekere; 62. Entstoffen; 63. Vaste spiritus; 66. Godin van de aarde; 67. Vogelbek; 69. Maanstand; 71. Soort onderwijs.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Mary Schoonens
Matadera # 7A
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110
Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkel

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Stelling; 7. Oorzaken; 13. Roe; 14. Aards; 16. Era; 17. As; 19. Set; 21. Toe; 22. Rem; 23. Om; 24. Vak; 26. Pin; 28. Pijp; 29. Olm; 30. Egel; 32. Leb; 34. Zon; 35. Drie; 36. Nodig; 38. Tabel; 40. Baker; 41. Nap; 42. Rijm; 43. Bad; 44. Sinds; 47. Dolen; 49. Lever; 53. Tree; 54. Pak; 55. Lip; 57. Lade; 58. Rak; 59. Zot; 61. Sol; 63. Lap; 64. En; 65. Ven; 66. Dop; 68. Top; 70. MP; 71. Eer; 72. Datum; 74. Ore; 76. Gesloten; 77. Sidderen.

VERTIKAAL: 1. Slaven; 2. Er; 3. Los; 4. Leep; 5. Na; 6. Gat; 7. Ode; 8. Os; 9. Zeep; 10. Arm; 11. Ka; 12. Nummer; 15. Rob; 18. Sago; 20. Til; 22. Rijn; 23. Olie; 25. Ked; 27. Net; 28. Pol; 29. Ork; 31. Linde; 33. Barok; 34. Zemel; 35. Dadel; 37. Gas; 39. Bijl; 40. Bal; 44. Streng; 45. Iran; 46. Nek; 47. Dat; 48. Nis; 50. Val; 51. Edam; 52. Reppen; 54. Pon; 56. Pot; 59. Zero; 60. Mot; 62. Lood; 65. Vel; 66. Dan; 67. Pus; 69. Pre-; 71. Es; 72. De; 73. Mi; 75. Er.